

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

1787

1788

1789

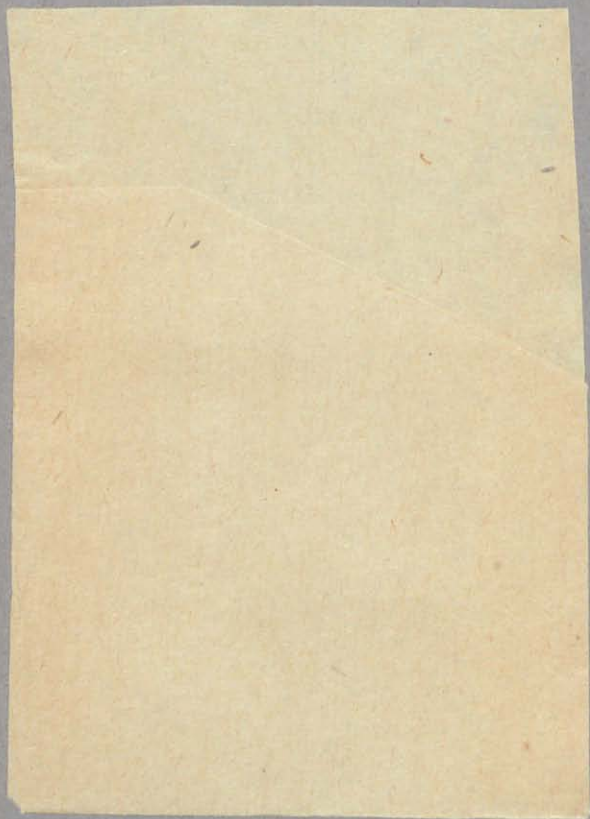
1790

1791

1792

84

F-96

ՍՈՒՐԲ ՊՕՂՈՍԻ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅՆ

84

ՋԱՆԳԱԿԱՀԱՐԸ

F 96 uy

200

(LE SONNEUR DE SAINT-PAUL)

301

p. 59

ԹԱՏԵՐԳՈՒԹԻՒՆ Ի ՉՈՐՍ ԱՐԱՐՈՒՄՆԵՐ ԵՒ Ի ՄԻ ՅԱՌԱՋԱՐԱՆ

Սրբ. 3. Կա-ընթ.
ԹԱՐԳՄԱՆԵՆՅ *Բր.*

ԿԱՐԱՊԵՏ . Դ . ՏԱԿԵՍԵԱՆ

*ԲԻԲ
ԲԸ*

Կ. Կոնստ.

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Յ . ՄԻՒՀԵՆՏԻՍԵԱՆ

1868

561-42

Ներկայացման իրաւունքը թարգմանիչը իրեն կրպահէ :

994
39

X

ՅԱՐՆԻԵԼԻՑ ԵՄՆԻՄՈՒՅՍ

ԱՄ

ՄԵԾԱՏՈՂՄ ԱԶՆՈՒԱՇՈՒՔ ԵՒ ԱԶԳԱՆՈՒԷՐ
ԷՊՐՈՒ ՏԻԿԻՆ Գ. ԵՐԱՄԵԱՆ

ԻՈՐԻՆ ԵՐԱՅԱԳԻՑՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՆԿԵՂՄ ՄԵԾԱՐԱՆԱՑ

ԱՐՁԱՆ ԱՆՄՈՒՍ

2003

1847-1848

REPORT OF THE

COMMISSIONERS OF THE

LAND OFFICE

1847-1848

500

ԱՌ ՀԱՅԿԱԶՆ ՏԻԿԻՆ ՎԵՀԱԶՈՒՆ

Բե՛ռ որ ՅԸՆԹԱՅՍ ԱՌԱԲԻՆԻՍ ԵՒ ՄԱԲՈՒՐ ,
ՅԱԶԹՈՂ ՎՇՏԱՅ , ՎՇՏԱՅԵԼՈՅ ՉԵՈՆ ԵՏՈՒՐ ,
ՈՐ ՅՈՒԿՆ ՈՐԲՈՅ ՄՆՉԵՅՆԵՐ ԲԱՆՍ Ի ԽՐԱՍՈՅՍ ,
ԵՒ ՉՈՒԱՌԱՅ Ի ՍԻՐՏ ՀԵՂԵՐ ԳՈՒԹ ԵՒ ՅՈՅՍ :
ՈՐ ՀՍՅՐԵՆԵԱՅ Ի ՍԵՐ ՎԱՌԵԱԼ ԱՂԵԿԷՉ ,
ԲԱՅԵՐ ԳՐՈՅ ԵՒ ԶԱՐՈՒԵՍՏԻՅ ԱՍԳԱԲԷՉ :
ՅԱԳԱԶԸՆԹԱՅ ՀԱՅՈՅ ՓԱՌԱՅ ԱՊԱԳԱՅ ,
ԲԵՉ ԱՐԴ ԴԻՄԵՄ ԲԵՐԵԼՈՎ ՉՕՆ ԴՈՒԶՆԱՔԵԱՅ ,
Ի ՊԵՐՃ ԾԱՂԱԿԱՅ ՅԱԿԵՐԺԱԿԱՆԻ Ի ՊՍԱԿ ,
ԽՈՆԵՐ ՀԱԲԱՐ ՅԱԿԵԼՈՒԼ ՄԻ ՄԱՆԻՇԱԿ :

ԹԱՐԳՄԱՆԻՉՆ

ՆՈՒՆԻՐ ԽՈՐԻՆ ՅԱՐԳԱՆԱՅ

ԱՌ

ԱԶՆՈՒԱՍՈՒՆ ԶԱՐՈՒՀԻ ՕՐԻՈՐԻ ԵՐԱՄԵԱՆ

ԶԱՐՄԻՍ ՀԱՅՈՅ ԱՆՉՈՅԳ ՊԱՐԾԱՆՔ ,
ԲԵՉ ԳՈՎԵԼՈՎ ԿԱՆԳԻՆՆ ՄԵՐ ՓԱՌՔ .
ԴՈՒ ՎԵՀ ԾՆՈՒՆԻՐ ՏԱՆԵ ԵՐԱՄԵԱՆ՝
ՉՔՆԱԶ , ՉԳՕՆ , ՓԱՓԿԻԿ ԿՈՒՍԱՆ ,
ՉԻՐՍ ՓԱՐԵԼԻՍ Ի ԲԵՉ ԿՐԵՍ ,
ԵՒ ԻՐԱԶԵԿ , ՈՒՍՄԱՆՅ ՊԵՍ ՊԵՍ .
ԱՅՈ , ՀԱՐԿ Է ԿԱՆԱԶ ԴԱՓՆԻ՝
ՉՕՆԵԼ ԱՌ ԲԵՉ , Ո՛Ր ԶԱՐՈՒՀԻ :
Օ՛Ն , ԱՐԴ ԸՆԿԱԼ ԴՈՒԶՆԱՔԵԱՅ ԶԱՅՍ ,
ՆՈՒԱԳ ՓՈՔՐԻԿ ՀԵՍԵԱԼ ՅԻՆԵՆ .
ԵՒ ԼԵՐ ՎՍՏԱՀ ԹԷ ՅԱՊԱԳԱՅՍ՝
ԱՅԼՔ ՎԱՐԴ ՊՍԱԿ ԲԵՉ ՀԻՒՍԵՍՅԵՆ :

ԹԱՐԳՄԱՆԻՉՆ

... in the year 1776, the Continental Congress declared the colonies to be free and independent states, and that they were united into one united people, by the adoption of the Declaration of Independence. This was the first step towards the formation of a new government, and it was followed by the adoption of the Constitution in 1787.

CHAPTER I

THE EARLY HISTORY OF THE UNITED STATES

1776

THE DECLARATION OF INDEPENDENCE

The Declaration of Independence was adopted on July 4, 1776, at the Continental Congress in Philadelphia. It was a formal statement of the colonies' reasons for separating from Great Britain. The document was signed by the delegates to the Congress, and it was the first time that the colonies declared their independence from the British Crown. The Declaration was a landmark event in the history of the United States, and it is one of the most important documents in the country's history.

Այս առաջին թատերական թարգմանութիւնս իւրոյ ընծայելով, բարեպատեհ առիթ կը համարիմ ըստ իմ կարի համառօտիւ պարզել թատրոնի օգուտները: Այս, չեմ սխալիք երբեք, եթէ ըսեմ թէ տակաւին Հայ Ազգը անտեղեակ է թատրոնի օգուտն: Բայց գոնէ թող ձեռն ներկայ բարեպատեհութեալ Ազգաց անցեալը, և սխալ տեսնէ անտարակոյտ թէ անցեալ քաղերու մէջ բարձր հանճարներ աննկան ջանքով և յարատեւութեամբ յառաջ մղեցին ժողովուրդը գեղայնացնելու ասպարեզը ուր մտքեր կ'ազնուանան: Բարեպատեհութեան, Մարտի, Բարեպատեհութեան, Բեհեպար, Արեպիլուն, Վարժէր, Լա Հարթ, ևն ևն Գաղղիոյ գրադիտութեան եզակի թանգարանը իրենց անմահ գործերովը զարդարեցին, ժողովրդեան սրտին հետ խօսեցան և ջանացին զայն կրթել: Իրենց ներկայացան թատերաբեմին վերայ և բարոյական եղծմանց և կրօնական աննորոգութեան գեմ մարտաեցան: Ժողովուրդը ճանաչաւ ասպարեզին մէջ աննայ երախտիքը, անմահացող աննայ անունը, Եւրոպական ուրիշ Ազգեր ալ ունին իրենց ականաւոր գիտուն անձերը, որոնք պատմութեանց էջերը կը զարգարեն և որոնց յիշատակութիւնը երկար կ'ըլլայ: Ահա այսպիսի անուղադական անձինք Գաղղիական ժողովրդեան սրտին ու մտացը մէջ ապարեզին թէ թատրոնը անհրաժեշտ է, թէ թատրոնը ճշմարիտ դպրոց մ'է, թէ հոն գործնական կերպով կ'աւանդուին բարոյականութեան ազդու դասեր, վերջապէս թատրոնը իւր կատարած պաշտօնին մէջ եզակի է: Ահա ասիկ թատրոնի նկատմամբ տիեզերահռչակ և անմահ իմաստասէր Վոլթէրի հռչակուող ջատագոյաց մին այսպէս կը գրէ: «Արդարեւ թատրոնները շատ օգտակար են: Անոնցմով է որ անգործ և թեթեւաբարոյ երիտասարդք զգալու և խորհելու ունակութիւնը բուրդովն շին կորսնցնենք: Բարբոսական գաղափարներ երբեք ոնոնց բուրդովն օտար շին ըլլայ: վերջապէս մտաւոր հաճութիւններ կրնան վայելել: Ողբերգութեան մը յառաջ բերած զգացումները մարդուս հոգին կը բարձրացնեն. կը մարբեն, կը հանեն անուղադայութենէ և անձնասիրութենէ, հիւանդութիւններ, արտակարգ, որոնց հոգաւոր և զեղեմ մարդը իրեն մասնուած է: Տեսարանները տեսակ մը հարգախօսութիւն կը հաստատեն խորհող և շիրտնող կարգի մարդոց մէջ տեղ յարձեւող տեսարանները կ'ամբոյն ոնոնց խտաբարոյութիւնը, ոնոնց ալ խտաբարոյութիւնը որ հոգաբարոյութենէ և թեթեւամտութենէ կը ծնանի ու դանտրոնէ: ի վարս Վոլթէրի, Հաստ. Ա. Եր. 20), Եթէ սղոթագութիւն (tragédie) մը մարդուս հոգին կը բարձրացնէ, կը մարբէ, ոնուղադայութեան և անձնասիրութեան արտերէն կը բաժէ, կատակերգութիւնն (comédie) ալ մարդուս բարբը կ'ուղղէ և բարոյականութեան ազդու դասեր կուտայ: Աշխարհահռչակ կատակերգակ մը հետեւեալ տողերը կը գրէ. «Եթէ կատակերգութիւնը մարդոց թեթեւութիւնները ուղղելու պաշտօնը ունի, չեմ գիտեր ի՞նչ պատճառ կայ պահանջելու որ անոր յանդիմանութիւններէն ու դատ մարդութիւններ ըլլան: Կեղծարարութիւնը ժողովրդեան մը մէջ ուրիշ մարդութիւններէն վտանգուող է: Եւ տեսանք թէ թատրոնը բարբըլը ուղղելու մեծ դրութիւն ունի: Ըստ անգամ լաւը բարոյական խրատներու ամենին գեղեցիկ խօսքերն երգիծարանութեամբ տրուած յանդիմանութիւններէ անկէ ազգու շին, և չկայ բան մը որ կարենայ դիտող այնպէս ուղղել ինչպէս անոնց սրկառութեանց նկարագրութիւնը: Աշխարհի մտղերէ

ընկեր մեր թեանց մեծ հարգած մը ապ և . ճարդիկ աւելի կողմն յան,
 դիմանալի քան թէ ծագու և աւանկ ըլլաւ : Ա ելի կողմն շար ըլլալ
 քան թէ ծագր ո . Մոկեր . Յաւալ . Պարթի Թի . էր . 87 : Տեղըս սնծ
 կաթիւնը շնորքի թատրոնի նշանաւ . աւել ըսող կաթիւն հեղինակներու
 գրած քննար յաւալ բերել : Ար մողթեմ միայն որ « Արեւից մէջ մեծ ա
 պապայ աւելցող Հայ Ազգր ո կրօք պատասխանէ իւր բարձր կողմնը : Աս
 թատրոնը ու թիւնս որ պար թատրոններ ի յոս կ'ընծայեմ գաղղղացի ժա
 մանակակից երեւելի թատրոնացի Ե . ՊԱԻՇԱՆՔՏԻ գրածն և : Ա երբդ կը հա
 մարմն գրաւոր չապելի թատրոնը ու թիւնս Հեղինակին . միայն կը բուսակ
 նանաւ ըսեալ որ գաղղղացի պար պանծանք կը կարգան իրենց մեծանուն
 հեղինակին այս դեղ : ցկարիւն թատրոնը ու թիւնը և Էրբարի Վերջացի սնծան
 բանաւանդին « Վերջեմը գաղղղացող համար ժա ընծան մը այս թատրոն
 դա թիւնս աւել իւր նախին մի այս կը կարծեցէ Ար վերջացեմ թատրոնս աւել
 որ Հայ Հասարակութեան համակրական ընդունելու թիւն մը կը դանէ ա
 թատրոնը ու թիւնս և Հայ գրագէտը ալ հաշաւ ու ըր կը գրանի գրական
 ապագայը նոր թիւնակող պատանեց մը այս աւելին ապագայիս և ներս
 դամիս կ'ըլլան այն թիւնակեանց որոնք կ'ընան միշտ աւելի աւելնար : Թատ
 թրոյն թիւնս վերջը յարեցի նաև քանի մը քննիչ աւանդներս . որոնցն մէկ
 քանին մեր ժողովն մէջ տխուր բայց արտադին յիշատակներ կը դա թիւնս
 նեւ և մէկ քանին ալ կարդալով ապագայ ԵՊԱՆՈՅ մը ծագու մը կը նշանակեր
 ԵՊՅՈՄ և որ նորահաս և դիմանկուն կրթաստարակեալիս միշտ իւր որ
 ախն մէջ կը աւանդ . այն և « ԱՆԵՐԱՅՆ ԴԵՊՈՒՆ ԶԵՆԵՆԱՆՑ »

ԹԱՆԳՄԱՆԻ ԶԵ

[Faint, mostly illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

ՍՈՒՐԲ ՊՕՂՈՍԻ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅՆ

ՋԱՆԳԱԿԱՀԱՐԸ

ԹԱՏՐԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

Ի ՉՌԻՍ ԱՐԱՐՈՒԱԾՍ ԵՒ Ի ՄԻ ՅԱԹԱԶԱԲԱՆ

Սկսինք յառաջարանին :

ԼՈՐՏ ՐԲՉՄՕՐՏ Այլաղէմի սլաշտօնեաց կարողսի առաջնոյ .
ՃՈՆ ՈՐՍՈՐԻ .

ԵՕՐԻՔ ԶՈՐԵՊԱՆ .

ՎԵԼԼԻԷՍ ՍՄԻԹ .

ԳԼԱՐԻ .

ՍԱՐԱ .

Տեարանը 1649ին Սիոնիոյ սահմանագլխին Տօրանգառի Տը
Տեղ իւր յեանայ :

ՅԱԹԱԶԱԲԱՆ

Թարաքունը անգամ Տը իւր կայանի : Այլ իր լըն Լեռանցաճեղք Տը .
Տեարանին խորը Բը-ը Տը : Այլ իր լըն Ղոն յարրէին արանը .

ՏԵՍԻԼ Ա .

Եօրիք , Սարա յետոյ Գարի յետոյ Ճոն .

(Վարագոյրը Բայո-ած Ժամանկ Լօրէք և Սարա Բը-րէն
Կընէն և Եկոյ Ի Ղոնին արանը կընխանան)

ԵՕՐԻՔ : (Ուղեի Եկոյ Ի արանը Երո-ը յառաջանալով և Եր-

իո անգամ բաղեցըլ, յետոյ յետոյ Սարային երկնցնելը) : Քա-
ջալերու թիւն, զաւակս :

ՍԱՐԱ : Ո՛հ, հայր իմ, վախու մէջ կը ծփամ. արդեօք ի՞նչ
պիտի իմանամք :

ԵՕՒԻՔ : Սեր այս տարակոյսէն, կասկածներէն և վախէն
աւելի սոսկալի ի՞նչ կրնայ բլալ, ո՞վ Սարա : Ըրդարև
Ղոն իմաստուն և հաւատարիմ բարեկամ մ'է և իմ
վերջին ապաստանս . . . բայց ինչո՞ւ դուռը բանա-
լու չիգար :

ՍԱՐԱ : Չէք յիշեր որ Ղոն մեզի պատուիրեց միշտ սա
պատու հանին զարներու և ոչ թէ դրանը :

ԵՕՒԻՔ : Ըրդարև . . . այնչափ շփոթած եմ որ . . .
(Պարտահանին կը զարնէ և ակնիջ կը բռնէ) : Ըհա կուգան :
(Գոռը կը բացուի և Գլարի կ'երևայ) :

ԳԼԱՐԻ : Գուք էք, Երօրք, Սարա, ինչո՞ւ այսչափ կանուխ
(Չետոյ անոնց կ'երկնցնէ)

ԵՕՒԻՔ : Ըյո, գեղեցիկ Գլարիս, գիշեր ատեն կալու-
վէէն դարձայ :

ԳԼԱՐԻ : Եւ արդէն հոս մեր քովն էք : Երկուքնիդ ալ
որչափ բարի էք . . . բայց կը զարմանամ որ Սարա ա-
ռանց իւր ամուսնոյն եկած է, առանց իւր ամուսնոյն՝
զոր տակաւին տեսած չ'եմ և կ'ուզէի տեսնել, քանզի
մեր ընտանեաց մէջ նորեկ մ'է :

ԵՕՒԻՔ : Երկու ամսէ 'ի վեր է որ աղջիկս ամուսնացեալ
է, շատ ճամբորդութիւններ ըրի քաղաքը :

ԳԼԱՐԻ : Իայց Սարա իւր ամուսնոյն հետ հոս կրնար գալ,
քանզի հիմա ձեր բացակայութեան ատենը իւր ա-
ռաջնորդը ունի :

ԵՕՒԻՔ : (Շփոթած) Սեր գեղէն մինչև հոս Ղոնին տունը
երկու մղոն է. վերջապէս գիշերը տուն հասածիս
պէս՝ հոս փութացիմք գալ ձեզի գանգատելու տեղի
չտալու համար :

ԳԼԱՐԻ : Շնորհակալ եմ, իսկ Սարային ամուսնոյն դա-
լով ապագային մէջ կը ծանօթանանք. բայց գիտէք որ
Ղոն հոս չ'է, և կանուխեկ դուրս ելլելուն վերայ պի-
տի գղջայ .

ԵՕՐԻՔ : (Անհանգստութեամբ) Հոս չի :

ԳԼԱՐԻ : Որտորդու թեան գնաց բայց շատ չի քշեր կը դատնայ . . . (Գլարի պետարանին խորին ճոնին գալը պենետլ) Բայց ահաւասիկ կուգայ :

(Ճոն Սիովրիայի որտորի ճը պէս հագոտած . Բեին ասկը կրացան ճը պետարանին խորին կերեւայ , Եօրիքը պենետլ կը ճանչնայ եւ տրագոմութեամբ դեպ ՚ի անոր կը յառաջանայ) :

ՃՈՆ : Եօրիք , ես դեռ գքեզ կ'ալջօվէի ճամբուն վերայ կը կարծէի :

ԵՕՐԻՔ : Գիշերս հասայ :

ՃՈՆ : Բոլոր ջրեպաններուն սօվորութեանը հակառակ դու միայն խոստմանդ մէջ հաւատարիմ ես . (Գեպ ՚ի Սարային յառաջանալով) կարծեմ կատարեալ երջանիկ ես , ազնիւ Սարաս :

ԵՕՐԻՔ : (Առանցին եւ արգոմութեամբ) Երջանիկ . . . (Եւլէ ճարելով որ Գլարի կերեւայ) : Օ՛մեզ կը թողուք եւ կը մեկնիք , Գլարի :

ԳԼԱՐԻ : Ձեզի գարեջուը բերելու կ'երթամ , քանզի երկար ճանապարհորդութեանէ դարձած էք :

ՃՈՆ : Սքանչելի մտածմունք (Գլարի որուն կը ճփնէ) :

ԵՕՐԻՔ : (Ելեբը Գլարիին հակեին յառելով) : Ազնիւ կին մը ունենալուդ կրնաս պարծենալ ո՛վ ճոն :

ՃՈՆ : (Զափշտակոտած) Գանձ մ'է ինծի համար :

ԵՕՐԻՔ : Օ՛ր երջանիկ ընելու կերպը քաջ գիտես :

ՃՈՆ : Դժուարութիւններ պիտի կրէի թէ որ հակառակ կը ընեւ ուզէի : (Գլարի պետարանը կ'երեւայ)

ԵՕՐԻՔ : (Օ՛յնի տիպելով) Եւ ի՛նչպէս ալ գեղեցիկ է :

ՃՈՆ : (Կամայ) Այնպէս չէ մի :

ԳԼԱՐԻ : (Ելմարելով որ զինքը կը տիպեն) Ինչո՞ւ զիս այսչափ ուշիւ կը գիտէք :

ԵՕՐԻՔ : Կը գիտեմ որ եթէ ես . . . (Ճոնին կամային բան ճը փոփոխել կը յնայնէ) : (Բարձր) Բնականաբար պէտք է որ խորհիմ ծնանելու զաւկիդ վերայ , որուն կընքահայրը պիտի ըլլամ :

ՃՈՆ : Ա՛յն , անտարակոյս , Եօրիք , ազնիւ եւ միակ բարեկամ , նստիք ուրեմն : (Կը նստին եւ կ'սկսին ըմպել) :

ԵՕՐԻՔ : Այո , վեց ամիսէն ես կնքահայր պիտի ըլլամ ,
 վեց ամիսէ ետքը դուք ալ հայր պիտի ըլլաք , Ղ'նն :
 ՃՈՆ : Կը յուսամ :

ԵՕՐԻՔ : Այո՛ , վեց ամսուան մէջ ամէն շաբաթ շիւին
 մը պիտի խնայեմ , որպէս զի կարենամ պատուաւ որ
 կերպով մկրտութեան հանդէս մը կատարել , և այս
 բանս թերևս երախային երջանկութեանը մէկ սկիզբ
 բը պիտի ըլլայ , բայց անկէ վերջը ի՞նչ պիտի ընենք
 այդ մանուկը :

(Ղ'նն և Վլարի անհանգստութեամբ զերար կը լրբեն)

ՃՈՆ : Այնտե՛ս , Եօրիք , տղու մը ճակատագիրը երկնից
 մէջ գրուած է . սա միայն ստոյգ գիտենք թէ նախ և
 յառաջ ամենքնիս ալ զինքը պիտի սիրենք :

ԵՕՐԻՔ : Այո , այո , բայց պէտք է զանիկա դաստիարակ
 կել , իրեն կարգալ սովորեցնել , վասն զի կրնան այնպիս
 սի գեպքեր պատահիլ . . .

ՃՈՆ : Ա՛յ երջապէս ահա դուն ալ ուսման հարկաւորու
 թիւնը կ'ըգաս , դուն՝ որ չ'ու գեցիր սովորիլ և ոչ ալ ը
 կանգ սովորեցնել :

ԵՕՐԻՔ : Այո , այսօր չարաչար կը դժամ , բայց վերջա
 պէս քեզի ի՞նչ օգտեց այս ուսումը որուն համար
 ամբողջ հինգ տարիներ Ղ'ննտան անցուցիր , հոն կրու
 թուեցար և հոն աղէկ վեճակ մ'ունեիր , բայց հիմա
 բոլոր անոնք թողլով տգէտ գեղացւոյ մը պէս Սիով
 տիսյ մէջ սրսօրդութեամբ կ'ապրիս :

ՃՈՆ : Հայրենեացս կարօտը զիս ստիպեց , որ երկիրս
 դառնամ :

ԵՕՐԻՔ : Բայց և այնպէս աղէկ որ Ղ'ննտան գացիր . հոն
 է որ ազնիւ Վլարային հետ ամուսնացար , նաև աղէկ
 ըրիր որ հոս դարձար , քանզի մեծ քաղաքներու մէջ
 հիմա ամէն բան կերպարանափոխեղած է , ամէն բան
 տրտում է : Երգէն գիտես , Ղ'նն , որ ամբողջ տարի մ'ե
 ղաւ դժբաղդ կարօտս առաջնոյն գլխատումը , բայց
 տապարին ձայնը տակաւին շատերուն ականջին կը
 հնչէ . քաղաքներու մէջ հիմա տխուր և անհանգիստ
 դէպքերու միայն կրնաս հանդսիլ :

ԳԼԱՐԻ : (Հեփադորո-իւտմբ) Ի՞նչ նոր լուր ունիք :

ԵՕՐԻՔ : Ինչպէս քաղաքէ դարձող ամէն ջորեպանները ,
նոյնպէս ես ալ շատ լուրեր ունիմ :

ԳԼԱՐԻ : Ուրեմն ի՞նչ իմացար :

ԵՕՐԻՔ : Նախ և յառաջ բոլոր գղնուականները անի-
ծել :

ՃՈՆ : (Դճապարանօ) Ինչո՞ւ համար :

ԵՕՐԻՔ : Երբ քանի եպիսկոպոսը՝ դժբաղդ Կարոյոս ի՞նչ
թիւարթի խոստովանահայրը՝ նորանոր գաղանիքներ
ի լոյս կուտայ :

ՃՈՆ : Որոնք է՞ն :

ԵՕՐԻՔ : Երբ խոստովանահայրը թագաւորին ձախ կող-
մէն անոր հետ գլխատու թեան բեմը կ'երլէր , թա-
գաւորն ըսած է . « Հայր իմ , այնուականներն են որ
զիս մինչև գլխատու թեան բեմն առաջնորդեցին ,
քանզի անոնցմէ երկուքը , որոնց գաղտնաբար հարիւր
հազար կինէ պարունակող արկղիկ մը պահ տուած
էի որպէս զի ինծի ճամբայ բանան և Սկովաիոյ մէջ
պաշտպաններ գնեն , զիս վատաբար իմ թշնամեացս
մատնեցին իմ սակոյս տէր ըլլալու համար » :

ՃՈՆ : Թէ որ այս ճշմարիտ է , արդարև մեծ վատու թիւն
է անոնց ըրածը : Երբեօք եպիսկոպոսն այս երկու աղ-
նուականաց անունը թագաւորին հարցուցած չէ՞ :

ԵՕՐԻՔ : Ելո՞ւ , հարցուցած է , բայց թագաւորը չէ ըսած .
« Օ՛րանոնք չեմ անուաներ , պատասխանած է եպիսկո-
պոսին , քանզի ես ալ շուտով հարկաւորութիւն պի-
տի ունենամ Լստուծոյ մը գլխութեանը որ զմեզ ա-
մէնքնիս պիտի դատէ » : Ա՛րքը ծունր գնելով աղօ-
թեւու սկսեր է . և քահանայն ալ ասկից աւելի բան
մը չէ կրցեր իմանալ , բայց անշուշտ եթէ այս աղ-
նուականները տակաւին Լնգղիա են , երկար ժա-
մանակ չպիտի վայելեն այն վատութեամբ գողցուած
սակին :

ՃՈՆ : Ի՞նչ կերպով :

ԵՕՐԻՔ : Իմացայ նաև որ գ'Քրոմուէլ զօրապետը սպան-
նելու փորձ մ'ըրեր են և որուն պատճառը հարա-

ծանրէ փախչող քանի մը ազնուական ընտանեաց մը նացարգները կը կարծուին : Ընդզիոյ խորհրդարանը Սեծին-Տրիտանիոյ ամէն կողմը լրտեսներ ու զլած է պահուըտող ազնուականաց հետքը գտնելու համար :

ՃՈՆ : (Լինանգոփոփոմբ) Եթէ գտնեն, անշուշտ ընտան պիտի տանին դատերնին տեսնելու համար :

ԵՕՐԻՔ : Լիննք ևս որ ասոնց կ'օգնեն կամ օգնած են :

ԳԼԱՐԻ : (Սոխոմո) Ո՛վ Լստուած իմ :

ՃՈՆ : (Լոր վաղելով) Սի խռովիր :

ԵՕՐԻՔ : Ի՞նչ ունիս, Գլարի :

ԳԼԱՐԻ : Լսո, շատ անիրաւ է, ազնուականները միայն յանցաւոր են . . . բայց իրենց օժանդակները . . .

ԵՕՐԻՔ : Լսո, անոնք ալ յանցաւոր են, բայց այն ազնուականները որ թագաւորին համար կը պատերազմէին և որոնք զինքը մատնեցին և ծախեցին, ս'հ, բնաւ դժու թեան արժանի չ'են. և այն որ իւր ծոցը օձ մը կը պահէ, ինքն ալ քիչ մը խայթուելու արժանի չէ, ո՛վ Ղոն : Իայց ասոնցմով զբաղելու համար չէ որ ես հոս եկայ, այլ ուրիշ պատճառ ունիմ : (Ղոնին ծոգեհալով և կամայ մը) : Բեզի հետ մինակ ըլլալ կ'ուզեմ :

ՃՈՆ : Սինակ :

ԵՕՐԻՔ : Լսո, բեզի գաղտնի խօսք մ'ունիմ :

ՃՈՆ : (Կամայ) Գաղտնիք մ'ալ ես ունիմ քեզի հազորդելու : (Հաճոփոփոն նշան մը ի՛նչ, Գլարիին ծոգեհալով) : Տխուր կ'երևիս, Գլարի :

ԳԼԱՐԻ : (Կամայ) Սեր անձին համար կը դողդղամ :

ՃՈՆ : (Կամայ) Հանդարտե, աղջիկս : (Բարձր) Լսո առաւօտ օդը ցուրտ կ'ընէ, Գլարի. ուրեմն տուն մը տիր և կրակարանին մէջ աղէկ կրակ մը վառէ : Սարա ալ քեզի հետ թող գայ :

(Ղոն և Գլարի չիլ ծոգեհալին կամայ իր խօսակցին) :

ԵՕՐԻՔ : (Կամայ մը Սարային) Ղոնին հետ զմեզ մինակ թող, յետոյ զքեզ կը կանչեմ որ մեկնինք :

ՍԱՐԱ : Երբ որ ուզէք պատրաստ եմ մեկնելու, հայր իմ :

ՃՈՆ : (Կամայ մը Գլարիին) Սրտի անձկութիւնդ պահէ Սարայէն :

ԵՕՐԻՔ : (Կամաց մը Սարային զայն ընդ գրկէ լով) Գլարիին դեռ
բան մ'ըսեր : (Գլարի և Սարա ճոնին արունը կը հրեն)

ՏԵՍԻԼ Բ .

Ճոն, Եօրիք

ՃՈՆ : Ահալ տարիկ, հին բարեկամս, առանձին ենք :

ԵՕՐԻՔ : Ճոն . . . վիշտ մ'ունիմ :

ՃՈՆ : Սարա երջանիկ չէ Վիլիելմին հետ ամուսնանալէն ՚ի վեր :

ԵՕՐԻՔ : Աղէկ գուշակած էիր զայդ, Ճոն :

ՃՈՆ : Ոչ թէ գուշակած այլ զգացած էի, այն ատեն զինքը լաւ մը չէի ճանչնար :

ԵՕՐԻՔ : Կարգուելէն ՚ի վեր անոր վերայ բան մը չցատեղեկացար կամ չիմացար :

ՃՈՆ : Ոչինչ :

ԵՕՐԻՔ : Ի՞նչ այն ատենէն ՚ի վեր է որ դուն շատ դժգոհ կ'երևիս :

ՃՈՆ : Բանզի ամուսնութեան օրը զանիկայ առաջին և վերջին անգամ աղէկ մը դիտեցի և քննեցի . անկէ ՚ի վեր զինքը տեսած չեմ : Այն օրը մատուան մէկ մուտք անկիւնը կեցայ ուստի ուղածիս պէս . . . Երկար ատեն զինքը դիտեցի . . . Արդ ճշմարիտն ըսելով, Եօրիք, անոր նայուածքը կեղծ, իր դիմացը գեղեցիկութիւնը հանդերձներուն անյարմար էր . . . վերջապէս մեր ազատ Սկովտիացուց գլուխը չունէր, և որովհետև չեմ սիրեր այն դէմքը որ ուրիշներէն կը տարբերի, սիրտս դող ելաւ Սարային համար . . . բայց դուն, Եօրիք, ի՞նչ բանէ կը վախնաս, ի՞նչ գիտես :

ԵՕՐԻՔ : Տակաւին հաստատ բան մը չեմ գիտեր, բայց սոսկալի նախազգացմունքներ ունիմ . . . ո՛հ, ինչու երկար չխորհեցայ, բայց Սարա այնչափ կը սիրէր զայն որ . . . Վիլիամ ալ կը դողար երբ լսեց որ խորհրդարանը անամուսին երիտասարդները զինուորութեան կը կոչէ, Վերջապէս ես իմ ձեռքս ա-

Ճատարանօք աղջկանս դժբախտութիւնը պատրաստեցի : | սէ ինծի, ո՛վ Ղո՛ն, և միտքս լուսաւորէ : Ամիս մը կար որ մեր տանը մէջ տրտմութեան հետք մը կը նկատէի, զոր Սարա կը ջանար ինձմէ ծածկել : Արբ ատիպուեցոյ կալլօվայ երթալ, հոգիս տրտում ճամբայ ելայ . երկիւղ և կասկած միտքս կը պաշարէին : Ի՛այց անհանգստութենէս աճապարեցի, դարձայ և այս գիշեր՝ որ տուն հասնելով զամէնքը հանգիստ քնոյ մէջ գտնել կը կարծէի, տեսայ որ Սարան միայնակ արտասուուայ հեղեղներ կը վազցնէ : Ի՛նչմաթիւ օրերէ, բազմութիւ գիշերներէ ՚ի վեր Ա իլլիէմ զինքը երեսի վրայ թողլով մեկնած էր . բայց ասոնցմէ, ո՛վ Ղո՛ն, տեսայ . . .

ՃՈՆ : Աղքատութիւնը՝ այնպէս չէ՞ :

ԵՕՐԻՔ : Այ, աւելի գէշը . . . զեղխութիւնն . Ա իլլիէմ ոսկի ունի . . . ուստի՞ գտած է . բնաւ չաշխատիր :

ՃՈՆ : Ի՛այց ընտանիքը :

ԵՕՐԻՔ : Ի՛նտանիք չունիմ, կ'ըտէ :

ՃՈՆ : Ի՛արեկամներ :

ԵՕՐԻՔ : Ի՛նաւ բարեկամ մ'անուանած չէ, բայց Սարա վերջապէս յուսահատելով յայտնեց ինծի թէ աւմէն անգամ որ իմ սովորական ճամբորդութիւնս կ'ընէի ՚ի կալլօվայ, ՚ի դարձին նամակ մը կը բերէի զոր անձանօթ մարդ մը ճարտարութեամբ ջորիներուս մէկուն թամբին մէջ կը ձգէր : Այս նամակները գաղտնապէս Սարային ձեռքէն Ա իլլիէմին ձեռքը կ'անցնէին, զորոնք կարգալով մեծ մոմտուքի մէջ կ'ընկղմէր և այս անգամ ալ իմ դարձիս կ'սպասէր նոր նամակ մ'ստանալու համար : Արբ այս իմացայ շուտով մը վազեցի, փնտռեցի և այս նամակը գտայ որ անշուշտ այս մարդուն գաղտնիքը կը պարունակէ, և որովհետև ոչ ես և ոչ Սարա կարգալ գիտենք, Սարային ըսի՝ «Աղաղջիկս, հագուէ և հետս եկուր » :

ՃՈՆ : Ա՛ն ուղղակի ինձ գիմեցիք :

ԵՕՐԻՔ : Ա՛հ ամէն բան յայտնեցի քեզի, բարեկամ, և

հիմա դիտես քեզմէ ինչ ծառայութիւն կ'սպասեմ :
 ՃՈՒՆ : Տուր ինձի այս նամակը որ կարդամ :

(Նամակը կ'առնու և կ'երկմարի) :

ԵՕՐԻՔ : (Նամակը վերստին առնելով) Հասկցայ ինչո՞ւ համար
 կը վարանիս . . . տուր ինձի, թող յանցաւորը ես
 ըլլամ նամակին կնիքը պատուելով . աղջկանս երջան
 կու թիւնը ասկէ կախում ունի և ասիկայ կրնայ
 հայր մ'արդարացնել : (Բայ նամակը Ղոնին կոփայ) :
 ՃՈՒՆ : (Ղոնու իջ Բանայ և լսելով որ ժարք կոփայ) Բայց ո՞վ
 է այն որ կու գայ :

ՏԵՍԻԼ Գ .

Եոյնք և Սարա

ԵՕՐԻՔ : (Աղջիկը Գիմարեւելով որ Ղոնին քնէն Գոնու կ'ելլէ) :
 Սարան է :

ՍԱՐԱ : (Անկողնի վրայ իջնալ) Հայր իմ :

ԵՕՐԻՔ : (Սարային) Ղոն ասի նամակը պիտի կարդայ
 և պարունակութիւնը մեզի պիտի ըսէ :

(Անոր հետ ՚ի միասին պետարանը կոփան) :

ՃՈՒՆ : (Նամակին առաջին գողերն աչիւն անցնելէն յետոյ) : Անձ
 Վստուած : (Կը կարդայ) Ի՞նչ կը տեսնեմ . ի՞նչ է այս .
 ոչ երբէք պիտի կրնամ իրենց պատմել : Խեղճ Սա
 րան, տարաբաղդ Եօրիք . . . (Նամակին հետ ներքին
 ուսած ընդին առնելով) : Ի՞նչ թուղթ է այս : Բըրո
 մու էլէն ստորագրուած ապահովագիր մը . . . վա
 ղը պիտի մեկնէր . . . ո՞հ, վատ, վատ :

(Եօրիք և Սարա Ղոնին կը ծփեան) :

ԵՕՐԻՔ : Ի՞՛՛, բարեկամս :

ՃՈՒՆ : (Սեղանի վրայ) Ի՞նչ ըսելու է : (Բարձր) Այս նամակը
 Վիլիսի մին պէս մուծ և գրեթէ անիմանալի է, և
 ոչ իսկ ստորագրեալ է :

ՍԱՐԱ : Գատի վերայ խօսք չկայ :

ՃՈՒՆ : Ա՛յո, ճիշդ, բայց պատճառը չյայտնէր :

ԵՕՐԻՔ : Վերջապէս ի՞նչ կ'ըսեն իրեն, քանզի կը տես
 նեմ որ շատ գրու թիւն կայ :

ՃՈՆ : Իրեն կ'ըսեն թէ դեռ բան մ'որոշուած չ'է , բան
զի յեղափոխական կռիւները մասնաւոր գործերու
արգելք կ'ըլլան . այսչափ միայն :

ՍԱԲԱ : Կը տեսնէք , հայր իմ , որ մեր վերայ ունեցած ան-
վստահութենէն 'ի զատ ուրիշ ցաւալի բան մը չը-
կայ , ո՛հ , որչափ երջանիկ եմ :

ԵՕՐԻՔ : Իայց նամակը ինչո՞ւ ստորագրեալ չ'է . ինչ է
այս ծածուկ թղթակցութիւնը . ինչո՞ւ այսչափ դաղ-
տագողի :

ՃՈՆ : Հիմա բան մը յայտնի մ'ընէք . նոր տեղեկու-
թիւններ հետզհետէ կը ջանանք ստանալ : Անհան-
գիտ մ'երեւնաք որպէս զի Վիլիէմ կասկածի չ'եր-
թայ . . . տուն դարձէք չըլլայ որ ձեր վերայ վա-
խու կամ անվստահութեան հետք մը 'իշմարէ և մա-
նաւանդ այս բացուած նամակն ալ չտեսնէ :

ԵՕՐԻՔ : (Պատուելու պարասպուտով) Խոհեմութեան հա-
մար բնաջինջ ընեմ այս նամակը :

ՃՈՆ : (Արագո-Թեմք) Չէ , Եօրիք , չ'է , նորանոր կաս-
կածներ յայտնելու համար թերևս մեզի օգտակար
ըլլայ :

ԵՕՐԻՔ : (Ամալը Գրպանը Դնելով) Հանդարտէ՛ , չեմ
պատուեր , մանաւանդ թէ զգուշութեամբ պիտի պա-
հեմ :

ՃՈՆ : Վաղն առաւօտ խիտ կանուխ քեզի պիտի գամ ,
Եօրիք . . . ասոր վերայ տակաւին կը խորհինք . . .
հիմա տուն գացէք . . . և խոհեմ եղիք : (Սարային)
դու ալ ինձի տունը պիտի սպասե՛ս , Սարա :

(Սարա հասանութեան նշան մը կ'ընէ) :

ԵՕՐԻՔ : Ս'նաս բարեալ , Ղ'սն :

ՃՈՆ : Երթաս բարեալ , նորէն տեսնուիմք :

(Եօրիք և Սարա պետարանէն վեր կ'ելլեն , Եօրիք կանգ կ'առ-
նու և մտածել կը յեկայնէ) :

ՃՈՆ : (Օրինք առանկին կարծելով) Օ՛րատնք խաբող մար-
դը արգարե հրէ՛ջ մ'է եղեր . վաղը ինչ կարկտան
ջինեմ . ինչ ըսեմ Եօրիքին . վերջապէս ամէն բան
պիտի իմանայ : Այսօրու ընէ մինչև վաղը մտածեմ :

Հիմա Գլխարին քով երթամ :

ԵՕՐԻՔ : (Դարձեալ փեսարանը գալով) Մոռցայ , Ղոն , դու
ինձ ըսիր թէ դու ալ գազանիք մ' ունիս ինձ հաղորդ
դելու :

ՃՈՆ : Հորհակալ եմ , Եօրիք , վաղը կամ ուրիշ օր մը
քենէ խորհուրդ և օգնութիւն պիտի խնդրեմ :

ԵՕՐԻՔ : Երբ որ ուզես պատրաստ եմ . ամէն ժամ ա
մէն տեղ զիս կրնաս գտնել , Ղոն :

ՃՈՆ : Դու ալ ինձի փոխարէն ընել կ' ուզես , այնպէս
չէ՞ , վաղեմի բարեկամս : Ուրեմն վաղը , Եօրիք :

ԵՕՐԻՔ : Այո , հաստատ վաղը :

(Կը մեկնի : Սարային հետ Դիտտին Բլոբը ելլելին կը փսնոտի) :

ՃՈՆ : (Դարձեալ փեսարանը գալով) : Չէ հիմա բան մը չեմ
կրնար վստահիլ անոնց յայտնելու . հիմա որ իմա
ցայ Սարային ամուսինը ըլլալը , չեմ կրնար ալ Եօ
րիքին տունը Գլխարին պահել , հոն կեղծ Վիլիէմը
պիտի տեսնէր զինքը . . . այն ազնուականը որ զին
քը թերևս կը ճանչնայ և որուն բարեբախտաբար
մեր Սիովաիա գալէն 'ի վեր պատահած չէ : Իհ , ան
վախ ըլլանք : Թող Անգղիոյ Խորհրդարանը լրտեսներ
սիւսէ քաղաքներու , արուարձաններու և գեղերու
մէջ . անկարելի է որ գտնեն Ղոնին խեղճ և անձանօթ
խրճիթը :

(Այս ինքնախօսութեան յիշոյին պարզ հագոսած ճարտ մը փե
սարանը կոտայ . ուղարկութեամբ Ղոնը կը բիպէ և վերջը անոր
կը ճօպենայ :)

ՏԵՍԻԼ Դ .

ՃՈՆ , Օտարակուս մը

ՕՏԱՐԱԿԱՆ : (Ղոնին կը ճօպենայ և կ'ողջանէ) Ղոն որսորդը
դուք էք , պարոն :

ՃՈՆ : (Օտարակուսով) Այո , պարոն , ի՞նչ կ' ուզէք :

ՕՏԱՐԱԿԱՆ : (Չորս կողմը նայելէն վերջը փոսնը շքիւնով) Այո

տոււնը անշուշտ ձերինն է :

ՃՈՒՆ : (Գիտելով) Այո , ի՛նչ կայ :

ՕՏԱՐԱԿԱՆԵՐ : Այն դործը որուն վերայ ձեզի հետ պիտի խօսակցիմ , ծանր է և պէտք է որ դադարնի մնայ . ներեցէք որ աներնիդ մանեմ :

ՃՈՒՆ : (Գեղ ՚ի պանը դուռը վաղելով) Անհնար է , պարոն , յառաջ անուննիդ ըսէք . ի՛նչ կը կոչուիք :

ՕՏԱՐԱԿԱՆԵՐ : (Առանցիկ) Ի՛նչ ըսեմ : (Խորի) Անունս ձեզի անծանօթ է , պարոն :

ՃՈՒՆ : Աւրեմն հոս կենանք , ներեցէք , պարոն , Ահով տիական կոչուութեանս , քանզի մեք լեռնականքս միայն մեր բարեկամները մեր ընտանեաց ծոցը կ'ընդունինք : Միայնակ ենք , նստիք և խօսեցէք :

ՕՏԱՐԱԿԱՆԵՐ : (Այստեղմէ մը յետոյ) Հա՛տ լաւ , պարոն . (Կը նստի . առանցիկ) Ի՛նչո՞ւ համար այսչափ կասկածոտ է :

ՃՈՒՆ : (Առանցիկ) Ասիկայ լրտես մ'է :

(Ընն կը նստի և հրաշանը ծնգացը վերայ կը դնէ) :

ՕՏԱՐԱԿԱՆԵՐ : Երկու տարի յառաջ , դուք Լոնտոն կը բնակէիք , պարոն :

ՃՈՒՆ : Այո :

ՕՏԱՐԱԿԱՆԵՐ : Քաղքին մէջ :

ՃՈՒՆ : Քաղքին մէջ :

ՕՏԱՐԱԿԱՆԵՐ : Կրպակատէր էիք :

ՃՈՒՆ : Այո :

ՕՏԱՐԱԿԱՆԵՐ : Անշուշտ պիտեստես եղաք հանդուցեալ թագաւորին բանտարկութեան ժամանակ այն հաւաճանաց՝ զոր անոր կուսակցացը դէմ յարուցին . իրենց ընտանեաց խողխողուիլը . անշուշտ նաև կը յիշէք քաղաքին հիւսիսային անկիւնը բարձրացող դղեկի մը կողոպտուիլը . թագաւորին մէկ պաշտօնէին դըզեակն էր . . . չեմ գիտեր ի՛նչ Լորտ . . . որուն անունը մոռցած եմ , զոր դուք անշուշտ կը յիշէք :

ՃՈՒՆ : Իրաէի , բայց ձեզի պէս ես ալ մոռցած եմ , շաբունակեցէք :

ՕՏԱՐԱԿԱՆԵՐ : Այնքապէս թագաւորին այս պաշտօնէային որ ՚ի մահ դատապարտեալ էր , հրաշքով մը իւր բաձ

բեկամացը օգնու թեամբն աղատեցաւ . իրեն գըր
խատու թեան նախորդ իրիկունը յաջողեցան զինքը
բանտէն ազատել և հակառակ իր կամացը նաւ մը
տանիւ որ Ամերիկա կ'երթար , մինչ | ղնտոն իւր դըրը
եակը կը կողոպտէին ուր պահուած էր իւր աղջիկը .
նաև կ'ըսուի թէ կրպակատէր մը այդ կուսանը յա
վիշտակեր է և քիչ մը ժամանակ զայն պահելէն վեր
ջը անոր հետ աներեկոյթ եղեր է : Այս է հասարա
կաց կարծիքը : (Անիկի) Չիխուսիկը կոր :

ՃՈՆ : (Անիկի) Այնքան :

ՕՏԱՐԱԿԱՆԸ : Երկու տարի չափ կայ որ հայրը լուր մը
չը կրցաւ առնուլ իւր աղջկանը վերայով և ոչ ալ
կրցաւ անոր մէկ նամակ մը ուղղել . և ես որ անոր ըն
տանի մէկ բարեկամն եմ , և որ և իցէ հալածանքէ վախ
նալու տեղի չունիմ , կ'ուզէի . . .

ՃՈՆ : Իւր անոր բարեկամն էք և անոնց անունը չէք
յիշեր :

ՕՏԱՐԱԿԱՆԸ : Կը ջանամ աղջիկը գտնել իրեն հետ հօրը
վերայ խօսելու համար :

ՃՈՆ : Հասկցայ , կ'ուզէք զինքը գտնել :

ՕՏԱՐԱԿԱՆԸ : Այո , շատ կը բաղձամ և խորհեցայ թէ
գուք որ երկու տարի յառաջ | ղնտոն էիք , բող
քին մէջ կը բնակէիք , կրնաք թերեւս ինծի տեղեկու
թիւն մը տալ զինքը գիւրաւ գտնելու համար :

ՃՈՆ : (Որքեղ) Հոս միայնակ կ'ապրիմ և այս սոս
կալի պատմութիւնը չէի գիտեր : Այո , յաւով տե
սայ այն ատելութեան և կողոպուտի օրերուն անցնի
լը , անոր համար է որ ես ալ ձգեցի աղմկայոյժ քու
ղաքը և եկայ հայրենի երկրիս մէջ հանդարտու
թեամբ ապրելու և գրեթէ բոլորովին մոռցած էի
այն անցից և արկածից յիշատակը զոր հիմա իմ միա
քըս բերիք :

ՕՏԱՐԱԿԱՆԸ : (Որքեղ) Ուրեմն ներեցէք , պարոն . .
(Անիկի) Ուրեմն այս չէ , բայց ինչու զիս չի թողուց
որ ներս մտնեմ :

ՃՈՆ : (Անիկի) Դիտելով Արդեօք ինչ կը մտածէ :

- OSURAYANER : (Լուսնային) Լրդեօք փորձեմ . . . Ոչ ,
խոհեմ ըլլանք . . . այս մօտերս բնակինք . Ջանանք
Թափանցելու . . . (Քանի ինչ քայլ կ'ընեն) :
- ՃՈՐ : (Լիթերը օգարականին երևեն յառեւել) կը հեռանայ :
- OSURAYANER : Ս'նաս բարեաւ , պարոն , ճամբաս շարու-
նակեմ :
- ՃՈՐ : (Հեգնո-լեամբ ինչ) Լ'ստուած ձեզի օգնական ըլ-
լայ . (Լուսնային ուրախո-լեամբ) վերջապէս մեկնեցաւ .
- ԳԼԱՐԻ : (Տնէն) Ղ'նն . . . :
- OSURAYANER : (Լիք Կառնուել) կնկան ձայն է :
- ՃՈՐ : Լ'խոհեմ կին :
- ԳԼԱՐԻ : (Տնէն) Ղ'նն . . . :
- OSURAYANER : (Դեպ ի պոռնը վաղելու) Ո՞վ է այս կինը , պա-
րոն :
- ՃՈՐ : Քայրս է :
- OSURAYANER : կ'ուզեմ զայն տեսնել :
- ՃՈՐ : Չպիտի տեսնեք . (Ո-ժգին ինչ Դեղի ինչ կրէ) Սեկ-
նեցէք , պարոն :
- OSURAYANER : (կոտելու) Բայց ինչո՞ւ համար . . . ա-
հաւաստիկ կուգայ . . . (Գլարի Կառնը առջին կոտայ) :
- ՃՈՐ : (կապալած) Ո՞ւր քեզի : (կը վաղէ հրացանը առնուել)
- OSURAYANER : Գլարի :
- ԳԼԱՐԻ : (Օգարականը փեմելու) Ո՞՞՞՞՞՞ Լ'ստուած :
- OSURAYANER : Ո՞վ իմ Գլարիս :
- ԳԼԱՐԻ : (Օգարականին գիրիւ էյնուել) Հայր իմ , Հայր
իմ . . .
- (Ղ'ն որ հրացանը օգարականին վերայ ուղղած էր՝ գեպիւն ինչպէս)
- ՃՈՐ : Հայրն է . . . Ո՞վ գժբազդու թեանա . . . ինչ
պիտի ընէի . . . (Սեղանին վերայ ինչեհոտ ե վերիտան
ալ ինչ Դեղի)

ՏԵՍԻԼ Ե .

Ճոն, Գլխարի և Օրասրակներ :

ՕՏԱՐԱԿԱՆԸ : (Յնորելով) Ո՛վ իմ Վլարիս . . . վերջա-
 ջապէս զքեզ գտայ . . . Լստուած արգար է , գուս-
 տրը իմ . ո՛հ , գտի իմ դաւակն :

ԳԼՄԻ : Ո՛հ , հայր իմ , ուրախութենէս կը մեռնիմ :

ՃՈՆ : (Յոգոց հանելով) Հայրն ալ զինքը շատ կը սիրէ :

ԳԼՄԻ : (Տոնի տառապանքով) Տոն , ահաւասիկ հայրս :
 (Հորը տառապանքով դժոխք կը ցնէ) Հայր իմ , ահաւասիկ
 ազատիչս , այս է որ զիս սպանողաց ձեռքէն ազատեց :

ՕՏԱՐԱԿԱՆԸ : Ինքը . . . ո՛հ , թող տուր որ սաքդ իւ-
 նամ :

ՃՈՆ : (Օ՛անիկայ բռնելով) Սիրտ . . .

ՕՏԱՐԱԿԱՆԸ : Ո՛հ , թող տուր որ քու առջիդ խոնար-
 հիմ : Լստոր զաւկիս կեանքը ինչպէս Լստուծոյ նոյն-
 պէս ալ քեզի պարտական եմ . . . զաւկիս որ միմե-
 այն աշխարհիս վերայ մնաց ինձի : Պէտք էր մեռ-
 նիլ աղջկանս համար , քանզի առանց անոր չէի կա-
 րող այլ ևս ապրիլ : Օ՛անիկայ գտնելու համար ես . . .
 հարիւր մղոնէն աւելի ճամբայ քալեցի , գլուխս
 թշնամեացս սրերուն տակը ծռելով . ստիպելի ճամ-
 բուս վերայ աղջկանս ապրելուն մէկ քանի նշաննե-
 րը տեսնելով . և վերջապէս փառք ձեզի , պարոն , որ
 այսօր աղջիկս ընդ գրկելիցայ :

(Լսողիսը մեջ Վլարիսն կը սեղմէ) :

ԳԼՄԻ : Լստ , հայր իմ , անոր սէր և երախտագիտու-
 թիւն պարտական ենք , քանզի ամէն բան զոհեց
 զիս անոնց ձեռքէն յափշտակելու և պահպանելու
 համար . . . անոր աշխատութիւնը զիս սնուց և
 ինչպէս գուր նոյնպէս ես ալ հասկցայ , հայր իմ , որ
 կեանքս անոր պարտական եմ :

ՃՈՆ : (Լստապարանոյ) Ի՛նչպէս է այսչափ , Ի՛նչպէս Վլ-

լարի, անձնանուիրութիւնս պարտաւորութիւն մ'էր զոր կատարեցի. այնպէս չէ՞, Սիլարա, և եթէ գուր ըլլայիք իմ տեղս և տեսնէիք թշուառ աղջիկ մը գունաթափ և օրհասէն սպառնուած, արգեօք չը պիտի՞ փութայիք ազատել:

ՕՏԱՐԱԿԱՆԸ: (Լ'ընտանոթիւնով իմ մը) Ա՛հ, կուտակիցք Քրամուէլի, ձեր արիւնշաղափ ճամբուն վերայ, երկինք քանի մ'ազատասէր սրտեր սիւներ է. ձեր թագաւորութեան կործանումը հասեր է. թագաւորութիւն արեան. թերևս օր մը Վլարի իմ աղջիկս իրեն պէս աղնուահիանի մը կինը ըլլալով, բայց ձեզի անձանօթ կարողս երկրորդին թագաւորութեան տակ, Սեն-Ղէյմի պալատը պիտի վերագառնայ:

ՃՈՆ: (Լ'աբիէի ստանկին) Նախազգաց գուշակութիւնը քրս կը կատարուին:

ՏԵՍԻԼ Զ.

Նոյնք, Եօրիք, Սարա

ՕՏԱՐԱԿԱՆԸ: Սարգիկ կուգան. . . (Վլարիին կետ պես սարանին խորը կը քաշուի. Ղ'ն բեպ ՚ի Եօրիքին կը յառաջանայ):

ԵՕՐԻՔ: (Ղ'նին) Վարձեալ ես եմ, Ղ'ն, և կարծեմ թէ կամայ ազամայ ստիպուած ես զիս մինչև վաղը պահելու. . . անտառէն գուրս ելնելը անկարելի է, բոլոր ճամբաները պաշարուած են:

ՃՈՆ: Ինչո՞ւ համար:

ԵՕՐԻՔ: Կ'ըսուի թէ Լորտ Սիլմանտ, կարողոս առաջ նոյն վաղեմի պաշտօնեայն այս ժամուս անտառին մէջ պահոււած է:

ՕՏԱՐԱԿԱՆԸ: (Լ'առանկին) Սէ՛ծ Լ'ստուած:

ԵՕՐԻՔ: Ախեր են ոչ որ թողուլ որ գուրս ելնէ: (Օ. քարտիանը պիտի ելով կամայ մը Ղ'նին) Ո՞վ է այս անձը:

ՃՈՆ: (Լ'անոյ մտախորհի բռնելով) Եօրիք, Սարա, ողբու՞

- նեցէք | որտ Վիչմօնտը :
 ԵՕՐԻՔ : | որտ Վիչմօնտ :
 ՕՏԱՐԱԿԱՆԸ : Ի՞նչ կ'ըսէ :
 ՃՈՆ : Ողջու նեցէք նաև | էտի Ղլարի Վիչմօնտ իւր աղջիկը :
 ԵՕՐԻՔ : ՍԱՐԱ : (Սիւյայն) Ղլարին :
 ԼՈՐՏ ՔԻՉՄՕՐՏ : Անխոհեմ դու :
 ՃՈՆ : Բնաւ մի վախնաք, Սիւրբտ, ասանք մեր միակ
 բարեկամներն են :
 ԵՕՐԻՔ : (Օարմայմայք) | էտի Ղլարի . . .
 ՃՈՆ : (Լօրիքին յետեին բռնելով) Ղիտե՞ս քեզի գաղտնիք
 մը պիտի յայտնէի . . .
 ԵՕՐԻՔ : Սիւրբտ, այն Սիւլտիայի լեռնականը որ անծա-
 նօթի մը իւր դուռը բանալ կը մերժէ, հիմա աղ-
 նուական փախստականին կը բանայ : Արդ նախ և
 յառաջ պէտք է որ այս զգեստները փոխեք, որուն
 պատճառաւ կարելի է ճանչցուեցաք : | էտի Ղլարի
 Վիչմօնտ թող դձեզ ներս առաջնորդէ : (Գոռու բա-
 նալով) Ստէք, Սիւրբտ :
 ԳԼԱՐԻ : Եկէք, Հայր իմ :
 ՃՈՆ : Եթէ Լստուած կամի ժամ մը յառաջ սահմանա-
 գլխէն պիտի անցնիք :
 ԼՈՐՏ ՔԻՉՄՕՐՏ : Ել ինչպէս :
 ՃՈՆ : Անոր չեկած, աճապարեցէք Սիւրբտ . . .
 (Տուն կը մտնէ, և Ղլարիին Գոռու սեփն վերայ) Բառ մը
 անգամ հորդ չըսես մեր ամուսնու թեան, մեր սիրոյն
 վերայ :
 ԳԼԱՐԻ : Բայց սակայն . . .
 ՃՈՆ : (Լստալով կարելով) Չէ դեռ բան չըսենք, Ղլարի, մի-
 այն իւր ազատութեանը աշխատինք . . . գնա . . .
 (Ղլարի ներս կը մտնէ : Սարային) : Լօրիքին հետ զիս մի-
 նակ թող, Սարա :
 ՍԱՐԱ : (Ներս մտնելով) Ո՛հ, ինչպէս կը փախաքիմ քաջա-
 լերեւ զիրենք : (Ղոնին Գոռու կը մտնէ) :

Ճոն Եօրիք

- ՃՈՆ : Եօրիք . . . (Եօրիք Տրապանի ին Եսրէի) Եարեւ
կամ, բարեկամ . . . Ի՞նչ կը խորհիս :
- ԵՕՐԻՔ : (Որտանիցա-Երեւել խորհիլ) Կը խորհիմ թէ Ի՞նչ մի-
ջոցաւ կրնանք զիրենք հալածողաց ձեռքէն ազատել :
- ՃՈՆ : Օարմանալի բան , քիչ մը յառաջ կ'ըսէիր բնակ
դթուծիւն ազնուականաց համար . . .
- ԵՕՐԻՔ : Եյն ատեն չէի գիտեր որ գեղեցիկ Ղլարին . . .
- ՃՈՆ : (Եճապարանոք) Ենոնց աղատութիւնը քու ձեռքդ է :
- ԵՕՐԻՔ : Ի՞նչ պէտք է որ ընեմ . . . ըսէ . . .
- ՃՈՆ : Կրնամ մեծ դժբաղդութիւն մը լսել առանց դու
ղալու . . .
- ԵՕՐԻՔ : Կայ դժբաղդութիւն մը որ միայն կրնայ զիս
մեռցնել :
- ՃՈՆ : Ի՞նչ դժբաղդութիւն է այն :
- ԵՕՐԻՔ : Եղլ կանս կորուստը միայն ինծի համար կրնայ
մահաբեր ըլլալ :
- ՃՈՆ : Եղլ իկդ կորուսած չ'է , բայց եթէ դիտնաս որ
իւր ամուսինը վատահամբաւ մ'ըլլալով զինքը կը
խաբէ . . .
- ԵՕՐԻՔ : Ի՞նչ կ'ըսես :
- ՃՈՆ : Ի՞նչ պիտի ընէիր , պատասխան տուր :
- ԵՕՐԻՔ : Ես իրեն աղէտիցը պատճառ եղած պիտի կտր-
ծեմ ինքզինքս և կենացս մնացորդը աղլ իկս միտիթա-
րելով պիտի անցնեմ :
- ՃՈՆ : Երդ տուր ինծի Վ իլլիէ մին նամակը :
- ԵՕՐԻՔ : (Օարմանոք) Եհաւասիկ :
- ՃՈՆ : Կ'ուզէի որ տակաւին քանի մ'օրեր այդ անստոյգ
և յուսալից վիճակին մէջ մնաս . . . որպէս զի զքեզ
կանխաւ այս մեծ ցաւին դիմագրաւելու պատրաս-
տեմ , բայց որովհետեւ այսօր Ղլարիիս աղատութիւնը
ասոր յայտնութենէն կախում ունի . . . մտիկ ը-

ըէ ուրեմն, Լօրիք, ինչ որ քու աղջկանդ ամուսնոյն գրուած է :

ԵՕՐԻՔ : Կարդա, Ղան, որ մտիկ ընեմ :

ՃՈՆ : (Կարդալով) « Լյա միջոցիս որ նորանոր հալա ծանրներ աղնուականաց դէմ կը յարուցանեն, կարող եմ հրաշքով մը քու փախուստդ ապահովել » :

ԵՕՐԻՔ : Ընուական մ'ի՛ն :

ՃՈՆ : Քու շահուած թիւնս կատարուեցաւ, քեզի ըսած էի որ անոր դէմքը՝ հապած գործաւորի զգեստներուն չէր յարմարած : (Ղան նամակը կարդալը շարունակելով) « Լյա դիւրութեամբ ճանապարհորդութիւնս պիտի շարունակեմ, վասն զի զինուոր գրուեցայ . . . Խորհրդարանին մեր հազարապետաց մէկուն իրեն և իւր կնոջը համար զրկած ապահովութեան անցաւ գիրը քեզի կը զրկեմ որ բարեբախտաբար իմ ձեռքս ինկաւ : Վերջապէս զամէնքը աւելի դիւրաւ խաբելու համար հետդ առ այն գեղացի կինը որուն հետ շինծու թղթերուդ միջոցաւ ամուսնացար, զինուորագրութենէ ազատ ըլլալու համար : Մէկ մը որ վրտանդէ դուրս ելլես, կինդ իւր հօրը կը զրկես . վերջապէս կինդ թող պահէ փախուստդ ինչպէս որ մինչև հիմայ ծածուկ պահեց մեր թղթակցութիւնը » :

(Խոսելով) Լհաւասիկ ապահովութեան անցագիրն ալ :

ԵՕՐԻՔ : Վայ խաբեբայ :

ՃՈՆ : Վերջը մտիկ ըրէ, Լօրիք . . . (Կարդալով) « Իսկ թագաւորին մեղի յանձնած արկղը այրեցի, վերայի զարդերը հալեցուցի, հարիւր հազար կինէն ալ Լյա մերիկայի համար ճամբայ հանեցի ուր պիտի գանենք մէկզմէկ » :

ԵՕՐԻՔ : Ի՞նչ, ասոնք են այն երկու աղնուականները որ թագաւորը մասնեցին . . .

ՃՈՆ : Լյա որուն ոսկին գողցան . . . Վիլ ի՛նչ մ'այն երկուքին մէկն է, Լօրիք :

ԵՕՐԻՔ : (Յոսակապ) Ի՞նչ յանցանք գործեցի ես Լյա տուծոյ դէմ որ այսպէս չարաչար զիս կը պատժէ :

ՃՈՆ : Ըստուած ներշնչեց քեզի, վասն զի հիմա այս

մարդը իւր գաղանկքովը մեր ձեռքն է :

ԵՕՐԻՔ : Ի այց աղջկանս ամուսինն է :

ՃՈՆ : Պիտի ստիպենք զինքը արձակել տալ . . . այն
չինձու թղթերը որոնցմով կարողացաւ ամուսնա-
նալ, նայն թղթերը կինը արձակելու պիտի ծառա-
յեն . . . և Սարան ալ այրի կ'ըլայ :

ԵՕՐԻՔ : (Աճապարանօք) Ես ալ այդպէս կը խորհէի, Ղոն . . .

ՃՈՆ : Եյս ապահովութեան անցագիրը ի՞նչ պիտի ը-
նես, Եօրիք :

ԵՕՐԻՔ : (Տոնը յցնելով) Հոն երկու հալածեալներ կան,
որուն կ'սպասեն, Ղոն :

ՃՈՆ : (Ուրախութեամբ) Եկու գրկէ զիս, Եօրիք . . .

ԵՕՐԻՔ : Եկուր Ղոն, թող ճամբայ ելլեն և Ետուած
իրենց առաջնորդէ . . . դեռ բան մ'ըսեր Սարա-
յին :

ՃՈՆ : Չէ, քանզի արդէն բաւական վտահարեալ է :

ԵՕՐԻՔ : Ես սա թուղթը, Ղոն, ժամանակ կորսնցնե-
լու չգար . . . հեռուէ ինձի . . . (Աճապարանօք փո-
ն ճպնէն : Կողպապէս հագուած մարդ մը արագութեամբ պե-
տարանը կո՛գայ, աչքերը անոնց եպտէն յառելով) :

ՏԵՍԻԼ Ը .

Վիլլիհել, առսևննիև

Եյս, Եօրիքն էր այն, Եօրիք, այս անտառայ մէկ
որսորդին հետ. ձեռքերնին թուղթ մը կար, չըլլայ
որ ինձի զրկուած նամակը ըլլայ . . . Ա՛հ, ի՞նչ սու-
կալի կասկած : Երբ այս առաւօտ տուն գացի ամեն
բան Եօրիքին վերադարձը կը յայտնէր. և տունը մարդ-
չկար, ջրիններուն թամբերուն մէջ թուղթ չգտայ :
Սոսկալի կասկածներ զիս այս անտառը մղեցին, հոս
կը բնակի իրենց այն բարեկամը որուն հետ չէի ու-
զեր որ տեսութիւն ընեն, քանզի ինձի ըսին թէ
կարդալ գիտէ և հիմա զիրենք անոր քովը կը տես-

նեմ . . . անտարակոյս : Սարա արդեօք գաղանիքը
 յայտնեց անոնց , արդեօք անոնք ալ համարձակե-
 ցան . . . Ո՛հ , դժբախդու թեանս , վայ անոր որ իմ
 գաղանիքս կ'ուղէ իմանալ , իրեն մահը անշուշտ է . . .
 Պէտք է որ Սարան տեսնեմ . բայց ինչպէս . . . (Տե-
 նելով որ շոտը իջ բացուի) Ահա կուգան , հեռանամք
 ասկից և Սարան աղէկ մը գիտեմք :

(Տեսարանին խորէն շոտը կ'իջէ , Ղոն և Ղլարի պեսարանը կ'ե-
 րենան , ճամբորդո-թեան պէտքս հագած :)

ՏԵՍԻԼ Թ .

Ղոյ . Ղլարի

ՃՈՆ : Լիւուր , Ղլարիս , եկուր , վերջին վայրկեան մը
 միայն մնաց մեզի :

ԳԼԱՐԻ : Այս վերջին վայրկենիս , Ղոն , հօրս ամեն բան
 պատմելու եմ , պէտք է գիանայ թէ զքեզ կը սի-
 րեմ և թէ քուկդ եմ :

ՃՈՆ : Չէ , Ղլարիս , չէ , եթէ ըսես կարելի է յուսա-
 հատի . զձեզ ազատող այս վերջին ջանից մէջ պէտք
 է իւր բոլոր հանդարտութիւնը և անխռովութիւնը
 ունենայ : Այս անուշահամ ծերունւոյն որ հազար
 մահու մէջ մտեր է , որ վաստակաբէկ և սիրտը շար-
 ժած վերջին անգամ մ'ալ իւր կեանքը վտանգի մէջ
 կը դնէ , խրախուսիչ խօսքեր պէտք են և ոչ թէ
 վերաւորող : Ստածէ անգամ մը Ղլարի որ եթէ
 ձեռքակալ ըլլայ ոչ թէ դատաստանի մը առջև պի-
 տի կանչուի այլ երկար ատենէ 'ի վեր սահմանեալ
 գլխատու թեան մը վճիռը պիտի կրէ : Ո՛հ , չէ , ա-
 նոր քաջութիւնը չ'սպաննենք . անոր վայրկեան մը
 յաւաջ ճամբայ ելլելուն աշխատիմք : Մեզի ըսաւ
 թէ Վաղղիական նաւ մը իրեն կ'սպասէ որ զձեզ
 Սաւրբ-Վոմինիկոս կղզին պիտի տանի , հան դարձ-
 եալ զերար պիտի դանենք , Ղլարի :

- Գ.ԼԱՐԻ : Ի՛այց չե՞ս կրնար հիմա մեզի հետ գալ :
- ՃՈՒՆ : Ա՛խո՛ս , անկարելի է , ճամբաները ինձի համար
դոյ ե՛ն , բայց քանի մ'օրէն երբ դարձեալ նաւա-
հանգիստները բացուին պիտի մեկնիմ , այո , պիտի
թողում այս յաւիտենական առանձնութիւնը և
պիտի գամ վայելելու նոր կեանք մը հոն ուր դուն
կապրիս :
- Գ.ԼԱՐԻ : Հոն ուր պիտի ապրի նաև մեր զաւակը :
- ՃՈՒՆ : Ա՛յր զաւակը : Ա՛յո պիտի գամ , Գլարի , թէև
ծառայ , թէև մութացկան մ'ալ ըլլամ , պիտի գամ
քու հօրդ անէծքը ընդունելու , թէ որ զիս անիծել
ուզէ . քանզի անշուշտ մինչև այն ատեն մեր սէրը ի-
րեն պատմած պիտի ըլլաս :
- Գ.ԼԱՐԻ : Ի՛այց եթէ չգաս , Ղ'ոն , և կամ թէ մէկերնիս
ճամբան մեռնիմք :
- ՃՈՒՆ : Ի՛նչ սոսկալի մտածմունք :
- Գ.ԼԱՐԻ : Հայրս , խեղճ հայրս , ամեն բան ինձի համար
զսհեց :
- ՃՈՒՆ : Ա՛մբողջ վեց ամիս , ամեն ժամ , ամեն վայրկեան
քեզի համար իր կեանքը վտանգի մէջ դրած էր :
- Գ.ԼԱՐԻ : Ա՛յո , պարտիմ լռել , սերս վիշտերս ծածկել
հօրմէս , պիտի թողում զքեզ Ղ'ոն , և երբ վտանգէ
աղատ ըլլանք , պիտի ըսեմ : Հայր իմ կը սիրեմ զՂ'ոն
ոչ թէ յերախտագիտութենէ շարժեալ այլ 'ի սի-
րոյ . . . 'ի սիրոյ որ հոգի և կեանք կուտայ :
- ՃՈՒՆ : Ուրեմն Գլարի , քու սէրդ ալ իմ սիրոյս չափ
մեծ է : (Բայելիրո՛ յայն ատենէլ) Ա՛հաւասիկ կուգան
արցունքդ սրբէ , մառցիր Ղ'ոնը : Ա՛հաւասիկ ձեր
հայրը , Սիլեան :
- Գ.ԼԱՐԻ : Ա՛յո , ասկից վերջը միայն իրեն պիտի մտածեմ :

 ՏԵՍԻԼ Ժ

Նոյնք , Եօրիք , Լորտ Բիչվօնտ , Սարտ ,

ԼՈՐՏ ՌԻՉՄՈՒՆ : (Ղ'ոնի մէկ զգեստը կախած , ասպակովութեան

անյագիրը գօպիին մէջ Կրօն : Գլարի հօրը Կեմ իը վաղէ) :

Եկուր զաւակս , բայց կարծեմ լացեր ես , կը վախ-
նամ , սիրտդ խռոված է :

ԳԼԱՐԻ : Ե՛ր , հայր խռոված էի , բայց հիմա քաջասիրտ
եմ :

ԵՕՐԻՔ : Փութացէք մեկնելու , Սիլորտ , արդէն արևը
մարը մտնելու վրայ է . ժամէ մը վերջը ծովուն ջը-
րերը կը քաշուին և կ'ստիպուիք ամբողջ դիշերը աստ
և անդ թափառիլ եթէ ուշանաք :

ՃՈՆ : Իրաւունք ունի :

ՐԻՉՄՕՆՏ : Ի՞նչ անկարելի է ժամէ մը ծովեզերքը հաս-
նիլ :

ԵՕՐԻՔ : Կը հասնիք , Սիլորտ , եթէ լեռանց ճամբան
բռնէք :

ՃՈՆ : Եթէ իրաւունք ունի , այս ճամբով միայն կըր-
նամք երթալ . թէպէտ և ճամբան դժուարին է բայց
Եթէք և ես ձեզի կ'առաջնորդեմք . և երբ զառ ՚ի
վայրը հասնիմք , մեր վերայ կ'աթնեցէք քանզի մեք սո-
վորած եմք մագլելով ելելու իջնելու . դուք միայն
սահմանագլուխը պահպանող հասարակապետական
զինուորներուն խորհրդարանին ապահովութեան ան-
ցագիրը կուտաք և վերջը քանի մ'ոսկիով այն կողմի
ձկնորսները իրենց նաւակը կ'առնուն զձեզ և մինչև
Գաղղիոյ մօտակայ նաւահանգիստը կը տանին կը ձը-
ղեն :

ՐԻՉՄՕՆՏ : Ուրեմն երթանք :

ԵՕՐԻՔ : Չեզի կը հետեւինք , Սիլորտ :

ԳԼԱՐԻ : (Իսպառ-կները Սարային բռնալով) Ողջամբ կեցիր ,
Սարաս :

ՍԱՐԱ : Երթաս բարեաւ , Լէտի Գլարի :

ԳԼԱՐԻ : Ոչ , Սարա , Գլարին քու բարեկամուհիդ , քու
քոյրդ է :

ՍԱՐԱ : Երթաս բարեաւ , քոյր իմ :

ԳԼԱՐԻ : Ելելի ուրախ օրերու մէջ կը տեսնուինք :

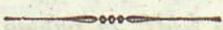
ՃՈՆ : (Օսնոնի բռնելով) Եկէք , Գլարի : (Կամայ) Իրա-
ջալերու թիւն :

ԳՆԱՐԻ : (Անշնապտո-ր ըլլալով) Անկնիմք :

(Ղոմբան շարունակելով կ'անկեգանան , Եօրիսին ին նային որ ետ
 Զայցած է) :

ԵՕՐԻՔ : Իսկ դու , Սարա , հոս մեզի սպասելով աղօթէ
 իրենց համար . . . (ցառով) Անզի համար ալ :

(Գորս իելէ անոնց հետ ին ժամայ եւ շորը Տիկնն կաներեւո-
 լանան) :

ՏԵՍԻԼ ԺԱ .

Սարա , առանձին , յետոյ , Վիլլիեմ , Եօրիք , ճոն

ՍԱՐԱ : Վ երջապէս մեկնեցան . թշուառ Ղոմն , շատ քա-
 ջասիրտ է , ինչպէս շատ կը սիրէր Գլարին : (Ար խորհի) :

ՎԻԼԼԻԵՄ : (Արս ին Տոմե ճամբոն վերայ նայելով) Ոչ , Սա-
 րան այն գացող մարդկանց հետ չէ , հոս առանձին
 ըլլալու է . տեսնենք : (Իկող ՚ի գորսը իջնելով զինքը ին
 պենէ) Ահա ասիկ ինքը , պէտք է որ ամեն բան իւ-
 մանամ : (Սարա ին կանչէ)

ՍԱՐԱ : (Խորհիլը թողլով) Ո՞վ է զիս կանչողը : (Սոսկոմով)
 Վ իլլիէմ :

ՎԻԼԼԻԵՄ : (Առանչի) Ինչպէս խոսիլեցա՞ն : (Բարձր) Այո
 ես եմ , Սարա , ես որ եկայ զզջալով քեզի պատճա-
 ռած չարեացս վերայ , ես որ քու կասկածներդ և
 անհանգստութիւններդ գուշակեցի , կուգամ զա-
 նոնք փարատելու և բտելու : Աերէ ինձի , Սարա , ալ
 չիպիտի թողում գրեղ , կը սիրեմ գրեղ , ալ մի վըշ-
 տանար . պէտք էր որ գրեղ այսպէս դժբաղդ տես-
 նէի , (Ձեռքը ին բռնէ) որպէս զի զզջալ սովորիմ :

ՍԱՐԱ : (Խնդրովեմ) Խօսքերդ անկեղծ են , Վ իլլիէմ :

ՎԻԼԼԻԵՄ : Այո , Սարա (Առանչի) Օ՛րս չմերժեր ,
 ուրեմն դեռ բան մը չը գիտեր . տեսնենք : (Բարձր)
 Ո՛հ անիրաւ ես , Սարա , որ զիս այսչափ շուտ դա-
 տապարտեցիր և վստահութիւնդ վերուցիր , մինչև
 անգամ նամակիս պարունակութիւնը գիտնալու աչ-
 խատեցար :

ՍԱՐԱ : Ուրեմն իմացա՞ր որ . . .
ՎԻՒՒԻԵՄ : Այո, ամէն բան իմացայ, բայց դիւրաւ կը ներքեմ քեզի :

ՍԱՐԱ : Օ՛ մեղ թողուլ և մեկնիլդ զիս խենթեցուց . ու զեցինք իմանալ ինչ որ դուն մեզմէ պահել կը ձեռն ցընէիր, բայց այդ նամակը կ'իմացնէր միայն թէ դեռ այն դատը աւարտած չ'է որուն վերայ շատ անգամ ինձ խօսեր ես :

ՎԻՒՒԻԵՄ : (Առանկին) Ասոր գաղտնիք յայտնած չեն, բայց ուրիշ մը զայն գիտէ : (Բարձր) Եւ որովհետեւ ոչ դուն և ոչ հայրդ կարդալ գիտէք, հոս եկած էք զայն կարդացնել տալու . . .

ՍԱՐԱ : (Սխմարուհի) Ղոնին :

ՎԻՒՒԻԵՄ : Ղոն . ո՞վ է այս մարդը :

ՍԱՐԱ : Ղոն որսորդը :

ՎԻՒՒԻԵՄ : Որսորդը՛, այն որ կաշիէ զգեստ մը հագած է և որուն գլխարկին վերայ արծուի փետուր մը կայ :

ՍԱՐԱ : Այո, ի՞նչ կայ :

ՎԻՒՒԻԵՄ : (Դուրս պտիկալով) Իժբազդ գնու . իմ գաղտնիքս անոր յայտնեցիք, կորսուած է այն : (Ղոնին հըրայտիչ ինչ յախճապի որ սեղանին չով կոնյոյոյած էր) Սն՛հ Ղոնին :

ՍԱՐԱ : (Վ իլլեթի մի վաղելով) Վ իլլեթիմ կեցիր, ի՞նչ պիտի ընես :

ՎԻՒՒԻԵՄ : (Ինչի՞ր մի դուրս) Թող զիս :

ՍԱՐԱ : Յանցաւ որը միայն ես եմ, կը սոսկամ, թողուլ թիւն : (Օրհնելի ինչ և անոր կողմէ փախուցիլ որ շփոթի) :

ՎԻՒՒԻԵՄ : (Օ՛րհնելի գեղեցիկ յգեղով) Սնաս բարեան, Սարա : (Հրայտի ի յետին ինչ վաղել) :

ՍԱՐԱ : (Որք ելլելով) Վ իլլեթիմ ո՛ւր կ'երթայ . ի՞նչ ընելու կ'երթայ . իւր աչքէն արիւն կը ցայտէր . ո՛ւր գտնելու է Ղոնը : (Սորի՛ք շփոթելով որ ինչին ներս ինչ ճշտուի) Ա՛յ, հայր իմ :

ԵՐՐԻՔ : (Ներս Գալով) Ազատեցան, գացին, Սարա :

ՍԱՐԱ : Եւ Ղոն :

ԵՐՐԻՔ : Տրտում տխուր կը դառնայ :

ՍԱՐԱ : Սինակ մի թողուր զինքը հայր իմ, գնա՛ :

ԵՕՐԻՔ : Ի՞նչ ըսել կ'ուզես :

ՍԱՐԱ : (Եօրիքը կեպը չաղչոփելով) Վ իլլիէմ հիմա հոս էր :

ԵՕՐԻՔ : (Ահաբեի) Վ իլլիէմ :

ՍԱՐԱ : (Խեղճեցած շէտի ՚ի պեսարանին խորը վաղելով) Աերս
Եկուր, հայր իմ :

(Հրայանի ծը հարուածի յայնը ին լսուի . Սարս կանգ կ'առնու
և կ'սկսի զողջալ)

ԵՕՐԻՔ : Ի՞նչ է այս :

ՍԱՐԱ : ԱՆՈՂ զինքը պաշտպանելու, այլ իրեն օգնելու
վաղելիք, հայր իմ : Ահէք :

(Արագո-լեամբ պեսարանին վեր կ'ելլէ, Ղոնը պեանելով ահաբեի
էպ ին չաղչոփի) :

ԵՕՐԻՔ : Ղոն, վիրաւորեալ : (Ղոն շապիլը արի-նաների պե-
սարանին վերայ չախի ծը չայլ կ'ընէ և անոնց Բաղիայ Տեշ կ'իյնայ
ին ժարի) : Ղոն, Ղոն, հարուածը ճիշդ գլխուն
իջեր է . . . օգնու թիւն : (Ղոնին չով գեպիւնը կ'իյնայ) :
Թերևս վերքը մահացու չէ, սիրտը սաստիկ կը բա-
բախտ . . . բայց Վ իլլիէմ փախաւ, չեմ կրնար ի-
րեն ետևէն հասնիլ . . . Ղոն հոս կը մեռնի . . .
(Ձեռքերը յերկինս բառնալով) Միայն դու, Աստուած,
կրնաս մեր վրէժը առնուլ :

ՎԵՐՁ ՅԱՌԱՋԱԲԱՆՆԻՇ

ԸՆԶԻՆՔ ԹԱՏՐԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

ԿԱՐՈՂՈՍ Բ. ԹԱԳԱՒՈՐ ԱՆԳՂԱՒՈՅ .

ԼՈՐՏ ՊԵՏՓՕՐՏ . ՎԵՐԱԿԱՑՈՒ ԼՈՆՏՈՆԻ ԱՇՏԱՐԱԿԻՆ .

ԼՈՐՏ ՎԷՍՏՕՆ . ԱՐԲՈՒՆԻ ՍԵՆԵԿԱՊԵՏ .

ԼՈՐՏ ՀԵՆՐԻԿՈՍ ՊԵՏՓՕՐՏ .

ԱԼՊԵՆՈՒՍ . ԲՃԻՇԿ ԳԵՐՄԱՆԱՅԻ .

ԼԻՏՏՆՈՎ .

ԼՈՐՏ ՊՐՕԿԻԼ . ԲՃԻՇԿ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ .

Ս . ՊՕՂՈՍԻ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅՆ ԶԱՆԳԱԿԱՀԱՐԸ (Տարիք 47) .

ՐԻԶԱՐՏ .

ՍԱՄՈՒԷԼ . ԲԱՆՏԱՊԱՀ .

ԼԵՏԻ ՊԵՏՓՕՐՏ (Տարիք 36)

ՄԱՐԻ .

ԱՒԱԳԱՆԻՔ ԱՐԲՈՒՆԵԱՑ , ՊԱՀԱՊԱՆՔ , ԵՐԿՈՒ ԲՃԻՇԿԻՔ :

(Տեառարանը 1665ին ՚Ի Դիպոն Կը Յևանայ) :

ԱՐԱՐՈՒԱՑ Ա.

(I ղիսն U). Պօղոսի լաղին Ձջ համեսս բնալո-լի-ն ճը :
Տեւարանին խորը հրապարակի ճը վերայ Բացո-ած Տեճ Դո-ո-
ճը : Այսհիարասիք իհաս անպաճոյճ) :

ՏԵՍԻԼ Ա.

Լորտ Պէտֆօրտ , Լիւտլով , յետոյ Մարի .

(Ս արագոյրը Բացո-ած Ժամանակ I ղրս Պէտֆօրս և I է-պլով
պեսարանին խորը Բաց Դո-անը առջև կանգ կ'առնուան) :

ԼՈՐՏ ՊԵՏՓՕՐՏ : Ահա առիկ մեզի ցոյց տրուած տունը . . .
ներս մանեկք :

ԼԻԻՏԼՈՎ : Յօժարու թեամբ , քանզի անձրևը երթալով
կը սաստկանայ :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Այս անձրևը շատ յարմար եկաւ , ես ալ
հոս մանեկու յարմար առիթ մը կը փնտռեի :

ԼԻԻՏԼՈՎ : Ուրեմն զիս այս խեղճ տունը բերեցու հա-
մար էր որ կառքէն վար իջեցնելով փոթորիկի ժամա-
նակ հասարակ գեղացիի մը պէս զիս քայլեցնել տուիր :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Այո՛ , ասոր համար :

ԼԻԻՏԼՈՎ : Բայց ի՞նչ պիտի ընես հոս :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Ախ և առաջ գեղեցիկ աղջիկ մը պիտի տես-
նեմ որ հոս կը բնակի : (Դո-ան ճը Բացո-իլը պեսնելով)
Անտարակոյս ան է :

ՄԱՐԻ : (Սեղանին վերայ յգած Ժայտակարանները առնելու իր-գայ)
Օտարականներ :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Աերեցէք , տիկին , այս յանկարծագէտ անձ-
րևը զմեզ ստիպեց քանի մը վայրկեաններ հոս ա-
պատանուելու համար տանը տիրոջմէն հրաման
խնդրել :

ՄԱՐԻ : Թեպէտև այս ժամուս տանը տէրը հոս է, բայց
 չեմ կրնար մերժել այդ զոր ինքը ձեզի բոլոր սրտանց
 պիտի շնորհէր : Աթուներ առէք, պարոններ, և
 հանգստացէք մինչև որ անձրևը դադրի :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Շնորհակալ եմ : (Կը նստին) :

ՄԱՐԻ : (Պարոն-հանը երևալով) Ա՛մա մ'է որ կը ցրուի :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Ա՛յո, երկնից հօրիզոնը արդէն բացուիլ ըս-
 կըսաւ :

ՄԱՐԻ : (Առանցին. իւր ժապատ-հենները առնելու երևալով) Շատ
 գէշ ատենի եկան . . . ճիշդ իմ զարգարուելու
 ժամուս, եթէ Հենրիկոսը գայ . . .

ՊԵՏՓՕՐՏ : (Օ՛այն դիտելով) Տեսնելով այն ծաղիկներն որ
 ձեր մազերուն անցուցած էք և այս ժապատ-հենները
 որ ձեռքերնիդ կը բռնէք, դիւրին է ըմբռնել թէ
 այն վայրկենին որ կը զարգարուէիք, մեք վերայ հաս-
 նելով ձեզի արգելք եղանք :

ՄԱՐԻ : Որովհետև այսպէս աղէկ գուշակեցիք, կը հա-
 մարձակիմ թոյլտուութիւն խնդրել որպէս զի եր-
 թամ զարգարանքս ընցնեմ :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Շատ կը ցաւինք թէ որ ձեզի արգելք կ'ըլ-
 լանք. գեթ մեզմէ չի բաժնուած հաճեցէք ըսել թի
 է այն տանուտէրը սրուն կողմէն զմեզ այսպէս մար-
 դասիրութեամբ հիւրնկալեցիք :

ՄԱՐԻ : Պարոններ, Ս. Պողոսի եկեղեցւոյն զանգակա-
 հարին տունը կը գտնուիք :

ՊԵՏՓՕՐՏ : (Առանցին) Ճիշդ այս այն տունն է . . .
 (Բարձր) Անտարակոյս իրեն աղջիկն էք :

ՄԱՐԻ : Իրեն աղջիկը չեմ, բայց և այնպէս անոր Հայր
 անունը կ'ուտամ, որովհետև իրեն անձնուիրու-
 թեանը, իրեն սիրոյն ամէն բան պարտական եմ :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Իր քաջած վիշտերը անվարձ չ'են մնացած,
 որովհետև ձեզի պէս գեղեցիկ աղջիկ մը ունի իւր
 քովն :

ՄԱՐԻ : Այնչափ երջանիկ չեմ որչափ կը կարծէք. պա-
 րոն, քանզի հայրս զիս չի կրնար տեսնել, կտրէ :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Կտր : (Առանցին) Կտր ըլլալը չէի գիտեր :

(Բարձր • Սարիին) Ներեցէք մեզի որ այսչափ երկար ատեն դձեղ սպասել տուինք :

(Սարի ցարգանօս կ'ողջանէ և աջ կողմի սեւեակը կը հփնէ) :

ՏԵՍԻԼ Բ •

Պետֆօրտ, Լիւտլով

ՊԵՏՓՕՐՏ : (Սրտօծելով) Հայրը կտրէ :

ԼԻՒՏԼՈՎ : Կ'ուզես ինծի բարեկամու թիւն մը ընել և ըսել թէ այդ աղջկանը ի՞նչ ընելու միտք ունիս :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Դեռ բան մը սրտած չեմ և քու խորհրդիդ կ'սպասեմ :

ԼԻՒՏԼՈՎ : (Խնդալով) Սիթէ իրեն սիրահարեալ ես :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Ոչ, բայց իմ սրտեգիր զաւակս, Լորտ Հենրիկոս Պետֆօրտ զայն կը սիրէ . Լորտ Հենրիկոս զոր կ'ուզեմ իրեն արժանիի մը հետ ամուսնացնել . ինծի յայտ համարձակ մերժեց ամուսնանալ արքունի սեռեկապետ հզօր Լորտ Վեստմոնի փղջկանը հետ, յայտնելով թէ կ'սպասէ Չլտարին լրացնել որպէս զեազատ ըլլալով ժողովրդեան մէջէն երիտասարդ հարս մ'ընտրէ իրեն :

ԼԻՒՏԼՈՎ : Թէ որ այսպէս կը փափօքի . . .

ՊԵՏՓՕՐՏ : Բայց ահա այդ իրեն որոշած գեղեցիկ աղջիկը գտայ, և որովհետեւ չեմ խորժիր որ երիտասարդ մը որուն իմ անունս և իմ տիտղոսս տուած եմ . . . :

ԼԻՒՏԼՈՎ : Քու տիտղոսդ . . . Է՛հ բարեկամ, Մնիծեալ Բրոմուէլի նախագահու թեանը ներքե սահած 18 տարուան հասարակապետական իշխանութիւնը չարաչար նուազցուց տիտղոսներու արժէքը :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Բրոմուէլ մեռաւ և Կարոլոս Բ. որ 7 ամիսէ ՚ի վեր կը թագաւորէ, կաշխատի անուականութիւնը բարձրացնել :

- ԼԻՒՏԼՈՎ : Թերևս իրեն համար աւելի գէշ :
- ՊԵՏՓՕՐՏ : Ա՛րջապէս մէկ բառով, Ա՛լ տալով, մեր եր-
կուքին կը վերաբերի որ որչափ կարելի է շուտ, Ա՛յրտ
Հենրիկոս այս աղջկան հետ ամուսնանալու յոյսը
կարէ :
- ԼԻՒՏԼՈՎ : Ս՛եղի կը վերաբերի՛ . . . քեզի բայց ոչ
ինձի :
- ՊԵՏՓՕՐՏ : Լ՛ըկուքնուս ալ . . . դուն ուրեմն լըրա-
գիր չ՛ե՞ս կարգար :
- ԼԻՒՏԼՈՎ : Լ՛յնչափ որչափ դու աղօթագիրքդ կը կար-
դաս :
- ՊԵՏՓՕՐՏ : Բայց գոնէ ընկերութեան մեծ սրահներու
և շրջապայութեանց մէջ լուրեր կ'իմանաս :
- ԼԻՒՏԼՈՎ : Լ՛միտէ մը աւելի կար, որ այն ուրախ անէն
դուրս ելած չէի. ուսկից դու այս առաւօտ զիս
յափշտ սկեցիր :
- ՊԵՏՓՕՐՏ : Ուրախ տուն խաղու, ուր պիտի կործանիս :
- ԼԻՒՏԼՈՎ : Լ՛րդէն կործանած եմ :
- ՊԵՏՓՕՐՏ : Դ՛ժբանդ :
- ԼԻՒՏԼՈՎ : (Լ՛նարբերութեամբ) Կուզե՞ս ինձի իմացնել թէ
ի՛նչպէս մեր երկուքին շահուն կը վերաբերի :
- ՊԵՏՓՕՐՏ : (Խօսքը ընդհատելով) Բ՛ռնէ, ահաւասիկ Կա-
րոլոս Բ . ի հրովարտակներէն մէկը քեզի կը վերա-
բերի :
- ԼԻՒՏԼՈՎ : Լ՛նգզից թագաւորը շատ բարի է ուրեմն որ
զիս կը մտածէ :
- ՊԵՏՓՕՐՏ : Թերևս . . . կարդայ : (Լ՛նոր օրագիրը հը կոստայ)
- ԼԻՒՏԼՈՎ : (Կարդալով) « Հիմայ որ Կարոլոս Բ . 17 տարի
անիշխանութենէ ետքը տառապեալ Լ՛նգզից վեր-
քերը կը բուժէ, անյիշտջարութիւն և ներում կը
խոստանայ բոլոր անոնց, որ իւր թագաւոր հօրը
չօգնելով, մոլորելով յեղափոխական հեղեղին հետ
միացան, բայց կուզէ անոնց պատուհասը, որոնք ա-
նոր բարիքներովը լցուած, անոր անբողբուժեան ա-
տենը զայն մատնեցին : Լ՛րդ մատնիչները դատելու
համար ատեան մը կը հաստատէ : Ա՛յրձապարութիւն

խոստացուած է անոնց, որ Աքսթել, Հիւլէ և
Հէրրիսսօնը ձեռք տան. նաև ուրիշ երկու անձա-
նօթ աղնուականներ որ Թագաւորին մահուանը պատ-
ճառ եղան, անոր ոսկւոյն տէր ըլլալու համար ։ ։
(Խօսիչով) Ահաւասիկ ինչ որ ինձ կը վերաբերի կամ-
լաւ ևս մեր երկուքին և ասիկայ կը յայտնէ որ զմեզ
կը փնտռեն, բայց չ'են գտներ ։

ՊԵՏՓՕՐՏ : Եւ եթէ գտնեն զմեզ ։

ԼԻՏԼՈՎ : Կորսուած ենք . . . բայց ի՛նչ ազացոյց ու-
նին որ մենք ենք ։

ՊԵՏՓՕՐՏ : Այն նամակը որ ինձի գրած ես, այն նամա-
կը յափշտակուած է ։

ԼԻՏԼՈՎ : Օ՛այն կարգացողը չսպաննեցիր ։

ՊԵՏՓՕՐՏ : Ո՛հ, անիկայ . . . հեռուէն հազիւ թէ
իւր զգեստին ձեւը կէս մը տեսած էի, առանց ըս-
պասելու որ երեսն ալ տեսնեմ հրացանս անոր վերայ
ուղղեցի և զարկի ։ Երկու օր ետքը Աքսթելը կոչուած
ատղը քեզի հետ միացայ և ամէն արգելքներ խոր-
տակելով Ամբրիկայի համար ճամբայ ելանք ։ Սեր
հոս 'ի գարձին, Սկովտոյ խորէն լուր ուղեցի առ-
նուլ, և ինձի Սարայի և անոր հօրը Եօրիքին մահա-
գոյժերը բերին. այս կողմէն կասկածելու բան մը
չ'մնաց, բայց արդեօք այս նամակը ։

ԼԻՏԼՈՎ : Ի՞ճ տարիէ 'ի վեր անշուշտ բնաջինջ եղած է . . .

ՊԵՏՓՕՐՏ : Դու, Լիւտով, մեծ անհոգութիւն մ'ու-
նիս որ զիս կապչեցնէ ։

ԼԻՏԼՈՎ : Եւ դու, Սիլորտ, այնպիսի ոչինչ վախ մը
որ զիս կը զարմացնէ . . . Բայց վերջապէս շատ
յայտնի է, որ մինչդեռ ես Ամբրիկա իմ հարստու-
թիւնս կ'սպառէի, դու քու կինդ աւելցնելու ջանա-
լով, կը յաջողէիր ։ Այն ատենը պատահեցար Կորտ
Քիչմոնտի աղջկանը Լէտի Գլարիին, որ արդէն իւր
հայրը կորսնցուցած ըլլալով ինքզինքը յանցաւոր կը
կարծէր, վասն զի գաղտնի սիրոյ պտուղ որդի մը
ունէր, որուն համար երկրորդ հայր մը հարկաւոր
էր և դու միայն կայիր իւր բնակած քաղքին մէջ

ազնուական անգղիացի . այն տղան քեզի որդեգիր ըրիր մօրը հետ կարգուելով որ գրեթէ մեռնելու վիճակի մէջ էր . անյուսալի բարեբախտութեամբ մը Վէտի Գլարին ապրեցաւ և դու իրեն հետ Անգղիա դառնալով Միլմոնտի թոռանը անթիւ հարստութեանցը տէր և Վոնտոնի աշտարակին վերակացուն եղար : Իսկ ես իմ քաղքիս մէջ գէշ բախտ մը գլտայ խաղի մէջ , որ իմ ազնուականութեան տխուրս ներքս և վերջին շիլինկներս ինձմէ յափշտակեց , այնպէս որ մինչդեռ դու հիմայ կը դողաս , դու որ հարուստ ես , ես , շուայս , որ տուն տեղ չունիմ անհոգութեամբ կ'ապրիմ կոր , կորսնցնելու բան մը չունենալով :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Ի՞նչ քու կեանքդ , ո՞վ դժբախդ :

ԼԻԻՏԼՈՎ : Ի՞նչ կուզես որ ընեմ . իմ կեանքս հանդերձիս պէս մաշած է :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Խաղամոլութեան զոհ եղա՞ն :

ԼԻԻՏԼՈՎ : Այո :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Օ , իս ՚ի գթութիւն կը շարժես :

ԼԻԻՏԼՈՎ : Չեմ զարմանար :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Եթէ համարձակէի , քսակս քեզի կը նուիրէի :

ԼԻԻՏԼՈՎ : (Չե՞տք բանալով :) Բարեկամացս հետ հպարտ չ'եմ , կրնաս տալ :

ՊԵՏՓՕՐՏ : (Բասիլը անոր գալով) Անտարակոյս այս քանի մը կինէն ալ խաղի պիտի տաս :

ԼԻԻՏԼՈՎ : Ինչու շա . . . ասոնք իմ կորուստներս և տխուր զոսներս վասակելու համար բաւականէն ալ շատ են :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Եւ ինչի՞ պիտի ծառայեն այն հարստութիւնները և այն տխուրսները , եթէ յայտնուինք :

ԼԻԻՏԼՈՎ : Յիրաւի ապահովութիւն մը չունինք որ այն նամակը ընջուած ըլլայ :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Ոչինչ , և կը բաղձաս իմանալ թէ ինչու համար կ'ուզեմ որ Վորտ Հէնրիկոս Վորտ Վեստոնի աղկանը հետ ամուսնանայ :

ԼԻԻՏԼՈՎ : Ինչո՞ւ համար :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Վանգի թագաւորը Վորտ Վեստոնը քննիչ

գատից անուաներ է , և անոր յանձներ է նաև բու-
լոր կասկածելի քաղաքացւոց տունը յուղել տալ և
ձերբակալ ընել :

ԼԻՒՏԼՈՎ : Հասկցայ :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Երբ անգամ մը իրեն աղջիկը | էտի Պէտ-
Ֆօրտ կոչուի , սենեկասպետ | որաը պիտի ստիպուի
մարել այն ամեն յանցանքը , որ Պէտֆօրտի ան-
ուան անպատուութիւն կը բերեն :

ԼԻՒՏԼՈՎ : Ե՛ս , ան ատեն քու անպատուութիւնդ ի-
րենը կ'ըլլայ :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Իրեն պատիւը ազատելով մերինը պիտի ա-
պահասի :

ԼԻՒՏԼՈՎ : Եւ քու սրդիդ այս ամուսնութիւնը կը մերժէ :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Ե՛ս , քանզի այս փոքրիկ Սարին կը սիրէ :

ԼԻՒՏԼՈՎ : Ուշանալու չգար , զանոնք իրարմէ բաժնե-
լու է :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Ես ալ քեզի պէս կը մտածեմ :

ԼԻՒՏԼՈՎ : Բայց | որտ Վէսթոնն :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Իր հաւանութիւնը ինձի տուած է :

ԼԻՒՏԼՈՎ : Իւր աղջիկը . . .

ՊԵՏՓՕՐՏ : Օգուրիչ մը կը սիրէ . բայց հլու բնութիւն
մ'ունի և հօրը հրամանը պիտի յարգէ :

ԼԻՒՏԼՈՎ : Երդ անհրաժեշտ պէտք է որ Հենրիկոս Սա-
րին հետ ամուսնանալու յոյսը կտրէ :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Ի՞նչ միջոց բռնենք :

ԼԻՒՏԼՈՎ : Ե՛ս վերջը կը մտածենք , հիմայ աղջիկը ա-
ներեւոյթ ընելու աշխատինք :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Եւ անգէնք զինքը . այնպէս չէ :

ԼԻՒՏԼՈՎ : Ե՛ս , վաղուան ձգելու չիգար . այսպիսի կը-
ռիւ մը սկսելէ յառաջ պէտք է ապահով ըլլանք որ
սիրահարեալք խօսք մէկ ընելով չփախչին :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Ես ալ ասոր նման գաղափարներով շարժ-
եալ հոս եկայ տանը ճամբաները սովորելու :

ԼԻՒՏԼՈՎ : Տունը ի՞նչ հոգս : Կոյրի մը աղջիկը անշուշտ
չատ անգամ մինակ դուրս կ'ելլէ , և ասիկայ մեզի
բաւական է : Սարին հոյքը չգարձած խոհեմու-

Թեամբ ասկէ հեռանանք հիմակու հիմայ :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Եղու : (Տեսարանին խորը բայ Գրանը առջև կայնե-
լով) Բայց ահա կայրն է որ կուգայ , անտարակոյս . . .

ԼԻՒՏԼՈՎ : Ըյս գէշ եղաւ , կ'ուզէի որ զմեզ չտեսնէր :
ՊԵՏՓՕՐՏ : Կը մոռնաս ուրեմն որ կայր է :

ԼԻՒՏԼՈՎ : Ըրգարև : Լուսթիւն :

(Ընչարժ ին կեան)

ՏԵՍԻԼ Գ .

Ճոն , յետոյ Մարի

(Ճոն խորէն կամայ ճը ներս ին մտնէ . Տի յետոյը եղեգնեայ Գա-
սաղան ճը բռնած և միտովը գիրք ճը : Ըջ կողմէն ուղղակի պե-
սարանին առջին Գրոտած ակոտի ճը ին յատաջանայ և ին նստի) :

ԼԻՒՏԼՈՎ : (Կամայ Պետֆորպին) Հիմայ Սիլոն :

ՊԵՏՓՕՐՏ : (Կամայ) Սեկնինք :

(Ըրանց աղջիկ Գրոտս կ'ելլէն)

ՃՈՆ : (Ընոնց քայլերուն յայնը առնելով) Ը՛հ , գո՛ւ ես Մա-
րի : (Չեռոյը երկնցնելով) Եկուր , զաւանկս . մարդ չե-
կայ . . . կարծեցի թէ կը քայլեր : (Ետոյ ՚ի աջ կող-
մի Գրոտը ին յատաջանայ) Ըյս գուռը գոց է : Մարի :

ՄԱՐԻ : (Սեկնելէն) Ը՛հաւասիկ , հայր իմ :

ՃՈՆ : (Կոտայ պեղը ին նստի) Ը՛հ գեռ զարգարանքը լը-
մննցած չէ . այսօր շատ գեղեցիկ ըլլալ կ'ուզէ , բան-
զի Հենրիկոսը պիտի գայ՝ զննքը տեսնելու : Խեղճ
աղջիկ , բոլոր սրտովը Հենրիկոսը կը սիրէ , չգիտեր
թէ սերը ցաւեր կ'արտագրէ . . . բայց ամէն սիրա-
հարեալը թշուառ չեն ըլլար . տեղակալ Հենրիկոսը
աղատամիտ և անկեղծ է . . . Ըստուած իմ , սրահ
սրանէ աղջիկս :

ՄԱՐԻ : (Տեսարանը Գալով) Ը՛հաւասիկ , բայց ի՛նչ կայ ,
մինակ ես :

ՃՈՆ : Եւ ո՛վ կ'ուզէիք ուրեմն որ քուս ըլլայ :

ՄԱՐԻ : Երկու անձանօթներ կային այս սենեակիս մէջ :

ՃՈՆ : Ի՞նչ կ'ուզէին :

ՄԱՐԻ : Փոթորիկին ժամանակ հոս ապաստանուեցան :

ՃՈՆ : Ենչուչա արևը վերստին ծագելէն 'ի վեր ճամբայ ելան :

ՄԱՐԻ : Հայր իմ, այսօր Հենրիկոսը պիտի գայ :

ՃՈՆ : Այո, զաւակս :

ՄԱՐԻ : Ես զինքը ընդունելու համար շատ զարգարուեցայ :

ՃՈՆ : Սոքէս անցաւ :

ՄԱՐԻ : Տուր ուրեմն ինձի ձեռքերդ, հայր, և տես ինչպէս զարգարուած եմ :

ՃՈՆ : Տեսնենք. սա գիրքը ձեռքես առ :

(Սարի գիրքը յետոյն կ'առնու. աճադարանօք սեղանի մը վերայ իւրնէ և անոր չալ ծոռնի իւրոյի : Ընն յետոյրը Սարիին գլխոսն վերայ իւրնէ) :

ՃՈՆ : Դասուէններ, մազերուդ մէջ ծաղիկներ : (Սարի անոր յետոյրը վին վայ իւրնէ) Սանեակ ալ ունիս, բազուկներդ նայիմ . . . (Բազուկները իւր բռնէ) Թաւիշեայ ապարանջաններ : (Խորին հասալանք մը արյախելով, անոր ճակապը իւր պագնէ), Ո՛հ, արդեօք ի՞նչպէս գեղեցկացած ես :

ՄԱՐԻ : Երբ որ զիս տեսնես, Հայր իմ, թերևս կարծածիդ չափ գեղեցիկ չիպիտի գտնես :

ՃՈՆ : Երբ զքեզ տեսնեմ, կ'ըսես. ո՛հ, այ՛ո, երկու տարիէն, այնպէս չէ՞, երբ դուն Հենրիկոսին ամուսինը ըլլաս, երկուքնիդ ալ 'ի միասին զիս Ֆրանքֆորթ պիտի տանիք, գիտնական Ալպինուսին քով, որ չի տարակուսիր պարծենալու թէ կոյրերու աչք կուտայ :

ՄԱՐԻ : Ոչ երկու տարիէն հայր իմ, այլ աւելի շուտ . . . ո՛հ, խոստացայ գազանի պահել, բայց չեմ կրնար լուել :

ՃՈՆ : (Անհամբեր) Ի՛նչ, ի՞նչ է :

ՄԱՐԻ : Հենրիկոս իմանալով որ այս հռչակաւոր բժշկին զաւակը և գիտութեան ժառանգորդը Լոնտոն կը

գանուելի զինքը փնտուել կուտայ և քեզի բերել տալ կ'ուզէ :

ՃՈՒ : Լ'իբաղդ զաւակներ , շնորհակալ եմ . արդէն ես ձեր ինձի տուած խնամքներէն հասկըցած եմ ինձի համար որչափ խանդաղատանք ունենալնիդ . բայց մի խաբուիք սուտ յոյսով մը . պատրանքէ աւելի սոսկալի ինչ կրնայ ըլլալ . մի կոչէք այդ բժիշկը , զու աւակներս , և գիտցէք որ Լ'ստուած մէկ անգամ մը միայն կուտայ աչաց լոյս ինչպէս կեանք . . . բոլոր գիտուն կարծուած մարդոց խօսքերը սուտ և ու նայն են : Եւ վերջը (արքայաւոր-էլ) միթէ 15 տարիէ 'ի վեր սովորած չեմ մթու թեան մէջ ապրիլ , ճամբաս փնտուելով կամաց քալել . միթէ բնակարանս ողջ մարմնոյս հանգարտ և լռիկ դամբանը չէ՞ և ինչ պիտի ընեմ լոյսը : (Յանկարծ որքի ելլելով) Լ'նչ պիտի ընեմ լոյսը , ով Տէր , բոլոր Լ'նգզնոյ մէջ պիտի փընտուելի մարդ մը որ թերևս կ'ապրի , վերջը Լ'մերիկա պիտի անցնէի Գլարիին շիրիմը փնտուելու , վերջը Սիւլաիս պիտի գառնայի այն խրճիթին մէջ , ուր երբեմն զինքը կը սիրէի : (Օգտանցելով) Եթէ ժամ մը , վայրկեան մը , միայն աչքերս բացուէին . եթէ կարենայի դքեզ տեսնել , դքեզ խեղճ հրեշտակ որ ինձի կ'ընկերանաս , եթէ տեսնէի երկինքը և դաշտերը , տեսնէի անտառները , տեսնէի մանուկ մը որ կը ծիծաղէ և քիչ մ'ալ արեգակը . . . ս'չ կրնայի՞ առանց մեռնելու այսչափ երջանկու թեան գիմանալ :

ՄԱՐԻ : Հայր իմ :

ՃՈՒ : Ո՛հ , մի վախնաք աղջիկս , բայց կոյրի մը աչաց լոյս տալ նայն է ըսել գերեզմանէն մեռեալ մը հանել , և անոր հոգի շնչել . . . ս'չ , վայ այն փառասէր և յանգուգն մարդկանց որ կը համարձակին հը պարտանալ թէ կարող են իրենց ձեռօք հրաշքներ գործել : Լ'ստուած միայն զաւակս , կրնայ մեռեալներ յարուցանել :

ՄԱՐԻ : Լ'այց լաւագոյն է տարակուսիլ քան թէ ուրանալ . հայր գիտութիւնն ալ իւր հրաշալիքնե-

ըը ունի :

ՃՈՒ : Ո՛հ , այդ բանը մի ըսեր ինձի զաւակս . մի կըրկ-
նէր զայդ երբէք . սկամայ սնտտի յոյս մը իմ քաջու-
թիւնս կը թուլցնէ և չարաչար կը տանջուիմ . . .
ալ այս բանիս վերայ չմտածենք , Մարի :

ՄԱՐԻ : (Առանկիս) Ի՞նչպէս այս խօսակցութիւնը զինքը
կը վշտացնէ : (Ճոնիս) Ո՛հ , այլ ևս չհարհիւնք ասոր վե-
րայ , հայր իմ . (Խօսակցող-ի-նը գիտել ջնալով) Ը՛նչ
գիւրք էր այն սր ձեռքերնիդ էր :

ՃՈՒ : Գիւրքը . . . հա , այո , օտարական մը որ այս ա-
ռաւօտ եկեղեցւոյն զանգակատանը այցելութիւն
ըրաւ , մտռնալով հոն թողուց անշուշտ հիմոյ պիտի
գայ վնասէ . . . զգուշութեամբ պահէ :

ՄԱՐԻ : (Գիւրքը առնելով) Ըստուածաշունչիս քօյլը գնեմ :
(Տեսարանը կո-գայ գիւրքը նայելով) : Ի՞նչ կը անսնեմ :

ՃՈՒ : Ի՞նչ ունիս :

ՄԱՐԻ : Չե՞ս գիտեր , հայր իմ , թէ Ը՛նչ գիւրք է այս :

ՃՈՒ : Ի՞նչ գիւրք է :

ՄԱՐԻ : Ո՛հ , թողութիւն . մտոցայ . . . պէտք չէ որ ը-
սեմ քեզի :

ՃՈՒ : Ի՞նչ է ուրեմն :

ՄԱՐԻ : Ոչինչ , հայր իմ :

ՃՈՒ : Ի՞նչ ըսէ սիրտս հանդարտեցնելու համար :

ՄԱՐԻ : Ոչ . անկարելի է . . . չեմ ուզեր նորէն քեզի
առիթ տալ զիս յանդիմանելու :

ՃՈՒ : Ոչ , այլ իմ հետաքրքրութիւնս միայն պարսաւե-
լի պիտի ըլլայ :

ՄԱՐԻ : Կուզե՞ս ուրեմն :

ՃՈՒ : Կ'աղաչեմ :

ՄԱՐԻ : Արդիսուս բժիշկին մէկ աշխատասիրութիւնն
է , աչաց կորստեան և ապաքինութեան վերայ :

ՃՈՒ : Աշխատասիրութիւն մը , տպուած գիւրք մ'է :

ՄԱՐԻ : Այո , հայր իմ , անշուշտ խաբէութեամբք լի :

ՃՈՒ : (Առանկիս) Տպեալ : (Բարձր) Մարի կը կարգաւ
ինձի այդ գիւրքը :

ՄԱՐԻ : Յօժարութեամբ :

ՃՈՒՆ : Հիմայ , այնպէս չէ՞ :

ՄԱՐԻ : Լըբ որ ուզես :

ՃՈՒՆ : Լ'իմիջնայէս . . . կուզեմ :

ՄԱՐԻ : Լ'յո , հայր իմ , մինչև որ Հենրիկոսը գայ :

ՃՈՒՆ . Չէ թէ կը հաւատամ բայց . . . (Նստելու-կերակայ) :

ՄԱՐԻ : Ո՛հ , թէ որ կարենար այս գիրքը զձեզ համարել
որ Լ'ստուած միւսանգամ աչաց լոյս կուտայ :

(Ղուկն չովը նստելու համար ակոտ մը առած ասելը , երբիս
ասոր մը վայելու-բայց խստի-հագո-ած խորէն կ'երևայ ե շէ-
րէն* կը ԴԻԿԷ) :

Տ Ե Ս Ի Լ Դ .

Նոյնք , Երիտասարդը

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻԸ : (Լ'առնչիկն) Լ'հա գիրքս ձեռքերնին է . մօ-
տենանք : (Տեսարանը կո-գայ) :

ՄԱՐԻ : (Օ ինչը պեմեւելլ) Սարգ մը՛ :

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻԸ : Ներեցէք , օրիորդ . . . Ս . Պօղոսի զան-
գահահարին բնակուած թիւնը այս բլլալը սովբելով ,
կուգամ իրմէ թանկագին գիրք մը խնդրելու , որ ե-
կեզեցւոյն զանգահատանը մէջ մտոցած էի :

ՃՈՒՆ : (Լ'առնչիկն) Որչանի շուտ : (Բարձր) Լ'ըջիկս հիմայ
պիտի տայ ձեզի գիրքը , պարոն , բայց ներեցէք ձե-
զի հարցմունք մը ընել :

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻԸ : Լ'սելու պատրաստ եմ :

ՃՈՒՆ : Լ'յո գիրքը կարգացած էք :

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻԸ : Կարգացած եմ :

ՃՈՒՆ : Լ'նշուշտ չէք հաւտար անոր պատմած հրաշալ-
եացը :

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻԸ : Լըբ Գրանքֆօրթ հռչակաւոր Լըպինու-
սէն բժշկութեան դաս կ'առնէի , ականատես եղայ
բոլոր այն անցից , որ այս գիրքը կը պարունակէ , և
կրնամ զանոնք հաստատել :

ՄԱՐԻ : Ուրեմն , պարոն , հայրս կրնայ յուսալ , որ մը

աչաց տեսութիւնը վերստին ստանալ :

ԵՐԻՏՄԱՍԿԻՆ : Չեմ կրնար ապահովներել, մինչև որ որոշ տեղեկութիւններ չ'առնում . ամէն կուրուծիւն բուժելի չէ . արդ վճուելու համար հարկ է որ այդ դժբախդութեան արդատիքը և պատճառը իմանամ : Ի՞ժիշկի մը պարտքն է քննել, և հիւանդին վիշտերը հասկնալ, պատրաստ եմ ձեզի լսելու :

ՄԱՐԻ : Եստեցէք, պարոն, հայրս ձեզի ամէն բան կը պատմէ :

ԵՐԻՏՄԱՍԿԻՆ : (Լուսնային . վերարկուն հանելով) Շատ աղէկ գուշակեցի թէ այդ գիրքը կայրի մը ձեռքը անցնելով առիթ մը պիտի բլար իրեն հետ խօսելու :

ՄԱՐԻ : (Ղոնիկ . անոր աջ կողմը նստելէն ետք) . Ի՞նչպէս կը դողայ ձեռքդ հայր իմ :

ՃՈՒ : (Լուսնայ Սարիին) Կը խաբուիս զաւակս : (Լուսնային)

Ինձի անանկ կը թուի թէ դատաւորի մը առջին եմ :

ԵՐԻՏՄԱՍԿԻՆ : (Ղոնիկ) Դուք 'ի ծննդենէ կայր չէք :

ՃՈՒ : Ոչ պարոն :

ԵՐԻՏՄԱՍԿԻՆ : Չեր աչաց լայսը ո՞ւր կորսնցուցիք :

ՃՈՒ : Սկովիա :

ԵՐԻՏՄԱՍԿԻՆ : Յանկարծակի կորսնցուցիք :

ՃՈՒ : Ոչ, կամաց, կամաց :

ԵՐԻՏՄԱՍԿԻՆ : Պատմեցէք ինձի ինչպէս :

ՃՈՒ : Լյու դժբախդութենէն քիչ մը յառաջ, գլխէս հրացանի գնաակով մը զարնուեցայ, և որովհետեւ իմ կեանքս և բաղդս յ'մերիկա ճամբորդութիւն մը ընելէ կախում ունէր, կատարեալ չ'առողջացած ուղեցի մեկնիլ . իմ թափած առաջին ճիւղերովս վերքը դարձեալ բացուեցաւ և հինգ ամիս յուսահատութիւն և վիշտ պատճառելով ինձի դարձեալ բժշկուեցաւ . բայց աչքերս այն աստիճանի տկարացան որ հազիւ քանի մը քայլ հեռուէն կրնայի ճան չել զանոնք, որ քովս կը մօտենային, քիչ մը ետքը Սարա Եօրիքին աղջիկը, որուն ամուսինը աշխարհիս մարդոց ամենէն վասն էր, և որ կինը թողած գացած էր, մեռաւ աշխարհք բերելով Սարի անուհով աղջիկ մը, որուն վերայ ես երբ կը հսկէի, մօ-

որը մեռնելուն հետևեալ օրը հաղիւ կրցայ անոր անկողնոյն վերայ վախճանելոց աղօթքը կարգալ . . . միշտ ճամբորդութեանս փափաքը զիս կը մաշեցնէր . անհամբեր կ'ըստասէի որ աչացս զօրութիւնը գըտնեմ՝ մեկնելու համար, բայց ընդհակառակը ամէն օր կը տկարանար և կը մարէր . . . վերջապէս նամակ մը ընկալայ Ամերիկայէն, ինչ 15 ամիսէ վերջը առաջին ուրախութիւնս եղաւ այս նամակը, ուրախութիւն որ կայծակի պէս անցաւ, քանզի չկրցայ և ոչ գիր մը քակել . . . Եօրիք իմ թշուառ և միակ ընկերս, կարգալ չէր գիտեր, և որովհետև այս նամակը կնոջ մը գաղանթքը, սրտիւր և թերևս իր ապագայն կը պարունակէր, չէի կարող որ և իցէ մարդու յանձնել զայն, միշտ կարգալ կը ջանայի և միշտ չէի կրնար: Այն ատեն այնպիսի խորհուրդ մը եկաւ միաքս, որուն յուսահատութիւնը միայն կրնայ ծընունդ տալ: Ինձի այնպէս կը թուէր թէ լոյսը մինչև ինձի չըհասնիր, ուստի դուրս ելայ և գացի բարձրը լերան մը գաղաթը, կը կարծէի, անմիտս, թէ երկնից մօտենալով աւելի պայծառութիւն պիտի ունենամ և հոն բաւական ունայն ջանքեր ըրի, մինչև որ գիշերը վերայ հասաւ . այն ատեն արտմուծեամբ լեռնէն իջայ և բարեկամիս խրճիթը մտնելով ըսի. է՛հ, բարեկամս, այս ժամուս տակաւին ճրագ չէք վառեր . տակաւին ցերէկ է ինչ պիտի ընեմ՝ ճրագը ըսաւ . ցերէկ է՛, գոչեցի: Յետոյ դէս յարեմտեան կողմը դարձայ և զգացի ճակատիս վերայ արեգական ճառագայթից ջերմութիւնը, բայց ճառագայթները չէի տեսնէր:

ՄԱՐԻ: (Արտաստեղծ) Թշուառ ճոն:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ: Գլխնիդ այն ժամանակ շատ կը ցաւէր:

ՃՈՆ: Ո՛չ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ: Գոնէ վերջը:

ՃՈՆ: Ինչաւ, միայն սիրտս կը տանջուէր:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ: Երբ դժբաղդութիւնդ մեղմացաւ գոնէ դարձեալ սկսաք քիչ մը տեսնել:

ՃՈՆ: Դժբաղդութիւնս մեղմանալ . ինչ կ'ըսէք: Հա-

զիւ տարի մը կար որ կոյր էի, երբ Լօրիք միակ բարեկամս և օգնականս մեռաւ, Թողլով իմ յիշատակացրս հետ, ազբատութիւն և ցաւագարութիւն : ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ : Լը այսչափ դժբաղդութեանց մէջ կեանքը չկորսնցուցիք :

ՃՈՒՆ : Սեճ քաջութիւն մը զգացի և ո՛հ, կարծես Թէ Լստուած ինձի կը խօսէր . քանզի երբ մասներս բարեկամիս ցուրտ և խաղաղ գլխոյն դպան . զոր Թաղելու կը տանէին, ես ալ զգացի այս վերջին խաղաղութեան փափաքը, և երբ կը մտածէի Թէ միայն մահը կրնար զիս երջանիկ ընել, լսեցի մանուկ մը որ կուլար որորանին մէջ . Մարին էր որուն պապը՝ մօրը քովը Թաղուելու կերթար, բազկացս մէջ առի զինքը Խիրութեամբ և իր արցունքները դադրեցան, մանուկ գլուխը ուսիս վերայ դրաւ և խորունկ քընացաւ : Լըն ատեն ինձի անանկ երևցաւ Թէ Թըշուառ որբը պաշտպանութիւն կը խնդրէր ինձմէ և Թէ հրեշտակ մ'էր զոր Լստուած կը զրկէր ինձի ըսելու : « Լնձնասպանութիւնը յանցանք մ'է, դուն պէտք չէ որ մեռնիս » : Հետեւեալ օրը միտքս եկաւ որ Լոնտոն բարի քահանայ մը կը ճանչնամ, իւր գըթութեանը ապաւինելով Մարին բազկացս մէջ առի և Լստուծոյ պահպանութեանը յանձնուելով ճամբայ ելայ :

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ : Լը ի՛նչպէս կըցար այս ճամբորդութիւնը ընել :

ՃՈՒՆ : Չորեպանները զիս իրենց կառքին մէջ առին և անցորդները ձեռքէս բռնեցին : Լըսող, և որուն սիրտը կրնար դիմանալ տեսնելով երիտասարդ կոյր մը, ճակատը վիրաւոր և բազկացը մէջ մանուկ մը . վերջապէս մինչև Լոնտոն եկայ . բարի քահանայն զիս Ս. Պօղոսի եկեղեցւոյն զանգակահարը ըրաւ և այս փոքրիկ տունը ինձի տուաւ, ուր երկայնատենէ 'ի վեր կ'ապրիմ իմ աղնիւ Մարիիս հետ . իմ ցաւոցս բարեկամը, որ իմ պատճառաւս երիտասարդութիւնը տրտում կ'անցնէ, և պիտի ներէ ինձի անշուշտ այսօր ալ որ իմ արտասուօքս զինքը կըք-

կին կը վշտացնեմ. այնպէս չէ՞ իմ աղնիւ Մարիա :

ՄԱՐԻ : (Հօրը բարկացը մէջ իյնալով) Ո՛հ, հայր իմ, հայր իմ :
ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՐԸ : (Լուսանցին) Լսիկայ անշուշտ այն մտորդն է
զոր Լորտ Հենրիկոս կ'ուզէ խաբել. այս այն աղջիկն
է զոր կ'ուզէ մոլորեցնել. բայց կ'ըսուի թէ Հենրի-
կոս արդարօտէր է . թերևս անկեղծու թեամբ կը սի-
րէ այս աղջիկը, և Լորտ Վէտտոնի աղջկանը հետ
ամուսնու թեան լուրը թերևս սուտ է . (Սեծ յոտով
ճը) ուր էր թէ սուտ ըլլար :

ՃՈՒՆ : Վերջապէս, պարոն, երբ Մարին կարդալ սկսաւ,
անոր քով ծուռնի կը չորքէի, և այն պահած նամակս
անոր հեգել կուտայի. և անմեղ աղջիկը բաւերը
սրտաբերելով ինձի իմացուց թէ Վերիկա զաւակ
մը ունեցեր եմ, թէ հեռաւորութիւնը՝ լոյսոյ պէս
պայծառ սերը չէ կրցեր մարել, և թէ հայր մը զոր
նախատած էի ինձի կ'ըսպատէր որպէս զի զիս իր
փեսան անուանէ : Բայց աս նամակը ինձի գալէն ՚ի-
վեր 5 տարի սահած էին, և ես չէի կրցած մեկնիլ :
Շատ նամակներ գրեցի ես ալ, որոնց պատասխանը
չ'ընդունեցայ : Շատ չ'անցաւ իմացայ որ այն երկ-
րին մէջ ուր ծնած էր իմ որդիս տարափոխիկ հի-
ւանդութիւններ ծագեր են : Սեծ երկիւղ մը պա-
տեց զիս, թէ զաւակս զոր դեռ համբուրած չ'էի
և թէ սիրական կինս մեռած չ'ըլլան, և իրենց 15
տարուան լուրթիւնը այս կասկածս կը հաստատէ .
ներեցէք, պարոն այս տխուր պատմութեանս հա-
մար, բայց քիչ մը առաջ կը հարցնէիք ինձ թէ արդ-
եօք երջանիկ օրերու մէջ աչքիս լոյսը նորէն կրած
եմ, կը հարցնեմ հիմայ ձեզի թէ ո՞ր օր երջանիկ ե-
ղած եմ :

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՐԸ : Շատ սաստիկ վիշտեր քաշեր էք :

ՃՈՒՆ : Չափազանց, այնպէս չէ՞, և անկարելի է յուսալ
այսու հետև . . .

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՐԸ : Ո՛չ, վիշտերը միայն պատճառ եղած են
ձեր աչաց կուրու թեան, զոր Ալլիսուսի աշակերտ
մը կրնայ բժշկել :

ՃՈՒՆ : (Ոտի ելելով) Ի՞նչ կ'ըսէք :

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԸ : Լս յոյս ունիմ, բայց Ատուած միայն
կարող է հաստատել զայն : (Մարկի) Առ, սկ կոյս,
այս գիրքը և կարգա հօրդ, ուր պիտի տեսնէ՝
ժամանակի և վերաքննութեան կարօտ այս գիտու-
թեան ձախող և յաջող արգասիքները : Աս մանա-
ւանդ պիտի տեսնէ թէ բժշկին ճարտարութեան և
խոհեմութեան հետ, հարկաւոր են հիւանդին ուժը
և համբերութիւնը :

ՄԱՐԻ : (Անիւշ գիրքը պետարանին խորը գրչապան Տէջ ԴԵՆԵ-
ԼՂ) Գիշերը կը կարգանք : (Տեսարանին վեր կ'ելլէ) :

ՃՈՆ : (Լրիպասարդին) Յուսամ, պարոն, զ'ես գալու
տեսնելու չպիտի ուշանայ :

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԸ : Շուտ մեկնելու գիտաւորութիւն չ'ու-
նիմ : Քանզի երկու պաշտօն ունիմ կատարելու այս
տանս մէջ. առաջինը՝ թշուառութեան օգնել, երկ-
րորդը Մարիին պատիւը պաշտպանել :

ՃՈՆ : (Անիւշ) Ի՛նչ բտել կ'ուզէք :

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԸ : Ի՛տե՛լ կ'ուզեմ թէ լաւ կ'ըմբռնեմ այն մար-
դուն քաջած վշտերը որ իր սիրելի կնոջմէն զատուած
է, վասն զի զ'իս ալ կ'ուզեն զատել իմ սիրելիէս,
Լորտ Ահադոնի դուստրը օրիորդն Աննա զոր կ'ու-
զեն տեղակալ Լորտ Հենրիկոսի ամուսին տալ :

ՃՈՆ : Լորտ Հենրիկոս : Հենրիկոս ազնուական է :

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԸ : Այո՛, Լորտ Հենրիկոս որ իր պատուա-
նունները ձեզմէ կը պահէ, Լոնտոնի աշտարակին
կառավարչին որդին է :

ՃՈՆ : Լորտ Պետֆօրտին :

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԸ : Այո՛ : Հենրիկոս կը խոստանայ Մարիին
հետ ամուսնանալ, բայց զինքն ալ արքունի սենեկա-
պահին աղկանը նշանելու խօսք կայ :

ՃՈՆ : Հենրիկոս ուրեմն զիս կը խաբէ :

ՄԱՐԻ : (Որ պսպուհանին Տօպ կեցած էր) : Հայր իմ, ահա
Հենրիկոսը կուգայ : Ո՛հ, ի՛նչ երջանիկ լուր իրեն
պիտի տանք :

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԸ : Ա երջապէս բաղդաւոր կը համարեմ զին-
քը գտնելուս վերայ :

ՃՈՆ : (Լրիպասարդին) Կեցէք, պարոն, կեցէք, ձեր խօս-

քերուեն ապացոյցը կը պահանջեմ:
 ԵՐԻՏՍՍԱՐԴՐ: Ո՛հ, կեցեր եմ, ես ձեր տունը եկայ | որտ
 շենքիկոսը տեսնելու համար. կ'ուզեմ ես ալ գիտ
 նալ թէ ինքը կ'ընդունի կամ կը մերժէ այս ամուս
 նութիւնը, որուն վերայ արքունեաց մէջ կը խօս
 ուի:

 ՏԵՍԻԼ Ե .

Նոյնք և Հներիկոս

(Որ պատահանին առջևէն անցնելով, խորէն ներս կը մտնէ)

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Բարի լոյս, Սարի : (Մտոր յետքը կը համբուրէ) :

ՄԱՐԻ : Եկու, հայրքեզի պատմելու շատ բաներ ունի :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Ինձի՞ : Ընչա պատրաստ եմ : (Ճանին) Ես եմ :

ՃՈՆ : Բարի լոյս, Սիլրոս :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : (Օտարմայմամբ) Սիլրոս :

ՄԱՐԻ : Ի՞նչ կրտես, հայր :

ՃՈՆ : Ես ինձ, աղջիկս : Ով երիտասարդ, երբ դուք
 եկեղեցիէն ելելով և աղջկանս ետեէն շատ պըտը
 տելով, եկաք ինձի բսել թէ զինքը կը սիրէք և երգ
 նուլ թէ իրեն հետ պիտի ամուսնանաք ընդունեցի
 զձեզ որ ձեռքերնիդ որբոյն կերկնցնէիք : Բայց զինքը
 բնաւ չպիտի տեսնէիք թէ որ ըսած ըլլայիք : “ Ես
 | որտ շենքիկոս կը կոչուիմ ” :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Եւ ես գուշակելով այս, ծածուկ պահեցի
 իմ անունս : Ըրդ յիրաւի, աղնուական, այն, ազ
 նուական եմ ես, բայց իմ ըրած երգմունքս սուրբ և
 անքակտելի են :

ՃՈՆ : (Չայնը Բարձրացնելով) Չեր երգմունքի՞ : Հապա
 մօտերս որոշուած ձեր ամուսնութիւնը աղնուական
 կնոջ մը հետ :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Ի՞նչ, դուք ալ գիտէք :

ՃՈՆ : Կը կարծէիք թէ ինձի միայն անձանօթ էր այս
 գաղանիքը :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Կը խոստովանիմ թէ ամէն ջանք բանեցուցի այս բանս ձեզի չիմացներու համար : Բայց այս ամուսնու թիւնը անկարելի է որ կատարուի :

ՃՈՆ : Ա՛յլ քեզի չեմ հաւատար, Սիլորա, դուք սըտեցիք :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Ո՛հ, վրձն թշուառիս, բայց ո՞վ ձեզի իմացուց :

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԸ : (Յառաջ գալով) Ես, պարսն :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Դուք : Եւ ի՞նչ շահ ունիք :

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԸ : Շատ մեծ շահ մը :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Ո՞վ էք դուք ուրեմն :

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԸ : Այլինուս է իմ անունս :

ՄԱՐԻ } Այլինուս :
ՃՈՆ }

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Այլինուս բռնիք էք :

ԱՊՐԵՍՏՈՍ : Այո, Սիլորա, և թէ որ ըսած ճշմարտութիւնս իբրև նախատինք կ'ընդունիք . . .

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Ոչ, պարսն, կը ճանչնամ Աննա Վէսթօն օրիորդին համար ձեր ունեցած սէրը, ինքն ալ նաև ինձի յայտնեց թէ զձեզ կը սիրէ և ձեր հասնելիս թիւնը ահա զիս կ'արդարացնէ, այն, բոլորովին կ'արդարացնէ. երեք օրէ ՚ի վեր զձեզ Վեսթօնի մէջ կը փնտռեմ ձեզի հետ ուխտ մը, դաշինք մը հաստատելու համար, և ինչ որ գաղտնի ըսել կ'ուզէի, հիմա ամենուն առջև յայտնի պիտի ըսեմ, և Աստուած թող զիս պատժէ, եթէ ճշմարիտ չեմ խօսիր : Այլ տիկ ըրէ, ուրեմն ինձի Այլինուս, օրիորդ Վէսթօնը որ զքեզ կը սիրէ փառասիրութիւնը ինձի ամուսին տալ կ'ուզէ և ես կը մերժեմ զինքը չկարենալով իր երջանկութիւնը ապահովցնել և նայն փառասիրութիւնը կը յափշտակէ քեզմէ այդ կիներ, քեզմէ որ աղնուական չես : (Ճոնը ջղներով) Ահա աստիկ նշանածիս հայրը, տուր ուրեմն իր աջաց լցսը և ես կ'երդնում անձամբ երթալ Անգլիոյ թագաւորին ոտքը ինչալ և աղաչել որ քեզի աղնուականութեան նամակ մը շնորհեցալ օրիորդ Աննա քու կինդ և իմ Սարիիս բարեկամուհին ըլլայ, Սարիին, որուն հօրը աչքե-

ըլ պիտի բացուին և որ իմ ամուսինս պիտի ըլլայ
երբ երկու տարիէ ինքնագլուխ ըլլամ. ահա այսպէս
երջանիկ պիտի ըլլանք : Ահաւասիկ, պարսն, ինչ որ ե-
րեք օրէ ՚ի վեր քեզի ըսել կը փախաքէի և մաքէս
չէր անցնէր թէ մէկ մէկու թշնամի պիտի ըլլայինք :

ԱՂՊԻՆՈՒՄ : (Յո՞ղմա՞ք ի՞նչ) Եղբայր ունի՞ք, Լորտ :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Ոչ, պարսն, իսկ դո՞ւք :

ԱՂՊԻՆՈՒՄ : Եւ ոչ ես. կ'սուզե՞ս հապա եղբայր ըլլանք :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Եղբայր մը բարեկամէ մը աւելի է :

ԱՂՊԻՆՈՒՄ : Չեւքդ ինձի տուր և երբէք այս դաշինքը
չպիտի մուծամ :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : (Չեւքը անոր երկիցիէն) Եղբայր ըլլանք ու-
րե՞մն :

ԱՂՊԻՆՈՒՄ : Եւ իւրաքանչիւրնիս մեր սրբազան պարտքը
կատարելու համար ութը օր պայմանաժամ դնենք
հոս նորէն անսուելու :

ՃՈՒՆ : Եւ այս միջոցիս մէջ ի՞նչ պիտի ընէք :

ԱՂՊԻՆՈՒՄ : Քննել վերատին, տարակոյտը փարատել, գի-
տութիւնը կշռել, վստահ և սպահսով վերագառնալ,
կոյրին գիմացը նստիլ որ լուսոյ ծնունդը և մթու-
թեան մահը պիտի անսնէ :

ՃՈՒՆ : Ութ օրէն ուրե՞մն :

ԱՂՊԻՆՈՒՄ : (Հեղինակին) Լո՛ս, ութ օրէն եղբայր :

(Ալլիիոսն Հեղինակին յեւքը իւր սեղէն և Գո՛ւր ի՛նչէ) :

Տ Ե Ս Ի Լ Զ .

Ճոն , Հենրիկոս , Մարի

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : (Ճոնին և Մարիին) Ես ալ զձեզ կը թողում
և կը մեկնիմ, վասն զի հարկ է որ երթամ և ամէն
բան պատմեմ օրիորդ Մինա Վէսթօնի որուն վերայ
կարծեմ ազնիւ Մարիս չնախանձիր :

ՄԱՐԻ : Ո՛հ, ոչ երբէք :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Բարեաւ մնաք :

ՃՈՒՆ : Ո՛վ Լորտ, մի՛ մեկնիք առանց ինձի ներելու :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Ներել ձեզի՛ք . միթէ երկուքնիս ալ յանցաւոր չ'ե՞նք . բոցց երկուքնիս ալ զմեզ արդարացնելու պատճառներ ունինք . դուք Մարիին վերայ շատ գուրգուրալով , իսկ ես զ'ինքը շատ սիրելով որով ըստիպուած էի սուտ խօսիլ մինչդեռ սիրաս անկեզձէր . . . և մինչդեռ կ'սպասէի շատ արգելքներու յաղթելով մէկէն 'ի մէկ սէր , ճսխութիւն և ազնուականութիւն տալ ձեզի . . . եւ այս ամէնը , Մարի , դու պիտի ունենաս , կ'երդնում . . . քանզի զքեզ անեզձ և խորին սիրով մը կը սիրեմ . . . քանզի երիտասարդ ես և բարի սիրտ մ' ունիս . . . կը սիրեմ զքեզ որ քու անձդ նուիրած ես այս ծերունւոյն իբրև Ատուծոյ մէկ հրեշտակը որ մարտիրոս մը կը մխիթարէ , վասն զի շատ անգամ սիրտս շարժած լացի զքեզ իրեն քովը անսնելով . վերջապէս զքեզ կը սիրեմ , վասն զի Ատուած այսպէս կ' ուզէ , և ինչ որ ալ պատահի իմ վրաս բնաւ մի տարակուսիր : Սէրը չմեռնիր , քանի որ երկինք դատապարտած չ'է . . . ողջամբ կաց Մարիս :

ՄԱՐԻ : (Տրտմութեամբ) Արդէն կը մեկնի՞ք :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Հարկ է :

ՄԱՐԻ : Գեռ աղէկ մը չկրցայ զձեզ տեսնել . հետիոտս եկա՞ք :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Ոչ , իմ ձիս հրապարակին անկիւնը կ' սպասէ :

ՄԱՐԻ : Թող տուէք , հայր իմ , որ մինչև հոն Հենրիկոսին հետ ընկերանամ :

ՃՈՆ : Գնա , զաւակս , գնա , Ատուած զքեզ պահպանէ :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Ոհ , այո՛ , իմ քույր Ատուած քու վերադ կը հսկէ :

(Արք Հենրիկոս և Մարի պետարանին խորէն բռնուի կ'ելեն .

Տոն ակնիզ կը շնչէ և անոնց թիկնու կը լսէ)

ՃՈՆ : Իրենց քայլերուն ձայնը տակաւին կը լսեմ . . .

կը հեռանան . . . (Արքայը պետարանին խորէ բռնուի թշնամի) կանգ առին . . . արդեօք ինչ կ' ուզեն :

(Արքայը աղէկ իր շնչով վերջը , Մարի և Հենրիկոսը կը

բաղարարկին վրայ փեանել կը յնայցնէ և անոնց ճամբան կը բռնէ)
 Դարձեալ կը մեկնին . . . ալ ձայն մը չ'եմ լսեր . . .
 Գայէք, երջանիկ զաւակներ, ամուսնացէք և ես մի-
 այն պիտի գիտնամ որ | որտ Պէտֆօրտի որդին ազ-
 նուականի մը աղջիկ հարս կ'առնէ , քանզի յաւիտ-
 եանս չպիտի գիտնան որ Սարին այն աղնուականին
 աղջիկն է , որմէ շատ վշտեր քաշեցի . . . ա՛հ ,
 Սիլիէմ Սմիթ . . . , քու ինձի ըրած չարեացդ փո-
 խարէն , իմ վրէժս քու անմեղ զաւկէդ չ'առի , քու
 աղջիկդ շատ սիրեցի և Մտուած անոր համար զ'իս
 պիտի վարձատրէ , քանզի Մլայինուս կ'ըսէր որ ութը
 օրէն պիտի կարենամ տեսնել երկինքը , ծառերը և
 ճամբաները . . . պիտի կարենամ | . Պօղոսի եկե-
 ղեցւոյն զանգահատան բարձունքէն բոլոր քաղաքը
 իմ առջիս տարածուած տեսնել : Կարելի՞ բան է այս .
 ա՛հ , Մտուած իմ , այս բանս ինձի երազ մը կ'երե-
 ւայ . . . տեսնել՝ ապրիլ է . . . չ'եմ գիտեր ի՞նչ
 սուրբ վստահութիւն մը զիս կը պատէ . . . եթէ
 համարձակէի յուսալ . . . յոյսը . . . նոյն ինքը
 ուրախութիւնն է , սուր ինձի , ս'լ տէր , օր մը , ժամ
 մը յուսոյ . . . երկարէ , ս'լ տէր , իմ ամենալա-
 ղանցիկ երջանկու թիւնս . . . :

ՏԵՍԻԼ Է .

Ճոն , Արպիւնաւ

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : (Օւրհորաբաժնէրս հարկէլ) Ո՛վ ծերունի , աղ-
 ջիկդ առեանգեցի՛ն :

ՃՈՆ : Սարին առեանգե՛լ :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Ես հան կեցած էի . . . մտախոհ . . .
 ափշտալ . . . տեսայ զինքը :

ՃՈՆ : Ի՞նչ անկարելի է . . . | որտ Հենրիկոս իր քո-
 վն էր :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Սինչդեռ Սարին Հենրիկոսին ձիով մեկնի .

ը կը դիտէր, երկու մարդիկ աղջկանդ վերայ յար-
ձակեցան և իր աղաղակացը ուշ չդնելով, կառքի մը
մէջ քաշկռտեցին և կառքը այնչափ արագութեամբ
մեկնիլ սկսաւ՝ որ չկրցայ հետևիլ և վազելով եկայ
քեզի իմացնել որ աղջիկդ յափշտակուեցաւ :

ՃՈՆ : Ի՞նչ օ՛վ յափշտակեց, օ՛վ :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Ո՛հ, բարեբախտաբար կառքին վերայ Վոն-
տանի աշտարակին կառավարչին զինանշանները կըր-
ցայ նշմարել :

ՃՈՆ : Ի որտ Պէտֆօրտ . . . Հենրիկոսին հայրը . օ՛հ
միթէ չէ՞ր խաբեր զ'իս :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Սարիին ետ չգտանալը բաւական է հաստա-
տելու թէ սուտ չ'եմ խօսիր :

ՃՈՆ : (Գոչելով) Սարի . . . Սարի . . .

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : (Ըրգիւնելով) Հանդարտէ, մի խռովիր :

ՃՈՆ : Ի՞նչ օ՛վ ես դուն որ այս գոյժը ինձ կուտաս :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Լյպինուսին ձայնը չճանչցա՞ր, Լյպինուսին,
որ իւր մասնաւոր օգտին համար չ'ուզէր որ Հենրի-
կոսը Սարիէն բաժնուի և կուգամ քեզի ըսելու որ
աղջիկդ փնտռես զոր վատ մը յափշտակեց . առաջ
նորդ մը պէտք է խաւարին մէջ կորսուած անմխիթար
կոյրին : Ըրգ ուրեմն այն վառը Վորտ Պէտֆօրտ է,
և ես . եթէ կը հաճիս, քու առաջնորդդ ըլլամ :

ՃՈՆ : Ո՛վ Լյպուսուս, ուրեմն թշուառութեան վերայ
միշտ ակնարկ մը կը ձգես : (Լյպինուսին) Ո՛վ երիտա-
սարդ, սուր ինձի ձեռքդ որ արտասուօքս թըջեմ
(Ուժգին մը որպէս ելլելով) Հիմա թող որ բաղկացդ վե-
րայ յենուամ և զ'իս Վորտ Պէտֆօրտի պալատը առաջ
նորդէ :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Եկուր ուրեմն :

(Տեսարանին խորէն ճոճը դուրս կը կանկ)

(Լ յնարանի աշխարհին կառավարչին Դսպիկոնին Տէի սենեակը : Տեաարանին խորը Տեժ Դուներ Բացրուած , ուսից Բակ Տէի Դեբեայ Լ որս Պէտֆօրսի Դսպիկոնը Գալու համար : Ըջ կողմը կողմնակի Դուռ Տը որ Լ որս շէնրիկոսի սենեակը իը սանի : — Ուրիշ կողմնակի Դուռ Տը յախ կողմը : — Սանկլաւիկներ և Տուռուներ Բակին Տէջ պեսարանին խորը :)

ՏԵՍԻԼ Ա .

Լորտ Պէտ , Լորտ վէսոթ

(Վարագոյրը Բացրուած Ժամանակ Լ որս Պէտֆօրս նստած և Լ որս Վէսիօն գլխարիւր գլուխը իը Դնէ որպէս Բէ պիտի Տէին) :

ՎԵՍՈՒՅ : Դեռ չմեկնած , Սիլորտ , սա ալ ձեզի կ'ըսեմ , որ ձեր որդին աղջկանս հետ ամուսնանալը մեր ժեց , և առանց երկիրղի ինձի խմացուց թէ այն ժողովրդեան աղջիկը կը սիրէ :

ՊԵՏՓՕՐՏ : (Որս ելլելով) Դարձեալ կը կրկնեմ , Սիլորտ , որ այս օրուան մը փափաքը օրուան մը մէջ կ'անցնի : Ըրդէն այս բանին համար ամէն հարկաւոր միջոցները ձեռք առած եմ : Պէտֆօրսի և Վէսիօնի երկու ընտանեաց օգտին համար հարկ է որ իմ որդիս և քու աղջիկդ ամուսնանան իբրև մեժ ընտանեաց հարազատներ :

ՎԵՍՈՒՅ : Ըյն , Սիլորտ , երկար ատեն ցրուեալ աղջնուականութիւնը պէտք է ամփոփել :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Ըմէն բարի Ընդդիացի պէտք է որ ասոր փափաքի :

ՎԵՍՈՒՅ : Ես ալ չեմ դադրիր նոյնը կրկնելէ իմ աղջկանըս , այն ատենէն ՚ի վեր որ համարձակեցաւ ինձի խոստովանիլ այդ Գերմանացի երիտասարդ բժշկին

համար իր գգացած անվայել սերը : Այդ երիտա-
սարդը յիրաւի ազատեց իմ աղջիկս, սակայն ես զին-
քը առատաբար վարձատրեցի. ինքը գիտու թիւն ու-
նէր ծախելու, ես այլ զ'այն գնեցի, և շատ սուղ ծա-
խու առի : Իրեն հետ հաշիւ ջուներնք և իմ իրա-
ւունքս ՚ի գործ դնելով, պաշտօնս մուտքը իրեն ար-
գիլեցի : Բայց Ալպինուս միշտ Անգղիա է և շատ
ուրախ պիտի ըլլամ, երբ իմանայ իմ աղջկանս ա-
մուսնու թիւնը :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Թէ որ կ'ուզէք այս ամուսնու թիւնը կրնանք
կատարել կարողոս առաջինը սպանողաց դատը սկսե-
լէն յառաջ :

ՎԵՍՒԹՕՆ : Խորհրդարանը թագաւորէն արդէն խնդրեց
որ այս կարևոր դատաստանը քանի մը օրէն սկսի :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Այսչափ շնուտ. բայց բոլոր ձեր խուզարկու-
թիւնները դեռ վերջացած չեն :

ՎԵՍՒԹՕՆ : Ոչ, Սիլորտ, բազմաթիւ բանտարկեալներ,
բազմաթիւ նշաններ ունինք և կը յուսանք որ հար-
ցաքննութիւնները մնացորդները պիտի յայտնեն :

ՊԵՏՓՕՐՏ : (Ահա մտաւոր-թեմք) Իսկ այն երկու աղնուա-
կանները որ վատաբար թագաւորը մատնեցի՞ն :

ՎԵՍՒԹՕՆ : Ա՛հ անոնք. անոնց վերայ դեռ բան մը յայտ-
նուած չ'է, բայց թագաւորին եղբայրը դեռ բոլո-
րովին յոյսը կտրած չ'է :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Թագաւորին եղբայրը :

ՎԵՍՒԹՕՆ : Չէք դիտեր, Սիլորտ, որ Քլոքսթրի դուքսը
բազմաթիւ օրերէ ՚ի վեր Անգղիոյ աղնուականաց ա-
նակնկալ այցելութիւններ կ'ընէ :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Արդարեւ :

ՎԵՍՒԹՕՆ : Այս այցելութիւնները նպատակ մ'ունին և
Քլոքսթրի երիտասարդ դուքսը գործունեայ և մա-
նաւանդ վրէժխնդիր է : Ես կ'երթամ, ի որտ, ջանա-
ցէք որդինիդ համուզել :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Այա հով եղիք, Սիլորտ : (Տեսարանին խորը գրա-
նուող մակկասկաց և ծառայից) Կայսեր պաշտօնէին ար-
քունի սենեկապետ ի որտ Վէսթօնի պատիւներ ըէ

լան : (Վեպեճի առջև կը խոնարհի . | որպէս Վեպեճն Տանկա-
-իկիւրով շրջապատեալ Երուսիմիւն . Պետրոսի Տեղափոխութեան խօսքը
կը շարունակէ) Այո՛ , Սիլվա , ձեր շնորհակցանքն աւելի
շուտ որդիս պիտի համոզեմ :

ՏԵՍԻՆ Բ .

Էրուսիմիմի և Էրուսիմի .

ԷՒԻՏԼՈՎ : Անանիոսն էս :

ՊԵՏՐՈՍ : Այո՛ , ըսէ տեսնենք , ի՞նչ ըրիր :

ԷՒԻՏԼՈՎ : Երիտասարդ կոյսը ձեր Վինասորի տանը մէջ
ապահովի բանտարկուած է :

ՊԵՏՐՈՍ : Ի՞նչ իր յուսահատութիւնը . . .

ԷՒԻՏԼՈՎ : Տեսակ մը հլուժեան փոխուեցաւ . հիմա տես
ի՞նչ պէտք է ընել :

ՊԵՏՐՈՍ : Ի՞նչ ուրեմն :

ԷՒԻՏԼՈՎ : Հայրը կրակածելի ցցնելու է . այս յայտա-
բարութեան վերայ նախ և յառաջ ձերբակալ և ա-
նոր տունը պաշտօնական խուզարկութիւն մը կ'ըլ-
լայ : Վրասք որ այս նեղ օրերուս մէջ պաշտօնական
խուզարկութիւն մը ապարդիւն չմնար , և բու որդիդ
պիտի ստիպուի մերժելու ձերբակալութեամբ խա-
տառակեալ կրամիլեւեանի մը աղջկանը հետ ամուս-
նանալ :

ՊԵՏՐՈՍ : Պահ . ձեր ըսածը ոչինչ է . ես լաւագոյն մի-
ջոյ մը գտայ . այս առաւօտ կնոջս հետ խօսակցու-
թիւն մը ունեցայ , որուն հետեւանքը պիտի ըլլայ
ձերունին հանգիստ և իւր աղջկը ազատ թողլու :

ՏԵՍԻԼ Գ .

Նոյնք, Րիչարտ, Տիկին Պէտ .

ՐԻՉԱՐՏ : (Րիչարտ ծանոցանելով) Կոմսուհին կուգայ :

ՊԵՏՓՈՐՏ : Ընչա զիս տեսնելու կուգայ . բարի նշան է այս : (Ի հարկին) Առանձին թող զմեզ :

(Ի հարկով տուրս կ'ելլէ) :

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՓՈՐՏ : (Աճապարանօք ներս մտնելով) Շնորհք . լսէ ինձի , Սիլարտ :

ՊԵՏՓՈՐՏ : Ի որտ շենքիկոսի պատասխանը կը բերէք ինձ , տիկին :

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՓՈՐՏ : Դեռ չկրցայ շենքիկոսը տեսնել և կուգամ խնդրելու , Սիլարտ . . .

ՊԵՏՓՈՐՏ : (Խրոխտաբար) Ուրիշ բան չեմ ուզեր լսել , Տիկին , բայց միայն ձեր որդւոյն պատասխանը և անոր աւերկայն չեմ կրնար սպասել : (Րիչարտին որ տուրս է լսած չէ) Ի որտ շենքիկոսի բռնք որ իւր կոմսուհի մայրը այս ժամուս հաս իրեն կ'սպասէ :

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՓՈՐՏ : Սակայն , Սիլարտ , շենքիկոսը իմ որդիս է , իմ . . .

ՊԵՏՓՈՐՏ : (Լսօքը ընդհատելով) Եւ իմն չէ պիտի բռնք . իւրաւունք ունիք , Տիկին , բայց իմ զոհս ձերիննէն մեծ եղաւ . Ի որտ շենքիկոս ինձի բան մը չէր . սակայն զայն որդեգրեցի , անունս տուի . անունս՛ , զոր անձանօթ կնոջ մը հետ ամուսնանալով անպատուել կ'ուզէ , բայց ես թող չպիտի տամ :

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՓՈՐՏ : Բայց արքունի սենեկապետին աղջկիկը չսիրէր :

ՊԵՏՓՈՐՏ : Ընչ , Տիկին , միթէ մեք զիրար սիրելով ամուսնացանք :

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՓՈՐՏ : Այո , Սիլարտ , առանց սիրոյ ամուսնացանք . բայց ինչպէս որ գիտէք , այն ատենը երկուքնիս ալ կամ գտնէ ես սիրել կարող չէի . Սերտ ամուսնութիւնը չէր և ոչ ալ կրնար միութիւն մը ըլլալ . քանզի ոչ թէ ձեզի հարս մը պէտք էր , ձեզի որ

որհասական կնոջ մը հետ ամուսնացաք, այլ հարբս-
տուութեան բաժին մը: Երբ դուք ալ ձեր բաժինը տը-
ւիք ինձի, ես ալ իմ խոստմունքս կատարեցի, քանզի
ինձի ամուսին մը պէտք չ'եր, ինձի որ տառապեալ և
դատապարտեալ կին մ'էի, այլ որդւոյս անուն մը.
դուք ձեր անունը տուիք և ես ձեզմէ երդում
մը միայն պահանջեցի, այն էր իմ սրդիս երջանիկ ը-
նել և հիմա դուք իր դժբախտութիւնը կ'ուզէք:

ՊԵՏՓՕՐՏ : Ընոր երջանկութիւնը կ'ուզեմ:

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՓՕՐՏ : Ոչ, Միլորտ:

ՊԵՏՓՕՐՏ : Վերջապէս մեկ խօսքով, Տիկին, որչափ կա-
րելի է շուտ կ'ուզեմ իմանալ թէ աւելի կ'ընարէք հը-
նազանդի՞լ կամ թէ զատուիլ:

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՓՕՐՏ : (Հարստութեամբ) Օ՛րտու՛ր. բայց
ես բան մը չեմ կորսնցներ, Միլորտ, հարստութիւ-
նը իմն է:

ՊԵՏՓՕՐՏ : Այո, ձերն է, Տիկին, բայց դեթ ամէն
մարդ պիտի իմանայ որ երբ ձեզի հետ ամուսնացայ
արդէն զաւկի մայր էիք, առանց այրի մնալու առա-
ջին ամուսինէ մը . . . այլ . . .

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՓՕՐՏ : (Սարսափած) Օ՛րտ անարդեւ կ'ուզէք
աշխարհի առջև:

ՊԵՏՓՕՐՏ : Ըհաւասիրկ՛ որտ Հենրիկոս կուգայ, Տիկին,
և զձեզ առանձին կը թողու՞մ իրեն հետ:

(Տեսարանին խորէն դուրս կ'ելլէ):

ՏԵՍԻԼ Դ.

Տիկին Պէտ. յետոյ Հենրիկոս

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՓՕՐՏ : (Առանչիմ) Օ՛րտ թողնու՛ր . . . անարգու-
թիւն է ինձ համար . . . բայց անկարելի է ինձ՛ որտ
Հենրիկոսին երջանկութիւնը զոհել, որտ Պետ-
Փօրտին մասնակից ըլլալով. ո՛հ, ոչ, Աստուած իմ,
անկարելի է:

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : (Իրեն սենեկի խողով դռնէն մտնելով) Օ իս ուղեք էք , մայր :

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՓՕՐՏ : (Առանցին) Ահա ապիկ ինքը :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Ի՞նչ կը խնդրէք ուրեմն , տիկին :

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՓՕՐՏ : Բեղի ազաչել և պազատիլ զաւակս որ օրիորդ Վէսթօնի հետ ամուսնանաս :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Դուք ալ , մայր իմ , դուք ալ որ գիտէք թէ Սարին կը սիրեմ . դուք որ գիտէք թէ օրիորդ Աննա Վէսթօն իւր սրահն մէջ գաղտնի սէր մ'ունի , կ'ուզէք որ . . . կը հասկնամ որ Վորա Պետֆօրտ քարասիրտ և գաժան մարդը կը կարծէ թէ կարելի է մարել երկու սիրոյ կայծեր , ինչպէս երկու չար խորհուրդներ . . . քայց դուք , մայր իմ , դուք որ իմ հանգուցեալ հոգս այնչափ սիրեցիք , և որուն յիշատակը ձեզի համար կրօնից չափ սուրբ է . . .

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՓՕՐՏ : (Այնպիսեամբ) Բայց դու երբ քսան և հինգ տարուան ըլլաս Անգղիոյ ատենակալ պիտի ըլլաս . . . և Սարի . . .

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : (Տիկին Պետֆօրտին ծախնալով և ցած խոսելով) Դու զովդեան աղջիկ մ'ե , այնպէս չէ . միթէ ես ալ հաւասարակ մարդու մը որգին չեմ , և այնպիսի թշուառի մը որ այնչափ վեհանձնութիւն ունէր որչափ աղնուականութիւնը խարդախութիւն ունի : Միթէ հարկւր անգամ չպատմեցիք ինծի իւր պատմութիւնք . միթէ զայն չսիրեցիք , մայր իմ : Աս ալ ժողովրդեան մէջ ազնիկ մը փնտուելով կ'ուզեմ գտնէ մէկ երջանիկ մ'ընել այն աշխարհին մէջ ուր իմ հոգս կ'ապրէր . . . Թերեւս մինչև հիմա ալ կ'ապրի . ո՞վ Աստուած :

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՓՕՐՏ : Չէ , զաւակս , հոգրդ չ'ապրիր :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Բարէ , մայր իմ , իր անունը գերեզմանաքարի մը վերայ քանգահուած չտեսնեք տակաւին :

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՓՕՐՏ : Չէ , քայց մեր 'ի դարձէն 'ի վեր հոս անդադար զայն փնտուել տուի և ցաւօք խնայոյ որ բար իւր բարեկամները մեռած էին , և ինքն ալ տառջն և հինգ տարիէ 'ի վեր Անգլիոյէն աներևութաւ .

ցած էր . . . արդ զաւակս , անշուշտ ինքը Անգղիան թողուցած է մեր քովը գալու համար , բայց չհասաւ իւր փափաքին , քանզի մեր բնական երկրին և Անգղիոյ մէջ ծովեր կան ուր շատ անգամ նաւերը փոթորիկի բռնուելով կ'ալեկոծին . (Արատուելով) և դժբախտ նաւակոծեալները գերեզմանաբար չ'ունին . . .

ՅԵՆՐԻԿՈՍ : Դուք իրեն համար կուլոք տակաւին և կ'ուզէք որ ես մոռնամ . . . Ահ , որչափ կը տանջուիմ . . .

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՏՈՐՏ : (Աճապարհօք) Ոչ , զաւակս , ոչ :

ՅԵՆՐԻԿՈՍ : Բայց ուրեմն ինչո՞ւ այսպէս կը խօսիք ինձի հետ :

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՏՈՐՏ : Բանզի | որտ Պէտֆօրտ ինձի սպառնացաւ , Հենրիկոս :

ՅԵՆՐԻԿՈՍ : Ի՞նչ սպառնալիք ըրաւ , մայր :

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՏՈՐՏ : Սպառնացաւ զիս արձակել :

ՅԵՆՐԻԿՈՍ : Օ՛ձեզ արձակե՛լ :

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՏՈՐՏ : Այո , և հրատարակել մեր գաղտնիքը , թէ քու հայրդ իմ ամուսինս չ'էր :

ՅԵՆՐԻԿՈՍ : Եւ | որտ Պէտֆօրտ համարձակեցաւ ըսել այս . . . բայց չ'է կարող իւր սպառնալիքը կատարել , ինքը ձեր ամուսինը ըլլալով յաջողեցաւ պատիւ և փառք գտնել . | որտ Պէտֆօրտ , որուն հարքը զեղխութեամբ կործանեցան , չ'եմ գիտեր ինչպէս կրցաւ վառնեալ հարստութեանց մնացորդ մը ձողոպրել . . . բայց այն ալ բաւական չ'էր իւր պարտուց կէսը վճարել . . . զձեզ արձակելը , իր կործանումն է , իր որ փառասիրութենէն զատ ուրիշ կիրք չունի , ո՛չ , մայր իմ , մի գողաք , բայց անօգուտ տեղ չկուուելու համար իր կամայը հաւանիլ ձեալուցէք և ըսէք իրեն թէ ես ձեզի դեմ ապստամբեցայ . | որտ Պէտֆօրտ գիւրութեամբ չպիտի հաւատայ Հենրիկոսի ապստամբութեանը իւր մօրը դէմ , բայց դուք համոզեցէք զինքը . Սե՛ծ թշնամիք երևանք իւր առջևը , իսկ գաղտնաբար ձեզի պիտի ցրտ-

նեմ՝ ազնիւ և քնքուշ Սարին . . . եր հայրը . . .
կոր . . . զսեմ, բարետիրոս և թշուառ . . . հա-
ւանեցէք, մայր իմ . . . և թէ որ | որտ Պէտֆօրտ
նորէն կրկնէ իւր սպառնալիքը, այն ժամանակ ոչ ձե-
զի այլ ինձի պատասխան պիտի տայ :

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՓՕՐՏ : Չեզի :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Այո՛, վստահ եղիք իմ խոհեմու թեանս վե-
րայ : Ո՛հ, հաւանեցէք, մայր իմ :

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՓՕՐՏ : (Ինքալով) Կ'ուզէ՞ս ուրեմն որ քու թըշ-
նամիդ ձեանամ :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Եւ կ'աղաչեմ : Հիմա բաժնու ինք . գացէք
ինձի դէմ | որտ Պէտֆօրտի գանգատելու :

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՓՕՐՏ : Այո՛, կ'երթամ, բայց գէթ դեռ մէկ
մէկու թշնամի չ'եղած . . . ոչ որ զմեզ կը գիտէ ե-
կուր զ'իս համբուրէ . . . :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : (Վիլը փակելով) Այո՛, Սայր իմ, այս մեր
պատերազմին նշանն է : (Սորը կ'ընկերանայ . Սայրը խ-
լէն րո՛րս կ'ելլէ . Հենրիկոս վերստին տեսարանը կո՛գայ .) Ո՛հ,
| որտ Պէտֆօրտ, քու ատելու թիւնդ մեր սիրոյ չափ
զօրաւոր չ'է :

Տ Ե Ս Ի Լ Ե .

Լորտ Հեկերիկոս, Րիչարտ, յետոյ Ալպիևոս, յետոյ Ճան

ԾԱՌԱՅՆ : (Երբ ծանկով) | որտ Հեկերիկոս, երկու ան-
ձանօթներ ձեզի հետ խօսիլ կ'ուզեն :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Ինձի հետ . թող գան : (Ասանկին) Արդեօք
ի՞նչ կ'ուզեն :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : (Երբ ծանկով) Եղբայր ներեցէք :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Ալպիևոս :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Այո՛, մինչև հոս գալ համարձակեցայ և Ս .

Պօղոսի զանգակահարը հետս կը բերեմ :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Ս . Պօղոսի զանգակահարը . . . և ուր է :

(Տեսարանն վեր կ'ելլէ և ճո՛ղ իւրեանէ ոչ ծառային ու-

«աջնորդութեամբը հոգայ :) Ահաւասիկ կուգայ . մէ , եկէք և ըսէք ինձի . ի՞նչ լուր կը բերէք :

ՃՈՒ : Ոչինչ Սիլորտ . . . ձեր հօրը հետ խօսիլ կ'ուզեմ և կ'աղաչեմ ձեզի տանիլ զիս հոն ուր կարող ըլլամ իրեն հետ առանց վկայի խօսիլ :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Ըռանց վկայի :

ՃՈՒ : Այո , Սիլորտ , քանզի պէտք չէ որ ըսէք ինչ որ իրեն պիտի ըսեմ :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Օ, իս կը սարսափեցնէք . . . :

ՃՈՒ : Օգնութիւն և լուսութիւն միայն կը խնդրեմ ձեզմէ :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Ձեր փափաքը պատրաստ եմ կատարելու :

ՃՈՒ : Շնորհակալ եմ , ի որտ շէնրիկոս :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Եւ Սարին . . . ձեզի հետ չէ :

ՃՈՒ : Ոչ , Սիլորտ , ուրիշ մէկը ինձի առաջնորդ առի :

ԱԼՊԵՆՈՒՍ : Եւ դարձեալ այն առաջնորդը զձեզ Ս . Պօլլոսի Թաղը պիտի տանի . սգալատին դռանը առջև ձեզի կ'ըստասեմ :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : (Ալպինոսը որդիէլով) Հոս իմ սենեակս մտէք :
(Սենեակին դռուը կը յոյն)

ԱԼՊԵՆՈՒՍ : Եթէ կը հաճիք , Սիլորտ : (Սիլորտէն ի որտ շէնրիկոս սենեակին դռուը բռնալու կ'երթայ , Ալպինոսս կ'աւայտը ճանին :) Ճոն , քաջալերուած ինձ :

ՃՈՒ . (Կամայ) Այո , քաջ և անվախ պիտի ըլլամ :

ԱԼՊԵՆՈՒՍ : (Կամայ ճը ճանին) Ես հոն եմ , աջ կողմը դուռ մը կայ , կը հասնանք . (շէնրիկոս դռուը կ'երթայ) Թէ որ ի որտ Պէտֆօրտ ժխտէ , կանչէ զ'իս . ես ալ կուգամ . ես որ տեսայ աչօքս . . . :

(շէնրիկոսին առջև կը խոնարհի և աջ կողմէն անոր սենեակը կը մտնէ) :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : (Առանցին) Ի՛նչ կը խօսէին գաղտնի . (ճանին) ի որտ Պէտֆօրտի հետ կ'ուզէք խօսիլ : (Վեր կ'երթէ իորեն յետոյ վար կ'իջնէ) Ահաւասիկ ինքը այս կողմէն ծանր ծանր կուգայ :

ՃՈՒ : Սենեակը գուր , զձեզ իմ քովս չ'սեանէ :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : (Ահամբեր) Ես այդ վերջապէս ի՛նչ կայ :

ՃՈՆ : () Գեաւթիւն և պաշտպանութիւն խոստացաք
ինձի :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Աշմարիտ է : (Լ'ուանյի) Ի նչ գաղանկք է այս
(Իւր սենեակը ինչ միտք շէնքիկոս :)

ՃՈՆ : (Լ'ուանյի) Ո՛վ Լ'ստուած , դուք մինչև հոս աւ
ուաջնորդեցիք ինձի . . . մի թողուք զ'իս . . . կը
լսեմ . . . ահաւաստիկ ինքն է որ կուգայ :
(Լ'ուանյի ինչ կենայ) :

ՏԵՍԻՍ. Զ.

ՃՈՆ , Լորտ Պետ.

ԼՈՐՏ ՊԵՏՓՈՐՏ : (Սպախոյ պետարանին խորէն ներս ինչ միտք)
Բարեբաղդաբար տիկին Պետֆորտ համոզուեցաւ .
մեծ վտանգ էր ինձի եթէ աւելի ընարէր զ'իս թո
ղուլ , քան թէ հնազանդիլ . բայց չ'էի յուսար որ
Լորտ շէնքիկոս մօրը ընդդիմանայ . (Լ'ուանյի) Ի իւր
լավ իրաւունք ունէր պէտք է որ Սպախոյ հայրը ձեռ
բակալ ըլլայ , որովհետեւ բաւական չ'է շէնքիկո
սին աղքատութեան անսպասուածութիւնը , ուրիշ ալ
կը գանկէր իրեն :

ՃՈՆ : (Պետֆորտի ծոպէնալով) Միջրտ :

ՊԵՏՓՈՐՏ : (Լ'ուանյի) Ինչքո՛ւ իմ տունն : (Բարձր) Ո՛վ
ես դուն :

ՃՈՆ : Ս . Պողոսի Տաճարին զանգակահայրն եմ :

ՊԵՏՓՈՐՏ : Ո՛վ զբեղ իմ քովս առաջնորդեց . պատաս
խանէ :

ՃՈՆ : Չեր որդին , Միջրտ :

ՊԵՏՓՈՐՏ : Լորտ շէնքիկոս :

ՃՈՆ : (Լ'ուանյի) ԼՅՈՒ , Միջրտ , բայց իմ հոս գա
լուս պատճառը չգիտեր :

ՊԵՏՓՈՐՏ : Բայց ես կ'ուզեմ իմանալ . . . շուտ ըրէ
. . . խօսէ :

ՃՈՆ : Ըրդէն շատ աղէկ գիտէք զայն , Միջրտ :

- ՊԵՏՓՕՐՏ : Լ՛ս . . . մարգարէ չ՛եմ . . . վերջապէս
 Բ՛նչ կ՛ուզես :
- ՃՈՒՆ : Իմ սիրելի աղջիկս կ՛ուզեմ, որ քանի մը ժամ յա-
 ուաջ յափշտակեցիք, Միւրրտ :
- ՊԵՏՓՕՐՏ : Բ՛ու աղջիկդ . . . յափշտակե՛լ . . . Ես . . .
- ՃՈՒՆ : Շատ լաւ գիտէք, Միւրրտ, Թէ Լորտ Հենրի-
 կոս ձեր սրգին իմ աղջիկս կը սիրէ, և այս սէրը ձե-
 ղի հաճելի չ՛է : Լ՛յս, պիտի ջանանք, Միւրրտ, այս
 սէրը անհետացնել, բայց աղջիկս ինձի յանձնեցէք,
 քանզի աշխարհիս վերայ միայն զինքը ունիմ, քան-
 ղի միայն զինքը կը սիրեմ. ինքը իմ նեցուկս, իմ ա-
 ուաջնորդս է, իմ, որ կոյր մ՛եմ և ըյս չ՛եմ տեսներ :
- ՊԵՏՓՕՐՏ : Բ՛եզի կարեկից կընամ ըլլալ միայն. բայց
 ուրիշ բան մը չ՛եմ գիտեր :
- ՃՈՒՆ : (Ո-ժգնո-Բեամբ) Ո՛հ, տուէք աղջիկս ինձի շու-
 տով, Միւրրտ . . . քանզի շատ անգամ յափշտակ-
 եալ աղջկան մը վերայ սոսկալի խորհուրդներ կ՛ըզ-
 գան. բաւական է ժամ մը բռնուԹեամբ իր պա-
 տիւը արատել. և եթէ այդ դժբախտուԹիւնը իմ
 գլուխս գայ, ինձի, որ ոչ կընամ վրէժ խնդրել, ոչ
 գործել, ոչ տեսնել : Կոյր մը, Միւրրտ, չկրնար վը-
 րէժ առնուլ . . . ո՛հ, Միւրրտ . . . տուէք ինձի
 աղջիկս :
- ՊԵՏՓՕՐՏ : Վշտով մոլորեալ այնպիսի կասկածներ կը սը-
 նուցանես, որոնք զ՛իս դառնացնելու տեղի կուտան :
- ՃՈՒՆ : (Չայիւր Բարբոյնելով) Միւրրտ . . . (Ինչպէսզը զայե-
 ըլ) Մի ջանաք ու բանալ . . . Մարին տանող կառ-
 քին վերայ ձեր զինանշանները տեսնողներ կան :
- ՊԵՏՓՕՐՏ : (Լ՛առնի) Ո՛վ դժոխք : (Հանդարտ) Ո՛վ Ը-
 սաւ քեզի այդ :
- ՃՈՒՆ : (Հասարակ-Բեամբ) Ինձի ըսին :
- ՊԵՏՓՕՐՏ : Օ, քեզ խաբեր են :
- ՃՈՒՆ : Ոչ, Միւրրտ :
- ՊԵՏՓՕՐՏ : Վերջապէս, պարոն, կը տեսնեմ որ Թշուառ
 հայր մ՛ես յիմարուԹեան հասած և յափշտակեալ
 աղջիկդ գտնելու համար անգլիացի ազնուականի

մը պաշտպանու թիւնը կը խնդրես . կը խոստանամ
ուրեմն գրեզ պաշտպանել . . բայց հիմա կու հի-
մայ աւելի ծանր հոգեր ունիմ , վատահ եղեր խօս-
քիս վրայ . . . :

(Տեսարանին վեր էլեւէ դորս էլելու համար) :

ՃՈՒ : (Լ'նոր էպեւէն վաղելով) Կեցէք , Սիւրբտ :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Թշուաւ . ինչ . կը համարձակիս :

ՃՈՒ : (Պեպֆօրպին վերարիտն բռնելով) Ուր որ երթաք զիս
միատեղ պէտք է քաշկռակէք , Սիւրբտ . քանզի ես
չ'եմ կրնար քալել այլ կը վաթառուիմ . և զձեզ չ'եմ
թողուր . Սիւրբտ , աղջիկս ինչ բռնէք :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Կորուէ , անմիտ . թող զիս . . .

ՃՈՒ : (Իրէն էպեւէն քակտուելով) Պէտք է որ բռնէք ինձի ,
Սիւրբտ :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Երբ տեսնուած է որ ժողովրդեան մարդիկ
համարձակին մինչև մեր պալատները գալ և մեր
հանդերձներէն կախուիլ :

ՃՈՒ . (Սիւրբ Պեպֆօրպը բռնելով) Եյն ժամանակէն ի վեր
որ ազնուականները հասարակ անձանց տունը գալով
անոնց աղջիկները կը գողնան . բայց չ'պիտի թու-
ղում ձեր վատ գործը անպատուհաս շարունակել ,
քանզի յուսահատ ազաղակներով պիտի թնդացնեմ
և օգնու թեան կանչեմ բոլոր ու ժողով :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Ի ուէ :

ՃՈՒ : (Պօռալով) Եղջիկս . . . տուէք ինձի աղջիկս :

ՊԵՏՓՕՐՏ : (Չեռալ Ղոնի բերանը դնելով) Ի ուէ :

ՃՈՒ : (Լ'նոր յեռալէն ալապելով) Ի որա շենրիկոսը պիտի
կանչեմ :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Ի ուէ թշուաւ . . . թէ որ կ'ուզես աղջիկ
կըդ գանել :

ՃՈՒ : Ինձի պիտի յանձնէք զինքը . . . ո՛հ կը բռնեմ ,
Սիւրբտ , կը զղամ : (Պեպֆօրպին վերարիտն թողնելով) Եյն
ջիկս ինձի պիտի յանձնէք . . . ո՛հ իրաւունք ունիք ,
Սիւրբտ . ես յիմար եմ . ներեցէք ինձի շատ վեշտ կը-
բած եմ , և գլուխս շուտով կը բռնկի . . . Վարին
ալ չափազանց կը սիրեմ . . . Վարին ուր է հապա :

- ՊԵՏՓՈՐՏ : Վանի մը ժամէն քեզի կը յանձնուի :
 ՃՈՆ : (Վարդ) Ի՞նչ ես չեմ կրնար սպասել :
- ՊԵՏՓՈՐՏ : Աղիկդ հեռաւոր սեղէ և շուտ դարձ մը
 անկարելի է . հիմա կ'երթամ հրաման տալու որ զին-
 քը որչափ կարելի է շուտ տունդ բերեն , և անբիծ
 քեզի պիտի դառնայ :
- ՃՈՆ : Սիրտ , աճազարեցէք տալու ձեր այս հրաման-
 ները և պատուէրները :
- ՊԵՏՓՈՐՏ : (Օսնգալը շարնելով . ծառայի մը) | Լեռնով իմ
 սենեակս է . . . ըսէ որ հոս իրեն կ'սպասեմ : (Ա-
 ռանիս) Խորացեալ կայր , դու ինքզինքդ կը մտանես .
 (Ղանիս) Հիմա , մտիկ ըրէ ինձի . . . Աղիկդ քեզի
 պիտի յանձնեմ , թէպէտ դու քու տանդ մէջ այն-
 պիտի սէր մը արծարծելու թող տուիր որ ինձի ան-
 պատուութիւն կը բերէ , բայց գիտցած ըլլաւ կան-
 խաւ , եթէ մեր մէջ անցած այս դէպքերը Հենրի-
 կոս իմանայ աղիկդ և դուք կարտուած էք . . . քան-
 զի | սնտոնի աշտարակին վերակացու քեզի դէմ մա-
 հու կուիւ կը բանայ . . . և այս կուլոյն մէջ . . .
- ՃՈՆ : Ես գիւրութեամբ կը յազմուիմ , գիտեմ Ախ-
 յորա . . . | որտ Հենրիկոս բան մը չպիտի իմանայ :

 ՏԵՍԻԼ Է .

Նոյնք , Տիկիւն Պետ .

- ՏԵՍԻԿ . ՊԵՏ : (Տեսարանին խորէն ներս մտնելով) | Երջաստ
 դձեգ կը գտնեմ , Սիրտ :
- ՊԵՏՓՈՐՏ : (Օարմացած) Ի՞նչ կ'ուզէք , Տիկին :
- ՏԵՍԻԿ . ՊԵՏ : Ա՞յն դուք ուրեմն չէք գիտեր որ պատուոյ
 քնդուներութեան սրահը պաշտօնատարներով լեց-
 ուեցաւ , որոնք թագաւորին եղբոր Վրչէսթրի
 սքոնի գարուստը կ'իմացնեն :
- ՃՈՆ : (Առանիս . խորտակած) Ի՞նչ ձայն է այս :

(Լպշու-Լեամբ ակննջ իւրէն)
 ՊԵՏՓՈՐՏ : Ի՞նչ կ'ըսէք . թագաւորին եղբայրը ինձի այ-
 ցելու թիւն կ'ընէ : (Լուսնյին) Լըդեօք կասկածներ
 ունի իմ վերաս . . . Ո՛հ , անհրաժեշտ պէտք է որ
 այս ամուսնու թիւնը . . . բայց Լ իւտով չգար . . .
 (Լ ի-պլովը փեանելով որ ներս իւր մտնէ) Ո՛հ , ահա :
 (Իեպ իրեն իւր յառաջանայ)

 ՏԵՍԻԼ Ը .

Նոյնը , Լիւտով

ԼԻԻՏԼՈՎ : (Լերս մտնելով Պեպֆորպին) Օ՛րս ուզեր ես .
 վազեցի եկայ : (Ղոնը փեանելով) Լյո մարդը հո՞ս .
 ՊԵՏՓՈՐՏ : (Լ ի-պլովը Բասերաբե-ժին առջին փանելով և կամայ
 յայնով) Լյո՛ , ամեն բան իմացեր է . . . պէտք է
 որ ժամ մ'առաջ Ղոնը մատնուի և ձերբակալ ըլլայ :
 ԼԻԻՏԼՈՎ : Լյո՛ հոգը ինձ թող :
 ՊԵՏՓՈՐՏ : Բայց կասկածանայ տեղի տալու չ'է թէ այս
 մատնութիւնը ինձմէ ծագած է :
 ԼԻԻՏԼՈՎ : Լպահօով եղեր :
 (Լըրիո-սն ալ փեսարանէն վեր կ'ելլեն յո-լմամբ իրարու հետ խօ-
 սելով :)
 ՃՈՐ : Լյն ձայնը . . . այն ձայնը այլ և ո չ'եմ լսեր :
 ՏԻԿ . ՊԵՏ : (Ղոնը շփեւելով) Լյո , Հենրիկոսի ըսածը
 ճշմարիտ էր . Լորտ Պեպֆորտ Մարիին հօրը հետ
 կը խօսէր : (Ղոնին իւր ձայնայ)
 ՃՈՐ : (Լնկանգիսս և մրախոհ) Մեկնած է . . .
 (Լաննջ Կնելով ասնի մը ասլ կ'ընէ և Տիկին Պեպֆորպին իողմ
 իւր Կառնայ որ Ղոնը ուշադրո-Լեամբ իւր շփեւեր և աղաղակ մը
 իւր յգէ անոր երեսը փեանելով : Դորտը փողոցը նոսազներ իւ
 լտ-ին :)
 ՊԵՏՓՈՐՏ : (Տեսարանին խորը Լ ի-պլովէն իւր Բաժնո-ի . Լ ի-պ-
 լով իւր թիկի :) Լյո նուագները Քլօէսթրի զբօսին
 ներկայութիւնը կ'իմացնեն : (Տիկին Պեպֆորպին) Լ-

կէք ողջունելու իշխանը, եկէք, Տիկին : (Պեպֆորպ
ինօջը յեռօքէն իր բռնէ և պետարանին խորէն իր պանի . Տիկին
Պեպֆորպ Կար կարած, իր լեռոյն որ շինչը Գորս պանի, աչքե-
րը մէջս Ընկին վերայ յառած) :

ՏԵՍԻԼ Թ .

ՃՈՆ , յետոյ Արարիկնաւ

ՃՈՆ : (Վարդոված) Ի՞նչ դէպքեր կը պաշարեն զիս . . .
ծրնկոււրններս կը դողդողան . . . շունչս կը կտորի . . .
Ո՛հ, կնոջ մը ձայնը լսեցի . . . Գլարիս ձայնն
էր . . . (Ցաւով) Բայց Գլարիս մեռած է, Գլա-
րիս . . . (Վստահութեամբ) Սակայն օտար ձայն մը չէր
կրնար այսպէս սիրտս աղէկօտոր ընել . . . Ոչ, ոչ,
այս ձայնը Գլարիկին ձայնն էր : Քիչ մը առաջ ինքը
հոս էր . . . շատ հեռու չկրնար ըլլալ . . . (Բայ
բախտի իր Կալէ) Բայց ո՞ւր է ո՞ւր : (Կան իտրասեայ իր
զարնոյի յոսանապարտութեամբ) Եւ ես կոյր եմ . . .
(Երաստութեամբ) Կոյր . . . (Յիշելով) Բայց կարելի է
աչացս մթուածիւնը բուժել . . . Այո, ալ կողմը
դուռ մը կայ . . . ինձի այնպէս ըսաւ Արարիկնաւ . . .
(Ինչ է ալ կողմի Գորս վաղելով) Արարիկնաւ, Արարիկնաւ :
ԱԼՊԻՆՈՒՍ : (Երեւոյնով) Ի՞նչ կայ, հոս մինակ ես . ի՞նչ
կ'ուզես :

ՃՈՆ : Ի՞նչ, լոյս :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Ինչպէս խռոված է :

ՃՈՆ : Պատուէ աչքիս քողը որ զիս կ'ընկճէ և կը խեղդէ :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Բայց ի՞նչ կը յուսաս :

ՃՈՆ : Տեսնել կին մը, և զաւակ մը թերևս . . . ո՛հ,
մի հարցաքններ, և ազատէ զիս : Լոյս տո՛ւր,
ինձի, հիմայ :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Հիմայ կ'ըսես, բայց չես գիտեր որ վերա-
հատուածներն ետքը պէտք է երկու օր աչքիդ վե-
րայ պատան մը կրես :

ՃՈՆ : Այն երկու օրը միայն կարող եմ մթութեան
մէջ դեռ ապրիլ, ապա թէ ոչ կը մեռնիմ. բայց
դու թող կուտամ որ մեռնիմ : (Ալլիհոս ին լուէ)
Չէս պատասխաներ :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : (Տրամո-լեամբ) Առանց հօրս օգնութեանը
տակաւին վերահատուածիւն ըրած չեմ :

ՃՈՆ : Համարձակէ ուրեմն :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Համարձակիմ, բայց եթէ չի յաջողիմ :

ՃՈՆ : (Յոսակոս) Վայ ինձի. կը վախնաս դու :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : (Կեհրան-լեամբ) Ոչ, եթէ դու քաջասիրտ
ես . . . :

ՃՈՆ : Այո, թէ որ յոյս ունենամ ապրելու :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Ուրեմն կ'ուզէս :

ՃՈՆ : Կ'ուզեմ :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Այս ալ խօսք կուտամ. ո՛վ Աստուած, ի՛նչ
խոստացայ ես . . . Ո՛հ, երկինք պիտի օգնեն ինձի.
բայց մէկը կուգայ : Այստ Հենրիկոսի սենեակը
մտնենք :

ՃՈՆ : (Ուղղակի անոր առջին վայելելու) Ո՞ր կողմէն, ո՞ր
կողմէն :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : (Անոր յետոյ բռնելով և շարժելով) Ասկից . . .

(Դուրս կ'ելեն. Տիկն Պեպֆօրտը գեղնած և անհանգիստ
պեսարանին խորը կ'երևայ) :

ՏԵՍԻԼ Ժ .

Տիկն Պեպ . յետոյ Հենրիկոս

ՏԻԿՆ ՊԵՑՓՕՐՏ : (Արեւը շրտ կողմ յառելէ յետոյ) Սեկներ
է. ուշ եկայ. ո՛վ արդեօք իրեն ընկերացեր է. ան-
շուշա . . . Այստ Հենրիկոս . . . Այստ Հենրի-
կոս կոյր Ղոնին առաջնորդը, ո՛հ, այս նախախնամու-
թեան մէկ նշանն է. Ղոնը այս վայրկենիս հոս տե-
սայ . . . Ղոն, ազատարարս, ամուսինս հոս էր . . .

մէ, սոսկալի վիշտ կ'զգայ մարդ երբ յանկարծ իր յիշատակները և երազները իրականի կերպարանք կ'առնուն, և չկրնար ոչ պօռալ, ոչ աղաչել . . .
 մէ, բան մը չ'էի կրնար ընել . . . | որտ Պետֆօրտ հոս էր . . . ձեռքէս բռնած կը քաշկուտէր զիս . . . չկրցայ զինքը հեռու մղել: Ո՛հ, անզգայ, կիսամեռ դարձեր էի. ձայնին կ'սպասէի որով հաւատայի թէ Ղոն կ'ապրի, թէ որդւոյս հայրը մեռած չ'է: (Սէր-Տո-Րե-Մօ) Շնորհակալ եմ. լստուած իմ, որ զինքը ինծի պահեցիր. շնորհակալ եմ լստուած իմ, (| որտ շէնրիկոսը կը պեւէի որ ի-ր սենեկէն դուրս կ'ելլէ) | որտ շէնրիկոս, Ս. Պօղոսի զանգակահարը ո՛ւր է:

ՀԵՆՐԻԿՈՍ: (Ի-ր սենեակը ցոյնելով) Չոն է, մայր իմ:

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՓՕՐՏ: Չո՛ն. կ'ուզեմ տեսնել:

ՀԵՆՐԻԿՈՍ: Կեցէք, մայր իմ. չ'էք կրնար ներս մտնել:

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՓՕՐՏ: Լը ինչո՞ւ համար:

ՀԵՆՐԻԿՈՍ: Լթէ գիտնայիք, մայր իմ:

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՓՕՐՏ: Ի՞նչ կայ ուրեմն:

ՀԵՆՐԻԿՈՍ: Սինչդեռ ես իմ սենեակս էի, Ս. Պօղոսի զանգակահարը և բժիշկ լալիսնուս ներս մտան. ծերութենին կ'արտասուէր, կը խնդրէր և իբրև ցնորեալ կնոջ մը, և ազատեալ որդւոյ մը վերայ կը խօսէր. շնչասպառ մեր ոտքը կ'իյնար և աչացը լոյս կը խնդրէր. յետոյ դարձեալ կ'սկսէր լալ և պաղատիլ, երբ լալիսնուս գունաթափ և որոշեալ, քաջասրտութեամբ զայն պատուհանի մը քով նստեցուց, գործիքները հանեց, լայն վարագոյրները բացաւ որ լոյսը կը մթագնէին, վերջը իւր բազկին վերայ կռթնեցուց ծերունւոյն գլուխը, որ ալ չէր արտասուէր և անոր մարած աչքերը դիտեց ուշադրութեամբ. վերջը հատու գործիք մ'առաւ . . . այն ատեն ես խըւովեցայ և վախնալով որ իմ տկարութեամբս անոնց քաջասրտութիւնը չթուլացնեմ հեռացայ և ահա հոս ձեզի պատահեցայ մայր իմ:

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՓՕՐՏ: (Լճապարանօք) Լթէ բժիշկը իւր փորձին մէջ չյաջողի. ի՞նչ վտանգ կը մնայ:

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : (Դիոն . Թերևս մահ :

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՓՕՐՏ : (Սարսափած) Սահ , և դուն թող տու .
իր որ . . . պէտք է այս վերահատու թիւնը արգե-
լու :²

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : (Սայրը Դիմագրելով) Կեցէք , մայր իմ :

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՓՕՐՏ : Լախախնամու թիւնը այսպէս փորձել
ոճիր է . գրեթէ մարդասպանու թիւն է այս . թող
տուր անցնիմ . թող կայր ըլլայ , բայց թող ապրի :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : (Մոր անցը կարելով) Չեմ կրնար զձեզ թողուլ
որ ներս մանէք :

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՓՕՐՏ : Դեռ ժամանակ է :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : (Սիշ Դիմ կենալով) Ոչ , մայր իմ , ոչ :

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՓՕՐՏ : Բայց դժբախտ որդի , այս կայր . . .

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Լյա կայր :

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՓՕՐՏ : Եթէ գիտնայիր :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Ի՞նչ ուրեմն :

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՓՕՐՏ : Քու , քու հայրդ է :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Իմ հայրս . ինքը . . . ինքը . . . (Դեպ
ի Դիմը կը վաղէ յանկարծ կանգ կ'առնու) Ո՛հ , ոչ , հի-
մաչեմ կրնար ներս մտնել . վերահատու թիւնը վեր-
ջանալու վերայ է : (Չեմ գիտէր յերկին Բարբառայելով) Լսու-
ուած իմ , հայրս պահէ :

ՏԵՍԻԼ ԺԱ .

Նոյնք , Լորտ Պէս .

ԼՈՐՏ ՊԵՏՓՕՐՏ : (Խորին ներս հրելով) Պատեհ ժամանակի
կը գտնեմ զձեզ , պարոն :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Ի՞նչ կ'ուզէք , Սիլորտ :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Կուգամ ձեզի իմացնելու , պարոն , որ թա-
գաւորին եղբայրը հիմա մեկնեցաւ աստի Ս . Պողո-
սի զանգակահարին տունը երթալու համար :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Ս . Պողոսի զանգակահարին տունը :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Լյա , պարոն , հաղիւ նորին բարձրու թիւնը

տունս մտեր էր, պատգամաւոր մը ներկայացաւ իւրեն իմացնելու թէ Վարդ Վէսթօն վերջապէս աղօտ տարակոյտներ պարզելով, գտեր է այնպիսի սպառնացներ Ս. Պօղոսի զանգակահարին տանը մէջ, որով յայտնի կ'ըլլայ թէ այդ մարդը Վարդըս թագաւորին սպանութեանը գործակից եղած է:

ՀԵՆՐԻԿՈՍ: Ի՛նչ:

ՊԵՏՓՐՈՍ: (Գլուխը բանալով) Երկիրը ընդունեն զինքը Ս. մարտիրոսաց դասուն մէջ: (Մասնիկն) Կը տեսնեմ որ այս գործը չկարծածես աւելի կը յաջողի: (Մարջը) Պարա կը համարիմ նաև բսել ձեզի Սիլորա, թէ զբղջացած եմ զքեզ Սարիէն բաժնել ուղեւորու վերայ:

ՀԵՆՐԻԿՈՍ: Սարիէ՞ն:

ՊԵՏՓՐՈՍ: Ս, Ս, Սիլորա, Սարիէն որ հիմա իմ Վինտսորի տանս մէջ պահպանեալ է, բայց կարող էք զինքը հանել տալ. ձեր բուռն սիրոյն արգելք չեմ ըլլար այսուհետև. բարձր ստիկանութիւնը յանցաւորը ձեռք բերած է և չեմ կարծեր որ դարձեալ պնդես ամուսնանալ այն աղջկան հետ, որուն հայրը կախաղանի դատապարտեալ է . . . չէք պատասխաներ:

ՀԵՆՐԻԿՈՍ: Պատասխանելիք չունիմ, Սիլորա, միայն թէ կ'ուզէի գիտնալ թէ որպիսի ցած և վատ ամբաստանութիւն կասկածելի ըրեր է այս մարդը:

ՊԵՏՓՐՈՍ: (Չարո-խեամբ) Աւելի խոհեմութիւն է, հաւատացէք ինձի, զինքը տարագրութեան և կախազանի դէմ պաշտպանել, քան թէ եղած ամբաստանութեանը դէմ:

ՀԵՆՐԻԿՈՍ: (Վեհանքո-խեամբ) Ա՛մէն բանի դէմ պիտի պաշտպանեմ զ'ինքը:

ՊԵՏՓՐՈՍ: Եւ ես ձեզի կ'արգելում:

ՀԵՆՐԻԿՈՍ: Դ՞ուք:

ՊԵՏՓՐՈՍ: Ես, ձեր հայրը:

ՀԵՆՐԻԿՈՍ: (Չիղնայով լինել շտեյլ) Դուք իմ հայրս չէք, Սիլորա . . . :

ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՓՐՈՍ: (Սեղիկի մտնելով) Հենրիկոս:

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Ո՛հ , մայր իմ . . . մայր իմ :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Երիտասարդ , զգուշութիւն :

ԾՍՈՒԱՅ ՄԸ : (Օսանոյանելով) | որա՛վ էսթօն խնամակալը :

ՏԵՍԻԼ ԺԲ .

Նոյնք , Լորտ վէսթօն

ԼՕՐՏ ՊԵՏՓՕՐՏ : (Լորտ վէսթօնի իրյառաջնայ . որ ներս կը
մտնէ .) Յարմար ատենի կը հասնիք , Սիլորտ , երկ-
միտ Լորտ Հենրիկոսին հաստատելու Ս . Պօզրսի
զանգակահարին յանցաւորութիւնը :

ՎԵՍԹՕՆ : Երգարե ինձմէ զատ ուրիշ մը չկրնար անոր
յանցաւոր ըլլալը հաստատել : Երացոյցներ ունիմ :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Ի՛նչ մէկ բառով , ի՞նչ բանի համար ամ
բաստանեալ է :

ՎԵՍԹՕՆ : Ենոր ձերբակալութեան պատճառը տակա-
ւին Երգղիոյ մէկ գաղանիքն է , զոր միայն Լորտ
Պէտֆօրտի կրնամ վստահիլ : (Տիկն Պէտֆօրտին) Նե-
րեցէք , աիկին :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Եկէք , մայր իմ :

(Հենրիկոս Տօրը յետոյն կը բռնէ և մնչև իւր սենեկին դռանը
կը քանի : Երկուսն ալ վարանել կը յոյնեն յետոյ յանկարծ կ'որոշեն
և Լորտ Հենրիկոսի սենեակը կը մտնեն :)

ՏԵՍԻԼ ԺԳ .

Լորտ Պետ . Լորտ վէսթօն

ԼՕՐՏ ՊԵՏՓՕՐՏ : (Լորտ վէսթօնին .) Երանձին եմք և կը
խոստովանիմ ձեզի , Սիլորտ , որ ես ալ շատ հետա-
քըքքիք եմ իմանալու . . . :

ՎԵՍԹՕՆ : (Պէտֆօրտի խօսիլը ընդհատելով) Սիլորտ , Վիլ-
լիէմ Սմիթ և անոր ընկերը գրեթէ մեր ձեռքն են :
(Պէտֆօրտ յայտուշ իրիտալ մնայ) Ս . Պօզրսի զանգակա-

հարին տուներ կարասի մը պատուելով . անոր մէջ խը նամով կնքուած թղթերու ծրար մը և այս թուղթը գտնուեցաւ . աւասիկ , տեսէք հասցէն և կարգա-
ցէք : (Լ'նոր թուղթի ճը կոպայ)

ՊԵՏՖՕՐՏ : (Կարգաւոր) Լ'ը Վ իլ իէ մ' Ս իթ :

ՎԷՍԹՕՐՆ : Եւ հիմա սա կարգացէք . . . վարը . . . հաս :

ՊԵՏՖՕՐՏ : (Կեղծելով կը կարգայ) Իսկ թագաւորին մեղի յանձնած արկղը երեցի , վրայի զարգերը հալեցուցի , հարիւրհազար կնէն ալ Լ'մերիկայի համար ճամբայ հանեցի . . . ուր պիտի գտնենք մէկզմէկ :

ՎԷՍԹՕՐՆ : (Պարծենալով) Կը տեսնէք , Սիլորտ , ահա ոճրոյն կատարեալ խոստովանութիւնը :

ՊԵՏՖՕՐՏ : Լ'յո , բայց ի՞նչ կերպով կը յուսաք ոճրա-
գործները գտնել :

ՎԷՍԹՕՐՆ : Ս . Պ օղոսի զանգակահարին քննու թիւններէն :

ՊԵՏՖՕՐՏ : (Լ'ընթիւ) Եւ ինչու համար Ս . Պ օղոսի զանգակահարը այս երկուքէն մէկը չէք ենթադրեր :

ՎԷՍԹՕՐՆ : Ի՞նչ կ'ըսէք , Սիլորտ , միթէ թագաւորը չը յայտնեց իւր խոստովանահօրը . . . և միթէ այս նա-
մակն ալ չ'ապացուցաներ թէ երկու մատնիչները ազնուականք էին :

ՊԵՏՖՕՐՏ : Յիրաւի :

ՎԷՍԹՕՐՆ : Ո՛հ , զիրենք պիտի գտնենք , Սիլորտ , և այն օրը որ իրենց ազնուականութեան տիտղոսա-
գիրները հրոյ ճարակ և ընտանիքնին տարագրեալ պիտի տեսնենք . . . այն օրը , Սիլորտ , կենացս ա-
մենէն երջանիկ օրերէն մէկը պիտի համարիմ . . .
Իսկ դո՞ւք :

ՊԵՏՖՕՐՏ : Ե՛ս , ես ալ նոյնպէս , Սիլորտ :

ՎԷՍԹՕՐՆ : Եւ գիտէք , Սիլորտ , թէ ինչու համար այս նամակը ձեզի գաղտնի ցուցցի :

ՊԵՏՖՕՐՏ : Պարզաբար խոստովանելով չ'եմ գիտեր :

ՎԷՍԹՕՐՆ : Որպէս զի ոճրագործները գտնելու համար
ինձի օգնէք :

ՊԵՏՖՕՐՏ : Յօժարութեամբ . թագաւորը այս նամակէն
ծանօթութիւն ունի :

ՎԵՍՐՈՅ : Այո՛ , կարգաց և ձեռքերը երկինք վերցնելով
գոչեց եռանդագին « Ո՛վ Կարողոս , հայր իմ , վրէժդ
պիտի լուծուի » : Վերջը իւր քովը գանուող պաշ-
տօնակալաց հրամայեց երթալ Ս . Պօղոսի զանգա-
կահարը շուտով ձերբակալ ընել :

ՊԵՏՓՐՈՍ : (Առանկին) Կորսուեցայ :

ԾԱՌԱՅ ՄԸ : (Օտանոցանելով) Կորին վեհափառութիւն ,
Կարողոս երկրորդ :

ՊԵՏՓՐՈՍ : (Սարսափած) Թագաւորը՝ (Ինչպէնքը շարժելով) Եր-
թանք , երթանք , խրախոյս :

(Թագաւորը ի՛րեւայ կեպը երկու զօրագլուխ որոնք պետարանին
խորը կը կենան :)

ՏԵՍԻԼ ԺԴ .

Նոյնք , Կարողոս երկ .

ՊԵՏՓՐՈՍ : Ի՛նչ . ձեր Վեհափառութիւնը հոս է և Այլ
տարակին պահապանները պատիւներ չըբին ձեզի ,
Արքայ :

ԿԱՐՈԼՈՍ : Ես չ'ուզեցի որ ընեն , Սիլորա : Ս . Պօղոսի
զանգակահարը իւր բնակած թաղին մէջ անօգուտ
տեղը փնտռելէ յետոյ իմացանք որ քանի մը ժամ է
ձեր տունը եկեր է :

ՊԵՏՓՐՈՍ : Ղշմարիտ է արքայ . . . Ճշմարիտ է :

ԿԱՐՈԼՈՍ : Եւ դեռ հոս է եղեր :

ՊԵՏՓՐՈՍ : Հոս է . . . Ի որտ չէնրիկոս զինքը վար դը-
րած պիտի ըլլայ . . . ես անմեղ եմ , արքայ , ան-
մեղ եմ :

ԿԱՐՈԼՈՍ : Ես չ'եմ ամբաստաներ զձեզ , Սիլորա . յան-
ցանք բրած կ'ըլլաք , թէ որ զինքը արդարութեան
չյանձնէք , քանզի ինքը յանցաւոր է : Ի որտ չէն-
րիկոսը կանչել տուէք :

ՊԵՏՓՐՈՍ : Աշուշտ իւր սենեակն է : (Սենեկին դուռը

կերևայ) Դուռը դոց է . (Բարեխելի) (Յանուն կայսեր
բայէք :

(Դուռը իւր բացուի . Ալլախնուս կերևայ) :

ՏԵՍԻԼ ԺԵ .

Նոյնք եւ Այսիկոնս

ԼՕՐՏ ԱԿՏՅՕՐԵ : (Ալլախնուսը ճանկնալով) Ալլախնուս :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : (Սեփ հանդարարութեամբ ճը) Նորին կայսերական
Վեհափառութիւնը Ս . Պօղոսի զանգակահարը կը
փնտռէ :

ԿԱՐՈՒՍ : Այո՛ , պարոն , ո՞ւր է :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : (Սենեակը յղկելով) Հոն է . . . (Պեպֆօրս կը
շարժի) Բայց հոն չ'էք կրնար մտնել , Աստուած հիւ
ւանդը բժշկին պահպանութեանը ներքե կը դնէ , և
Ս . Պօղոսի զանգակահարը այս ժամուս ինձի կը վե
րաբերի :

ԿԱՐՈՒՍ : Եւ այս մարդը հոն է :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Այո՛ , հոն է , բայց թմբեալ , քանզի սոս
կալի վերահատուածիւն մը կրեց :

ԿԱՐՈՒՍ : Վերահատուածիւն մը :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Այո՛ , արքայ , քանզի լօրտ Հենրիկոս Պետ
ֆօրտ Ս . Պօղոսի զանգակահարին ամբաստանու
ածիւնը դեռ չ'իմացած , ինձի յանձնեց իւր տունը
դալ և կոյրը բժշկել :

ԿԱՐՈՒՍ : Եւ այս վերահատուածեան արգասիքը որո՞նք
պիտի ըլլան :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Եթէ իմ խնամքներս անպակաս ըլլան , եր
կու օրէն կոյրը կը տեսնէ , իսկ եթէ զիս իրմէն բաժ
նէք , վաղը կը մեռնի :

ԼՕՐՏ ՊԵՏՏՓՐՏ : (Հոն մտնել յետադիւր) Բնաւ գթու
ածիւն այս թշուառականին :

ԿԱՐՈՒՍ : (Օպիս արգիւելով) Կեցէք , Սիւրբտ . կը մու
նաք ուրեմն որ այս մարդուն կեանքը ինձի համար

այսօր շատ կեանքերէ աւելի սրբազան է : (Ալլիկո-
սին) Պիտի կրնա՞ք զինքը ապրեցնել, պարոն :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Այլի՛ . կը յուսամ, Արքայ, եթէ Աստուած
կամի :

ՊԵՏՓՕՐՏ : (Ալլիկոսին) Արքայ, Լոնտոնի Աշտարակին
վերակացուն եմ, և ամբաստանեալը իմ պատասխա-
նասուուութեանս ներքև կը մնայ, ամբաստանեանը,
որ հզօր ազնուականներ իրենց շահուն համար թեր-
ևօ ինձմէ կորզել կ'ուզեն, ուստի՛ չեմ կրնար պատաս-
խանատու ըլլալ առանց զինքը բանտարկելու :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Ես ալ աշտարակին մէկ մութ բանտը և ա-
նոր հետ ընկերանալու արտօնութիւնը պիտի խնդրէի
հիմա : Այս հիւանդին համար մթութիւնը ամենա-
հարկաւոր է :

ԿԱՐՈՒՆՍ : (Դասնը քով կեցող զօրապետայ) Պրիւս զօրա-
պետ, Սիտնէ տեղակալ, Ս. Պօղոսի զանգակահարը
ի բանտ փոխարկեցէք : (Ալլիկոսին) Սինչև որ այս
մարդը բժշկի, պարոն, դուք ալ անոր հետ բանտար-
կեալ էք :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Ո՛վ արքայ, քահանայն չի թողուր զդատա-
պարտեալը մինչև որ կախաղան չի հասնի, բժիշկն
ալ պէտք չ'է որ թողու իւր հիւանդը մինչև որ գե-
րեզման չ'իջնէ :

ԿԱՐՈՒՆՍ : (Օջրապետայ) Գացէ՛ք :

(Ալլիկոսի հեպ սենեակը կը հանէն) :

ՏԵՍԻԼ ԺԶ.

Կարոյոս երկ. Լորտ Պէտ. Լորտ վէսթօն

ԿԱՐՈՒՆՍ : (Ինչիկրէն խօսելով) Ա՛հ, անդամք խորհրդարա-
նի, զիս ամբաստանեցիք որ ոճրագործօց դատաս-
տանը կ'ուշացնեմ. զարմացաք պատժելու դանդա-
ղութեանս վերայ, բայց այսօր որ երկու մեծ ոճրա-

գործներ գտնելու յոյսը ունիմ, կը գոչեմ. վրէժինդ-
բու թիւն, վրէժինդ բու թիւն. ձեզի պէս ես ալ ոճ-
րադործաց դատը կը խնդրեմ և կ'ուզեմ հրամայել ի-
րենց դատակնիքը. | յրա Պետֆորս, գրեցէք :

ՊԵՏՓՐՈՍ : (Լուսինին) Ի՞նչ ըսել կ'ուզէ : (Գրասեղանի յը-
տով նստելէ յետոյ) Պատրաստ եմ, արքայ :

ԿԱՐՈԼՈՍ : « Բոլոր անոնք որ կարողոս առաջին Լինգլիոյ,
Սիովոսիոյ և Իսլանտիոյ կայսեր սրբազան անձին դէմ
մեծ դաւաճանութեան ոճրին մասնակից եղած են
գլխատուութեան տեղին վանդակով պիտի տարուին և
հոն իրենց աջ ձեռքը պիտի կտրուի : »

ՊԵՏՓՐՈՍ : Յետոյ :

ԿԱՐՈԼՈՍ : (Շարունակելով) « Եւ այն ձեռքը իրենց աչաց
սուղե պիտի այրուի. իրենց բոլոր ընտանեաց տա-
րագրութեան և անուանարկութեան վճիռը պիտի
լսեն և գլխին պիտի կտրուի : Ըստուած անոնց
հողիները փրկէ : (Բիւ յը հանգստանալէ վերջը | յրա Պե-
ֆորսին) Գրեցիք :

ՊԵՏՓՐՈՍ : Եւ յո, արքայ :

ԿԱՐՈԼՈՍ : (Գրեալ վճիռը կ'առնոս | յրա Վէսթօնի) Գուք,
արքունի սենեկապետ, այս վճիռը այսօր Լինգլիոյ
խորհրդարանը տարէք և եթէ Ըստուած հաճի քանի
մը օրէն մէք երեքնիս Վիլիեմ Սիթին դատաւորը
պիտի ըլանք : (| յրա Պետֆորսին) Ըստուած զձեզ պահ-
պանէ, Սիւրբա :

(Գորս կ'ելլէ | յրա Վէսթօնի հետ :)

ՏԵՍԻԼ ԺԷ .

Լըրո Պէտ, յետոյ Լիւսյով

ԼՈՐՏ ՊԵՏՓՐՈՍ : (Ըրագուստեամբ վաղելով և աջ կողմը դուռ-
մը բանալով) Ըրդե՞ք Լիւսյով դարձած է : (Օայն
պեսնելով .) Վերջապէս եկար : (Չեռիկն կը բռնէ և իս-
պերսեօնի սուղե կը բերէ) : Ստիկ ըրէ :

ԼԻՒՏԼՈՎ : (Շափ ճոխաբար հագուած) 'Նախ և յառաջ
հանդերձիս ձեռ գիտէ : Տես , նկարակերտ փողա-
կապ . . . փետուըններ . . . քու ոսկիներդ ինձի
բարի բաղդ բերին : Տես , ոսկի ալ ունիմ , բունէ՛ :
(Գրպանէն իր հանէ) Բունէ՛ : (Որքը գեպինը իր շարնէ . յանի
ժը ոսկի որ գեպին իր Բափին յետոյն) Տես , որչափ շատ ու-
նիմ որ և ոչ արժանի կը սեպեմ ծռիլ , ժողվել :
Կեցցէ բաղդը՛ :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Այո , ինչա բաղդիդ վերայ . . . այն նա-
մակը որ ինձի գրած ես՝ հիմա թագաւորին ձեռքն է :

ԼԻՒՏԼՈՎ : Ի՞նչ :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Այն նամակը , այո՛ , Ս . Պողոսի զանգակա-
հարին տանը մէջ գտնուէր է . անշուշտ ինքը Ակով-
տիայի որսորդն է զոր սպաննած կը կարծէի : Շուտ
Վ ինասոր վազէ Մարին գրաւելու . . . բայց ոչ ուշ
պիտի հասնիս . յիմարու թեամբ անոր մենակեաց
բնակու թեան տեղը Լորտ Հենրիկոսի ըսի . . .
ինչ ընելու է :

ԼԻՒՏԼՈՎ : Կորսուած ենք :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Ոչ , տակաւին . . . եկու , հետեւէ ինձի ,
շատ բաներ ունիմ քեզի ըսելու , եկու : (Տեսարանին
խորը կենարլ և խորհելով) Այո , արքայ , վճռէ , գլխա-
տու թեան բեմը պատրաստել տուր , բայց տակա-
ւին Վ իլլիէմ Սմիթը ձերբակալ ըրած չ'ես և Ս .
Պողոսի զանգակահարը տակաւին ազատած չ'է . դու
չես գիտեր թագաւոր Անգղիոյ որ զՎ իլլիէմ Սմիթը՝
Լոնտոնի աշտարակին վերակացու անուանեցիր :
Եկու , հետեւէ ինձի Լիւտով :

(Այն վայրիկինն որ Դոն-րոս էլլէր՝ կ'երևան , Լորտ Հենրիկոսին
Դոն-րոսն սեփն վերայ Ալլիկոսարը իր պեանէն ճոնը բռնած որ
աչաքը վերայ պսպոսն ժը իր իրէ և երկու զբապեպները որ զա-
նոնք ՚ի բռնիս կ'առաջնորդեն :)

Լոնսոնի աշխարհիկն գեանայարի Տէյ սրահը : — Տեսարանին խորը Տեճ պարտ-հան ճը որ արարո-ածիս առաջին Տասին Տէջ շարունակ Բայ պիտի Տնայ , և ուսից Գիմայը Լոնսոնի աշխարհիկն հառաձարէն ապարանոցին պարտ-հանները պիտի պետնուին : — Աջ կողմը երկր- կողմնակի Գուներ . առաջինը փողոց և Բանպերը կը քանի . երկրորդը հառաձարէն ապարանոցը : — Չախ կողմը խորը կողմնակի Գուն ճը : — Թապերաբեմին առաջին յապակագծին վերայ Աշխարհիկն Տառանայ Տոպաքը կ'երևայ : — Չեղունէն վառած շապեր ճը կ'ախո-ած է :

ՏԵՍԻԼ Ա .

Լորտ Պէտ . Սաւոռէկ Բիչ .

(Սարագոյրը Բայո-ած Ժամանակ , Սամո-էլ և Րիչարդ պետարանն են : Լորտ Պէտֆորդ խորի յախ կողմի Գունէն կը Տանէ Գըրաւելանին վերայ Րիչիեր կը Գնէ և Րիչարդը կը Կշմարէ :)

ՊԵՏՓՕՐՏ : Եկուր , Րիչարտ , Րիչ ունիս Րինձի ըսելու :
ՐԻՉԱՐՏ : Բոլոր ձեր հրամանները կատարեցի , Սիլորտ , բոլոր հրաւիրանայ նամակները յանձնուեցան , սըր րահները զարգարուած են , և երբ որ հրամայէք ճրագները վառել կուտանք :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Երկայն առե՞ն է որ մթնցած է :

ՐԻՉԱՐՏ : Ժամ մ' է , Սիլորտ :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Տակաւին ժամ մը սպասէ : (Րիչարդ քայլ ճը կ'առնէ Գունու ելլելու համար) Եւ Տիկին Պէտֆորտ :

ՐԻՉԱՐՏ : (Վերադառնալով) Կը պատրաստուի , և կը զարգարուի , բայց միշտ տրտում և վշտահար է :

ՊԵՏՓՕՐՏ : (Առանձին) Սակայն պարահանգէսին ներկայ գտնուելու հաւանեցաւ (Բարձր) Շատ լաւ , գնա : (Րիչարդ կը խնարհի և խորի աջ կողմի Գունէն Գունու կ'ելլէ)

ՍԱՄՈՒԻԼ : (Պեֆֆորպի Տօփէնալով) Սիւրբա , Թագաւորին
բժիշկները աշտարակը եկան , Ս . Պօղոսի զանգակա-
հարին դիակը քննելու որ այսօր մեռաւ :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Վիաեմ , տեսայ զանոնք . . . ի՞նչ իմացար
ի՞ Վինասոր :

ՍԱՄՈՒԻԼ : Երբ լուր մը չունինք , Սիւրբա :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Իսկ ի՞ որա շենքիկո՞ս :

ՍԱՄՈՒԻԼ : Ի՞ որա շենքիկոս Վինասորի բերդին մէջ է ,
ուր իւր պաշտօնը զինքը վար կը դնէ :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Իսկ այն աղջիկը :

ՍԱՄՈՒԻԼ : Ի՞ որա շենքիկոս զինքը այնպէս աղէկ պահեր
է , որ չկրցայ աեսնել :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Ա՛մէն բան Վինասորի մէջ հանդարաւ և խա-
ղա՞ղ էր :

ՍԱՄՈՒԻԼ : Կատարեալ խաղաղ :

ՊԵՏՓՕՐՏ : (Արանջին) Անշուշտ հիմա այսպէս խաղաղ
չէ :

ՍԱՄՈՒԻԼ : Սիւրբա , հրաման մ'ունի՞ք ինձ տալու :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Ա՛յո , գիշերուան ժամը երեքին բանտարկ-
եալ զանգակահարին դիակը աշտարակէն վերցուի և
Թիպուրնի իրամաց մէջ թաղուի :

ՍԱՄՈՒԻԼ : Իհաս լաւ , Սիւրբա :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Ալլաինուս բժիշկը հոս զրկէ :

(Սամո-եւ իւր խոսակցի և խորին յան իրար զանգին զորս իւրեք :)

ՏԵՍԻԼ Բ .

Լորս Պէտ . Ալպիևաւս

ՊԵՏՓՕՐՏ : Տեսնե՛նք . ամէն բան կարգի դնենք : (Կը վա-
ղէ և գրասեղանին վերայի Ռիւբը կարգի կը դնէ , Ալլաինուս
ներս կը մտնէ , Պեֆֆորպ երեւ Ռոզի մը կոտայ :) Ահաւա-
սիկ , պարոն , Ս . Պօղոսի զանգակահարին հիւանդու-
թեան ճշգրիտ պատմութիւնը , ձեր տեղեկագրու-

Թեանցը համեմատ, և իր մահուանը մանրամասն պատմութիւնը. տեսէք :

ԱՊՐԻՆՈՒՍ : (Կարգալէ վերջը) Հատ լաւ :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Այս մահացու համառօտ պատմութիւնը մեր լրագիրները պիտի հրատարակեն. ուստի հաշնեցէք ստորագրել :

ԱՊՐԻՆՈՒՍ : Բաւական չե՞ն այն բժշկաց վկայութիւնները որ այս վայրկեանիս ճոնը քննելու գացին և հաստատելու թէ մեռած է :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Այո, բայց մահուանէ առաջ եղած դիպուածները պէտք է որ ինտոնի աշտարակին կառավարիչը և հիւանդը խնամող բժիշկը պատմեն և վկայեն : Ե՛հաւատիկ ես կ'ստորագրեմ : (Կ'ստորագրէ) Հիմա գնէք :

(Ալլիէնոս կ'ստորագրէ : Ի դրս Պրօկիլէ և Բագարին բժշկաց գալուստը իր ծանուցո՞ւի : Ալլիէնոս յախ կողմը իր քաշո՞ւի :)

ՏԵՍԻԼ Գ .

Նոյնք, Լորս Պրօկիլի և ուրիշ երկուք բժիշկք խորեկն
ներս մտնելով

ՊԵՏՓՕՐՏ : (Անոնց բիճացը երկուքը) Ողջոյն գիտնական ի դրս Պրօկիլին :

ՊՐՕԿԻԼ : Ողջոյն ի նտոնի աշտարակին կառավարչին : Ս. Պօղոսի զանգակահարին մահը ստուգելու, միանգամայն Կերմանացի բժշկաց կտր համարձակութեան ապացոյցը տեսնելու եկանք, որոնց ամէն կողմ տարածուած համբաւը վերջապէս իւր արդար հաստուցումը պիտի ընդունի : (Բժշկաց բարեսիրտը) Այս առաւօտ Անգղիոյ Թագաւորը հիւանդին յուսահատ վիճակը խմանալով, զիս կանչեց. բայց ես իրեն սատասխանեցի : Արքայ, Ս. Պօղոսի զանգակահարը ես

այն ժամէն մեռածի տեղ դրի, երբ Ալպինուսին յիմար ջանիցը յանձնուեցաւ : Արքայ, երբ որ դեղը անհնար է, գիտութիւնն ալ անհնար կ'ըլլայ, և գիտէք, պարոններ, որ քանի մը ժամ ետըը թագաւորը մեծ յանցաւոր մը, այս երիտասարդ յիմարին խնամոցը յանձնելուն վերայ կը դղար :

ԵՐԿՐՈՒԻ ԲԺԻՆԿ : Ի՛հ, թագաւորը ինչ կրնար ընել : վերահաստութիւնը ձերբակալութենէն առաջ եղած էր :

ՊՐՕԿԻԼ : (Ինդալ) Ուրեմն այս մարդուն չ'սպրեւէն Ալպինուս մեծ շահ ունէր :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : (Բարի-խեղճ յառաջանալով) Միւրտ, զիս իբրեւ սպաննող մը կ'ամբաստանէք :

ՊՐՕԿԻԼ : (Օարմայմաք) Ձեզ հոս չ'էի կարծեր պարոն, և պատրաստ եմ իմ վերջին խօսքերս ետ առնելու, քանզի ոչ իրաւունք ունիմ և ոչ կը բաղձամ ձեր անկեղծութեան վրայ կասկածիլ. բայց նորին կայսերական վեհախառութեան բժշկապետն եմ և իրաւունք ունիմ ձեզի ըսելու պարոն որ ձեր անփորձաւորութիւնը ձեզի թոյլ տուաւ այնպիսի գործի մը ձեռնարկելու որ ճշմարիտ տաղանդ մը այդ յանդըղնութեան արգելք պիտի ըլլար :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Իմ հօրս անթիւ յաջողութիւնները զիս խրախուսեցին, Միւրտ :

ՊՐՕԿԻԼ : Ձեր հօրը յաջողութիւնները ստութիւններ են :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Միւրտ . . . :

ՊՐՕԿԻԼ : Գիտուն մարդ մը կը ժխտէ հաւատալ այդպիսի բաներու : Տեսութեան գործարանին դարման չըկայ :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Ուրեմն ինձի հետ Գրանքֆօրթ եկէք և հոն . . .

ՊՐՕԿԻԼ : (Ալպինուսին խօսքը ընդհատելով) Այնչափ հեռութեամբ հարկ չէ. իջնէք աշտարակին բանտերուն մէջ, ուր ձեզի գիտի մը ցցնեմ որ ձեր կարծեցեալ գիտութիւնը սպաննեց :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Բայց, Միւրտ . . . :

ՊԵՏՓՈՐՏ : (Աճապարանոս) Բաւական է այսչափ : Աստուած մեզմէ առաջ մարդոց կեանքը կը կարգադրէ . կան այնպիսի դժբախտութիւններ որոնց դէմ մարդիկ բան մը չ'են կրնար ընել : (Արք Պրօֆիլէն) Պարահանդէսին ներկայ գտնուելու պատիւը պիտի ընէք ինձ , Սիլուրտ :

ՊՐՕԿԻԼ : Այո՛ , Սիլուրտ , ձեր հրաւերը ընդունեցայ :

ՊԵՏՓՈՐՏ : Անգղիոյ Թագաւորն ալ ներկայ պիտի ըլլայ :

ՊՐՕԿԻԼ : Ի՞նչպէս կըցաք համոզել Թագաւորը , որ այնչափ տրտում և զբաղեալ է :

ՊԵՏՓՈՐՏ : Իրեն ըսի . Արքայ . վաղը սպանողաց դատը պիտի սկսի . Թոյլ տուէք ուրեմն որ կարողս առաջնայն վրէժինգրութեան տրտում հոգը դեռ չ'ստանձնած ազնուականութիւնը կարենայ դեռ անգամ մը ձեր բոլորախօսքը համախմբել և ուրախանալ որ կարողս երկրորդ մը իրեն ինքնապետ ունի :

ՊՐՕԿԻԼ : Բարի խորհուրդ մ'է այս , Սիլուրտ : Այս գիշեր կը տեսնուինք : (Ալլիսոնսին դառնալով) Իսկ դու , ո՞վ երիտասարդ , հաւատա ինձի . ուսման պարագէ տակաւին . խորհէ որ գիտութիւնը տարիքին հետ կ'աճի : (Արք Պետրօֆիլէն) Բարեաւ մնաք , Սիլուրտ : (Սիս երկու թշնայ ընկերութեամբ դուրս կ'ելլէ)

ՏԵՍԻԼ Դ .

Աշպինոնս , Լորտ Պետ .

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : (Չլիսալով ինչպէս զսպել) Դիտութիւն . բայց ուր է քու գիտութիւնդ , դու Արտ Պրօֆիլ բժշկակայետ Անգղիոյ Թագաւորին . չճանչցար թէ այն դիակը որ քու աչացդ առջև դրին երկու օրէ ի վեր մեռած էր :

ՊԵՏՓՈՐՏ : (Սարսափած) Առնութիւն :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : (Իտայք շարունակելով) Դու , Արտ Պրօֆիլ , որ վերահատուածեան մը նշանները կը փնտռէիր , չհաս-

կըցար որ ես ուրիշ մեռեալի մը դէմքին վրայ վերահատուածիւն ըրած էի :

ՊԵՏՖՕՐՏ : Չափաւորեցէք խօսքերնիդ , կը խնդրեմ :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Ո՛հ , շատ սիրտս վերաւորուեցաւ , երբ իմ հայրս կը նախատէր , երբ ինձի կ'ըսէր , իբր թէ իմ ագիտութիւնս ճո՛նին մահուանը պատճառ եղած ըլլայ . մինչդեռ ես ստիպեալ էի լսել ինձի եղած անպատուութեան դէմ , քանզի մեր պաշտօնին մէջ ագիտութիւնը անպատուութիւն մի է . այո՛ , Սիլբրտ , անպատուութիւն մի է :

ՊԵՏՖՕՐՏ : Ի՛նչ վաղը երբ ճշմարտութիւնը յայտնի ըլլայ , քու համբաւդ ուրիշ համբաւներ պիտի գերազանցէ և լնդղիոյ թագաւորը գրեզ հրապարարակաւ պիտի վարձատրէ :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Ո՛հ , այո , վաղը վրէժս պիտի լուծեմ և իրաւունք պիտի ունենամ Սորտ Պրօկիլի հաւասար ճակատս բաց քալել , քանզի թագաւորէն պիտի համարձակիմ անուականութեան տիտղոս մը խնդրել , թէ որ կարենամ իրեն օգնելով Սիլլիէմ Սիթը գրաւնել :

ՊԵՏՖՕՐՏ : Պիտի գտնենք , պիտի գտնենք , Սիլբրտ . . . Փա՛ռք թագաւորին ճարտար մտածութեանը :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Տա՛ր երկինք :

ՊԵՏՖՕՐՏ : Ը՛ռանց թագաւորին ճարտարութեանը մեր ձեռքէն պիտի փախչէր : (Գրասեղանին վրայ նայելով) Ը՛հա դարձեալ լրտեսներէն նամակներ որ մեզի կը ծանուցանեն թէ դեռ բան մը գտած չ'են : (Նամակի ծր Բաւալը և Կարդալը) Ը՛հ ոչ իսկ կասկած մը , և ոչ իսկ նըշան մը . . . (Ը՛յն նամակը ինչեքէ ուրիշ ծր ինչ Բաւալ) Ը՛հ ոչ իսկ հեաք մը : (Ըրիբրդը նամակի ծր Կառնոս) Ը՛յս նամակը ձեզի գրուած է . այո՛ , չեմ խաբուիր :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Ինձի՞ :

ՊԵՏՖՕՐՏ : Տես ահա ասիկ հասցէն . Ըլպինուս յաշտարակն Սնտոնի : (Ընդունելով Բաւալը) Գիտես , պարսն , որ կառավարիչը իրաւունք ունի աշտարակը ուղղեալ նամակները բանալու :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : (Լ'արբերութեամբ) Բացեք , Սիլորա , որ և իցէ գաւաղցու թեան մը կուսակից չեմ :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Թագաւորին քրոս ծառայու թեանս ինձի օգնելուդ համար , հաւատարիմ հպատակ մը կը սեղուիս , և քու վերագ կասկածիլը զքեզ նախատել է . ահաւասիկ նամակդ :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : (Օ՛այն աստիճան) Ինչպէս որ կը հաճիք , Սիլորա :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Ո՞ր ժամուսն , ըսէ ինձի , Ս . Պօղոսի զանգաւ հաւարին աչացը պատանը պիտի վերցուի :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Ժամը գիշերուան երեքին , Սիլորա :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Ժամը երեքին սուրբն հաս գանուէ . ես ալ բանապահ Սամուէլին պիտի պատուիրեմ , որպէս զի աշտարակին մառանացը բանալին ձեզի յանձնէ :

(Սարգիսը յախ կողմի մտաւանայ մտաքը իւր յիշէ) :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Շատ լաւ , Սիլորա : (Կը խնայրէի . աստիճանի տորս ելէլը) Ուսկից է արդեօք այս նամակը :

ՊԵՏՓՕՐՏ : (Լ'որ ետեւն նայելով) Ըմէն բան կարգին է , (Կը վաղէ քոս մը բանալ) Ը՛հ , Ի իւտլով , հիմա մենք մեզի ենք :

ՏԵՍԻԼ Ե .

Լորտ Պետ , Լիւտլով

ԼԻԻՏԼՈՎ : (Երբ մտնելով) Ը՛յո , մենք մեզի ենք , շատ կը փափարիմ խմանալ թէ գործերնիս ի՞նչ դիրքի մեջ է :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Ըմենե ին բան մը չի գուշակեցիր :

ԼԻԻՏԼՈՎ : Ըմենե ին . Իսկ ինձի յանձնեցիր գաղտագու զի կայր ճոնը աշտարակին մառանացը մեջ փոխադրել ես ալ կատարեցի . վերջը ինձի հրամայեցիր Ան ճիշտի հիւանդանոցէն դիակ մը գողնալ և ճոնին բանալին մեջ պառկեցնել . այն ալ ըրի :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Ի՛նչ բան մը չիմացար :

ԼԻԻՏԼՈՎ : Իմացայ միայն թէ վաղը գատը պիտի սկսի ,

Թէ դու այս իրիկուն պարահանդէս մը կուտաս և կ'ուզեմ խմանալ Թէ ի՞նչ պիտի ըլլայ, ասոնց վերջը :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Եւ ինձի, ուրեմն : Ալլիսնուսին շարունակ ներկայութիւնը մեր սպանութեան փորձին արգելք կ'ըլլար, և Ղոն այս գիշեր իւր տեսութիւնը ստանալով հարկաւ զիս պիտի ճանչնար. մենք ուրեմն կորսուած էինք և արդէն փախչելու դիտաւորութիւն ունէի, երբ միջոց մը գտայ որ երկուքնիս ալ պիտի ազատէ :

ԼԻՒՏԼՈՎ : Որն է այս միջոցը :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Որովհետեւ առանց Ալլիսնուսի գիտութեանը անկարելի էր բան մը ընել, հնարք մը մըտածեցի որով ստիպուի Ալլիսնուս ալ ինքնին Ղոնին մահուանը մասնակից ըլլալ :

ԼԻՒՏԼՈՎ : Եւ ի՞նչպէս հապա :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Օ, ինքը խաբէլով, իրեն հաւատացուցի Թէ Անգղիոյ Թագաւորը խնայութեամբ նախատեսած է Թէ Ղոնին առողջութեան լուրը պիտի հեռացնէ կեղծ Վիլիէմ Սմիթը և Թէ ուղած է այս յանցաւորին կրակածի տեղի չտալու համար մեռած կարծուի և իւր մահը կամ մահադոյժը հրապարակաւ և պաշտօնական յայտարարութեամբ տարածուի, որպէս զի Վիլիէմ Սմիթ հանգարտ և սպասով վերադառնայ և վստահութեամբ ազնուական դատաւորաց մէջ նստի : Այնչդեռ Ղոն ողջ, քաջատես և պահուրտած Թագաւորին վնասներէ խնայելու համար զինքը մտանէ, այս գործը այնպէս բնական երկցաւ իրեն և զՂոնը արդարացնելով ազատող, որ խորուած ուրախութեամբ համոզուեցաւ և կործելով միշտ Թագաւորին ծառայել փութաց քու բերած գաղափարն զխաղաղ վերահաստել : Այս Պօղոսի զանգակահարին մահուան յայտարարութիւնն ըրաւ, այնպէս որ այս ժամուս Անգղիոյ Թագաւորը, աիկին Պէտֆօրտ, ի որտ Հենրիկոս և վերջապէս ամենքը կը կարծեն Թէ Ղոն մեռեալ է, բաց ի մեր երկուքէս և Քերմանացի բժշկէն :

ԼԻՒՏԼՈՎ : Լ՛յս հնարքդ չափազանց է :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Եւ ասոր համար պէտք է որ այս Լ՛լպինուսը շուտով մեռնի :

ԼԻՒՏԼՈՎ : Եւ ալ այն պիտի ըսէի . քեզի , բայց ի՞նչ կերպով . . .

ՊԵՏՓՕՐՏ : Լ՛որձանակով մը զինեալ , գնա Քինսինկլթօնի պարտէզին մէջ զինքը սպասէ . . .

ԼԻՒՏԼՈՎ : Պիշերուան այս ժամուս . . . Ո՞վ պիտի զինքը հոն զրկէ :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Եւ մէ մը ինքը Հենրիկոս ութերորդի մաւ հարձակին առջևը պիտի գտնուի . հոն պէտք է զինքը սպաննել :

ԼԻՒՏԼՈՎ : Ի՛այց վաղը իր մահը՞ :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Լ՛որձանակը իր քովը պիտի թողուս և վաղը բնականաբար պիտի կարծուի և ամենէն յառաջ Հենրիկոսը թէ Լ՛լպինուս ամօթապարտ , իր յանդուզըն վերահատութեանը մէջ չ՛յաջողելով , ինքզինքը ըստպաննած բլայ և իր մահն ալ Ղոնին մահը պիտի հաստատէ :

ԼԻՒՏԼՈՎ : Լ՛որդարև . . . իսկ Ղոն . . .

ՊԵՏՓՕՐՏ : Ղոնին բնական մառանները մուսջ և մութ են և թամբիզ գետին վերայ կը նային :

ԼԻՒՏԼՈՎ : Յիրաւի . . . Ի՛այց չե՞ս վախնար որ Հենրիկոս այս գիշեր վերադառնայ :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Մարիէն հեռանալ չկրնար համարձակիլ և աւելի զգուշութեան համար Վինտտորի մէջ իր սովութիւն մը սերմանել տուի , որ բերդին բաւական զբաղմունք պիտի տայ և Հենրիկոս չպիտի կրնայ Վոնտոն գառնալ :

ԼԻՒՏԼՈՎ : Ի՛նչ որ այս միջոցները ապահով են , բայց պարահանդէսին պատճառը ի՞նչ է :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Լ՛նդ զիս թագաւորը զբաղեցնել . խոհեմութիւն կը կարծեմ իրեն խորհրդածութեան անդիջտալ :

ԼԻՒՏԼՈՎ : Եւ հիմա ի՞նչ պիտի ընես :

ՊԵՏՓՕՐՏ : (Տեանելով որ ի՛նչուս կը-գայ) Պարահանդէսը

երթալ. անաւասիկ դիմակս և մնչասակս բերին :
 (Րէշարք որ Գիմակը և ճոշասիկը Բերած է կ'օգնէ Պետաֆօրպին
 զգետապատրէլ : Պետաֆօրպ I ի-պըզին ին ճօպեհայ և ցած Յայ-
 նոյ) Գնա , I իւալով . . . շուասի Քինստինկթօն գը-
 նա . . . եթէ Ալլիսնուս շմեւնի . . . մեր մահը
 անշուշտ է . . .

ԼԻԻՏԼՈՎ : (Գեայ 'ի Գոռուը երկալը) Թող ինքը Քինստինկ-
 թօն գայ , և . . .

ՊԵՏՓՕՐՏ : (Գոռուը ճօպ երկալը) Պետի գայ . . . (I ի-պ-
 ըզին վերայէն Գոռուը ին Գոյէ , պետաբանին մէջ պեղը ին Գոռ-
 նայ և իր զգետապատրէլը ին շի-պե) I իւ հիմա Վ իւ ին Բ թ-
 միթ , գնա ու բախու թեամբը կարողս երկրորդ Անգ-
 զիայ թագաւորին ընկերու թիւնը վայելելու :
 (Տետաբանին խորին աջ կողմէն Գոռուը կ'ելլէ . ճոռուան պա-
 պո-հանը ին Գոյէ . սեղանին վրա էն ճրագը կ'առնու և խո-
 բէն Գոռուը ելլելու պապրասապոռած ժամանակ Ալլիսնուսին ին
 պապահի որ Յայն կողմի խորի Գոռուըն ներս ին ճօպե) :

ՏԵՍԻԼ Զ .

Ալլիսնուս , Քիւսարո

ԱԼՊԵՆՈՒՍ : (Րէշարքին) Արթէ I զրա Պետաֆօրպ հոս չէ :

ՐԻՉԱՐՏ : Ոչ , պարոն , պարահանդէսն է :

ԱԼՊԵՆՈՒՍ : Արդէն . կ'ուզէի իրեն հետ խօսիլ . . .

ՐԻՉԱՐՏ : Կ'ուզէք որ զձեզ իրեն քովը տալ իմ :

ԱԼՊԵՆՈՒՍ : Ոչ , շնորհակալ եմ . . .

(Րէշարք Գոռուը կ'ելլէ ճրագ 'ի յետին . պետաբանը ին ճօպե) :

ՏԵՍԻԼ Է .

Ալլիսնուս յետոյ Հեկրիկոս

ԱԼՊԵՆՈՒՍ : (Առանջին) Արահներուն մէջ անտարակոյս

Եւ յիւրհետ զորս Պրօֆիէին պիտի պատահիմ . . . սա-
կայն կ'ուզէի ազազել լորս Պետֆօրտի որ բանտա-
պահ Սամուէլին պատուիրէ մառանաց բանալին ինձ
յանձնել : Հիմա որ Հենրիկոս ինձի այս նամակը գը-
րած է , շատ կը փափաքիմ ճոնը տեսնել : (Օրդէն
նամակ իջ կը կանէ և կը խորայ) « Սարին այլ ևս ապահու-
վութեան մէջ չէ 'ի Վինտոր . . . արդէն զ'անրիկա
Վնտոն երթալու համար ճամբայ հանեցի . չեմ
կրնար իրեն ընկերանալ : Վիշերուան ժամը երկու-
քին Քինսինկիթօնի պարտիզին ծայրը գտնուած Հեն-
րիկոս ու թերորդի մահարձանին մօտը պիտի գըու-
նուի : Իրեն օգնելու գացէք » . . . Ո՛հ , այո , պի-
տի երթամ , ս'ի տարաբախտ մնորեալ ազջիկ , բայց
ես ինչպէս պիտի կարենամ զայն պաշտպանել , ես ,
որ այս քաղաքիս մէջ օտարական մ'եմ , որ ոչ ծնողք
և ոչ բարեկամ ունիմ , և թէ հազու 'ի Քինսինկիթօն
տանող ճամբան գիտեմ : (Եւստիոյը երկուս կը կնկնէ)
Եւստիոյը երկուք , զիս օգնութեան կանչող Սարիին
հարկէ որ պատասխանեմ . . . (Եւստիոյը բո-րս ելելու-
ն'երկայ , լորս Հենրիկոս ալ իողմի առաջին դռնէն կ'երկայ
գորնախափ և կիծեալ) :

ՏԵՍԻԼ Ը .

Սըպիևոս , Հենրիկոս

ԱԼՊԵՆՈՒՍ : Հենրիկոս :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Ո՛հ , կը վախնայի որ զձեզ չպիտի գտնեմ :

ԱԼՊԵՆՈՒՍ : Ես ալ հիմա մեկնելու վրայ էի :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Կը խնդրեմ վայրկեան մը կեցէք . . . կա-
տաղիք Վինտորի մէջ ապստամբեցան , պատերազմը
սկսաւ և այս լուրը Մագդիոյ թագաւորին բերել
պարտաւորեցայ . . . բայց եթէ Վնտոն գալու
համար պատերազմէն քաշուեցայ , պատճառը այն է

- որ Ղոնին մահը իմացայ . . . իմ հօրս . . . կ'ուզեմ զքեզ գրկել, ո՞վ իմ խեղճ հայրս, որ բանախ մեջ մեռար, և հիմա ալ բանախն մոռտքը ինձի կ'արգել լեն. սրարայ տեղը կուռեցայ, աղաչեցի և զքեզ կը փնտռեի . . . վասն զի միայն դուք կրնաք, դուք միայն մերձեկնալ մեռեալի մը զ'որ ցուրտ հողը դնելու պիտի տանիք : Ո՛հ, վերջին ծառայութիւն մ'ալ ըրէ Մլայինուս, և զիս խեղճ հօրս քովը տար :
- ԱԼՊԻՆՈՒՍ : (Մանկին) Ի՞նչ ընելու է. պէտք է որ տակաւ լին չ'իմանայ թէ . . .
- ՀԵՆՐԻԿՈՍ : (Օտրմայած) Կը վարանիք . . .
- ԱԼՊԻՆՈՒՍ : (Մայրաբարձ) Եւրո արդէն երկուք հնչեց, Սիլբրա, աղէկ գիտէք որ Մարին Բինախնկթօն ինձի կ'սպասէ . . . (Լուրս ելլելու Բերկայ)
- ՀԵՆՐԻԿՈՍ : (Օտր արգիլելով) Մարին . . . զ'որ հիմա ես վիստար թողուցի . . .
- ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Կը մոռնայք, Սիլբրա . . . ձեր նամակը :
- ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Ի՞նչ նամակ :
- ԱԼՊԻՆՈՒՍ : (Նամակը անոր քալով) Վերջապէս այս նամակը որ ինձի գրած էք :
- ՀԵՆՐԻԿՈՍ : (Մայրաբարձ նամակը բանալով) Իմ ստորագրուած թիւնս . . . ասիկայ վատ խաբէուած թիւն մ'է, այս նամակը սուտ է :
- ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Սուտ է :
- ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Ո՞վ տուաւ ձեզի այս նամակը :
- ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Ի որս Պէտֆօրս :
- ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Ե՛րբ ուրեմն :
- ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Ո՛հ, թող տուր . . . թող տուր որ յիշեմ . . . այն, զիս կը խաբէր . . . կեղծ նամակաւ մը զիս պիտի հեռացնէր . . . իմ բացակայութենէս ի՞նչ օգուտ ունին . . . Սեճը Մատուած . . . ես կարողս երկրորդը չ'տեսայ, ես . . . Պէտֆօրս միշտ զիս ստուերով և գաղտնիքով շրջապատեց . . . ո՛հ, ի՞նչ սարսափելի դաւաճանութիւն մը առջևս կը բացուի :
- ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Ի՞նչ կ'ըսէք :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Կ'ըսեմ, Սիլորտ, որ Աստուած ձեր գալըստեամբը զմեզ կ'ազատէ . . . կ'ըսեմ տակաւին . . . ս'հ . . . բայց չ'պիտի կրնաք հաւատալ . . . Արտիկ ըբէք . խնդրեցիք ձեր հօրը անկենդան դիակը տեսնել . եկէք ուրեմն . . . բայց նախ և յառաջ ինձի երգուընցէք որ երբ մեռեալին վրայի ծածկոցը բանամ, և ոչ մէկ նշան մը ձեր սրտին գորովը պիտի շարժէ :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : (Օտարացած) Կ'երդնում ձեզի :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Եւ երգուընցիք որ իմ ծառայութեանս փոխարէն զիս Անգղիոյ Թագաւորին քովը տանիք :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Կ'երդնում :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Շատ լաւ . . . և հիմա Վիլիէմ Սմիթ . . . հարկ է որ Աստուած քու Թշնամեացդ օգնութեան հասնի, որովհետեւ չարեաց գործակիցներդ բազմաթիւ են . . . հետեւեցէք ինձի, որտ Հենրիկոս, հետեւեցէք ինձի :

(Երկուսն ալ աջ կողմի առաջին դռնէն անցաք կ'ըլլան : Այլ կողմի երկուրդ դռնէն իւր Բայոնի . Տիկին Պեպֆօրպ Լաֆասորիէն հետ ընկերացած կ'երևայ)

ՏԵՍԻԼ Թ.

Կարոյոս Բ, Տիկին . Պետ .

ԿԱՐՈՒՍ . (Իմալը յետոյ բռնած) Հաւատացէք, Տիկին, որ ամէն բան համաշունչ ինձի դէմ միաբանած է : Սինդրեռ գինւոյ բաժակներ պարպելով տապալոյ մէջ բաղդս կը փորձէի . սուրհանգակ մ'եկաւ ինձի ծանուցանելու որ Վինասոր ապստամբութիւն մը ծագեր է . ստիպուեցայ կէս վաստիած խաղա թողուլ և երբ հազիւ զուարճալի պարի մը մասնակցած էի, դուք եկաք, Տիկին, և անգթաբար զիս խլեցիք :

- ՏԻԿ • ՊԵՏ : Այնպիսի ժամեր կան , արքայ , որ թագաւ
 ւորք իրենց հպատակացը պարտական են :
- ԿԱՐՈՒՆՍ : Իայց այն ժամերը , պարահանդէսի ժամերը
 չ'են :
- ՏԻԿ • ՊԵՏ : Իայց եթէ այն ժամուն մէջ հպատակները
 վիշտ ունին :
- ԿԱՐՈՒՆՍ : (Հեպարտրոսիեամբ ի) Վիշտ ունիք . . . ո՛հ ,
 Տիկին . Կարողոս Սթուարթ ամէն ժամ իւր արզա-
 յու թեան բարեկամուհւոյն , Տիկին Վարայի պար-
 տական է . . . ինչ կրնամ ձեզի ընել , ըսէք Տիկին :
- ՏԻԿ • ՊԵՏ : Արքայ . . . Ինտոնի աշտարակը բանտար-
 կեալ մը մեռաւ :
- ԿԱՐՈՒՆՍ : Այո , Ս . Պօղոսի Եկեղեցւոյն զանգակա-
 հարը :
- ՏԻԿ • ՊԵՏ : Այո , արքայ :
- ԿԱՐՈՒՆՍ • Իժբախտաբար :
- ՏԻԿ • ՊԵՏ : Արքայ , եթէ դատաստանի կանչուէր , զին-
 քը պաշտպանելու ձայն մը պիտի բարձրանար , և այն
 իմ ձայնս պիտի ըլլար :
- ԿԱՐՈՒՆՍ : (Օարժոյժամբ) Ձեր ձայնը . . . տիկին :
- ՏԻԿ • ՊԵՏ : Եւ եթէ դատապարտուէր . . . ձեզի պի-
 տի գօշտի , շնորհք . . . և հիմա որ մեռաւ , կը խորհ-
 րեմ ձեզմէ ինչ որ հանգուցելոյ մը համար կը խորհ-
 րուի , այն է , արքայ , ՚ի ծուր իջեալ . . . անոր հա-
 մար թաղման հանգէս կը խորհրեմ . . . :
- ԿԱՐՈՒՆՍ : (Ոտի հանելով զայն) Եւր , կանգնեցէք , Տիկին
 և ըսէք ինձի ձեր այս մարդուն համար զգացած մեծ
 շահուն պատճառը :
- ՏԻԿ • ՊԵՏ : Պատճառը ձեզի իմացնելով , արքայ , ձեզի
 պիտի յանձնեմ պատիւս և որդւոյս ճակատագիրը ,
 բայց դուք վեհանձն պիտի ըլլաք , դուք որ սառա-
 պեցաք . . . որ մինչև անգամ տարագիր գացիք . . .
 և այնպիսի անձնուիրութիւններ տեսաք , որոնց յի-
 շատակը ժամանակը չկրցաւ ձեր մտքէն հանել :
- ԿԱՐՈՒՆՍ : (Տրամբիեամբ) Եհտոն :
- ՏԻԿ • ՊԵՏ : Ահաւասիկ , արքայ , առէք նամակ մը որ 18

Ո՛վ թշուառ Յովհաննա , իմ դահիճներս քու կիննե-
րըդ եղան :

(Արցունքը ին սրբե . ժամացոյցը երեք ին շարնե) :
ՏԻԿ . ՊԵՏ : Ժամը երեք , արքայ . Լորտ Պէտֆորտ հը-
րամայեց որ ժամը երեքին Ս . Պօղոսի զանգակահա-
րին դիակը տարուի :

ԿԱՐՈՒՍ : (Տեսարանին վեր ելելով) Ես հիմայ հակառակ
հրաման կուտամ , Տիկին : (Աշխարհով դու երեք ճարդ
կ'անցնին) Ո՛վ էք :

ՍԱՐՈՒԷԼ : Թագաւորը (Գլուխը ին բանայ) Արքայ . բան-
տապահ Սամուէլն է , որ դագաղակիրները աշտարա-
կին բանտերուն մէջ կ'առաջնորդէ , բանտարկեալ
հանգուցելոյն դիակը վերցնելու համար :

ԿԱՐՈՒՍ : Իմ հրամանիս սպասէ : (Սամուէլ և դագաղա-
կիք ետ ին սաղոնն . Տիկին Պէտֆորտին) Իսկ դուք Տիկին
սրահը մտէք որ Լորտ Պէտֆորտ կասկածի չ'երթայ
թէ այս դժբախտ Ղանը կ'արտասուէք , քանզի ինչ-
պէս ինձի , անոր ալ պատճառը չ'էք կրնար վտաւ
հիլ հաղորդելու . . . գացէք , և կ'երգնում որ դո՛՛հ
պիտի ըլլաք :

ՏԻԿ . ՊԵՏ : (Անոր յետքը պագնելով) Օրհնեալ եղիք թա-
գաւոր Անգղիայ :

ԿԱՐՈՒՍ : (Օտյն քաննելով) Օճեզ շուտով պարահանդէ-
սը վերստին պիտի տեսնեմ . . . գացէք :

(Գլուխ Դորտ իննէ) :

ՏԵՍԻԼ Ժ .

Կարոյոս , յետոյ Սամուէլ :

ԿԱՐՈՒՍ : (Առանցին խորհելով) : Ինչաւ վճիռ մը այս մար-
դը սրտաբեկ չէ ըրեր : Ար տեսնեմ որ ինքը իմ հօրս
բարեկամացը համար ունեցած անձնանուիրութեա-
նը զո՛հ եղած է . . . ո՛ւր հաստատեմ անոր շիրիմը :

Ո՛հ ես կենացս տասը տարիները կուտայի, եթէ Յովհաննա Ռէտրիլի գերեզմանը իմ պալատիս մասնանկերուն մէջ ունենայի : (Անկէլը) :

ՍԱՐՈՒԵԼ : (Սամուէլ լապտեր 'ի յեռին կ'երևայ) Սա մառանին գուռը բաց . . . (Սամուէլ Բանալեաց արջակէ մը Բանալէն կ'առնու և դոռուը կը Բանայ) Այս լոյսը ինձի թող և գնա, (Սամուէլ լապտերը սեղանին վրայ կը դնէ և դոռու կ'իջէ : Կարողս խորհիլը շարունակելով) Այ՛ն, անոր գերեզմանը աշտարակին մասանաց մէջ պիտի հաստատեմ, որուն վերայ կարենան Տիկին Պետֆօրտ և Լորտ Հենրիկոս գաղտնաբար գալ և արտասուել : (Լապտերը առնելու ելնալով) Լորտ Պետֆօրտին ի՞նչ պիտի ըսեմ . . . (Կը խորհի) Թագաւոր մը ազատ է . . . :

ՃՈՆ : (Սառանայ մէջէն) Ալլիննուս, Ալլիննուս . . . :

ԿԱՐՈՒՍ : (Օարմայմայք) Ի՞նչ ձայն է այս :

ՏԵՍԻԼ ԺԱ.

Կարոյոս, և ճոն

ՃՈՆ : (Օարհորեալ պեսարունը կուգայ) Ալլիննուս . . .

(Թագաւորը նշարելով) Ա՛հ, վերջապէս դուք էք :

(Իսպիտը մէջ կ'իջնայ) :

ԿԱՐՈՒՍ : (Առանջին) Ո՞վ է այս մարդը :

ՃՈՆ : (Յնորեալ) Աշտարակին ժամացոյցը երէք զարկաւ և շեկար զիս գանելու : Չէի կրնար այլ ևս համբերել, ձեռքերս աչացս սրտանը ակամայ խլեցին և յանկարծ առարկաները սկսայ սրռել . . . վերջը որմածակէ մը տեսայ աստեղազարդ երկինքը . . . այն ատեն ուրախութիւնը և յափշտակութիւնը զիս նուազեցուցին, և երբ բաց դռնէն տեսայ այս լոյսը որ ինձի զօրութիւն ազգեց, մինչև հոս յարձակեցայ ձեզի գրչելու, կը տեսնեմ . . . և տեսութիւնը ինձի համար անմեղութիւն և ազատութիւն է :

- ԿԱՐՈՒՆՍ : (Ի խորոց սրբի) Դաւաճանութիւն , դաւաճա-
նութիւն :
- ՃՈՆ : Դաւաճանութիւն կ'ըսէք , այս ձայնը , . . . :
- ԿԱՐՈՒՆՍ : Ի ութութիւն . . . ես Ալլիինուան չեմ :
- ՃՈՆ : (Օտրժայտ) Չէք :
- ԿԱՐՈՒՆՍ : Ո՛վ դքեզ այս մառանայ մէջ առաջնորդեց
. . . սրատասխան տուր . . . :
- ՃՈՆ : Չեմ գիտեր . . . կայր էի :
- ԿԱՐՈՒՆՍ : Օքեզ հոս բերողները քու մահդ հրատարա-
կեցին :
- ՃՈՆ : Սա՛հո . . . զիս հոն սպանե՞լ կ'ուզէին :
- ԿԱՐՈՒՆՍ : Այո , քեզ հոն պիտի սպաննէին :
- ՃՈՆ : Բայց ո՞վ ուրեմն . . . ո՞վ ուրեմն . . . :
- ԿԱՐՈՒՆՍ : Անոնք որ քու բժշկութենէդ կը վախնային :
- ՃՈՆ : (Ինչպէ՞նչ լիքս լըլըլ լապէլ) Ա՛հ . . . ուրեմն Վիլլիէմ
Սիթ դեռ կ'ապրի . . . :
- ԿԱՐՈՒՆՍ : (Առայարանօք) Բիշ մը կամայ խօսէ . . . :
- ՃՈՆ : (Կիսայայն) Եւ դուք զիս ազատելու եկա՞ք , դո՞ւք :
- ԿԱՐՈՒՆՍ : Ոչ ես , այլ կնոջ մը սէրը :
- ՃՈՆ : Կնոջ մը՞ :
- ԿԱՐՈՒՆՍ : Այո . . . Տիկին Գլարա Միլմօնտի :
- ՃՈՆ : Տիկին Գլարա՞ . . . :
- ԿԱՐՈՒՆՍ : Այո , որ ամէն բան ինձի քսաւ . . . ինձի
վստահեցաւ :
- ՃՈՆ : Չեղե՞ : Ա՛հ , ո՞վ էք դուք ուրեմն :
- ԿԱՐՈՒՆՍ : Ես եմ Թադաւոր Անգղիոյ :
- ՃՈՆ : Կարո՞ւս երկրորդ :
- ԿԱՐՈՒՆՍ : Այո , Կարո՞ւս երկրորդն եմ , զիս խաբեցին
և երգելնցան որ մեռած ես և քու անունդ աշխարհ
հագիւր տեարակէն ջնջեցին և զիս աւելի լաւ խա-
բելու համար . . . քու անկողնայդ մէջ ուրիշ մեռ-
եալ մը պառկեցուցին :
- ՃՈՆ : Բայց Ալլիինուս . . . :
- ԿԱՐՈՒՆՍ : Կամ գործակից , կամ խաբուած է :
- ՃՈՆ : Գործակից , ինքը զիս սպանե՞ , արքայ :
- ԿԱՐՈՒՆՍ : Արդարև . . . ի՞նչ խորհիւ . . . ի՞նչ հե-

տեղնել . . . | որտ Պէտֆօրտ ուրեմն ուղած է ըլ
 Վիլլիէմ Սմիթը ազատել . . . ուրեմն ինքը զայն
 կը ճանչնայ . . . Սիլ Վարդոս առաջին, իմ հայրս
 . . . ազնուականութիւնը որ զքեզ խաբեց զիս ալ
 խաբելու կը ճգնի . . . բայց այն խորհուրդները պի-
 տի խորտակեմ և վրէժս պիտի լուծեմ . . . (Ղոնին)
 Ստիկ ըրէ, եթէ Վիլլիէմ Սմիթի պատահիս կը
 ճանչնամ :

ՃՈՆ : Լ'նոր դէմքը, որմէ շատ վիշտ կրեցի, իմ մտացո
 մէջ քանդակեալ է : Լ'ըբայ, ո՛ւր կրնամ անոր պա-
 տահիլ :

ԱՐՈՒՍ : (Ղոնը պարո-հանին քոյը քանիւր ի Բանալը) Կը
 տեսնե՞ս այս հանդէսը :

(| որտ Պէտֆօրտի աղարանոցին պարո-հանները պայծառապէս
 ըստ-որեւի ի՛նքեմն :)

ՃՈՆ : (Հիշմամբ) Լ'յո, Լ'ըբայ, կը տեսնեմ . . .
 (Հիշմամբ) Սե՛ծք Լ'ստուած, որչա՛նք գեղե-
 ցիկ :

ԿԱՐՈՒՍ : Բոլոր ազնուականութիւնը այս սրահներուն
 մէջ հաւաքուած է և անշուշտ Վիլլիէմ Սմիթ հը-
 րաւիրեալներէն մէկն է :

ՃՈՆ : Տարեք զիս հոն :

ԿԱՐՈՒՍ : (Ղոնը արգիւլելով) Սպասէ . . . ամէն մարդ
 խաբելու համար, քեզի զիմակ մը պէտք է . առ
 ասիկայ . . . (Իւր բիճակը անոր իր-պայ) և մուշտակ մը,
 առ ահաւասիկ իմինս . (Իւր ճոշակը անոր իր-պայ և
 զգեստաւորելուն ի՛օգնէ) Հիմա գնա այն խումբերուն
 մէջ :

(Խորի շոտը ընդհատ ի Բայոնի և Տիկ)

Պէտֆօրտ շարհարելալ ներս ի Տիկ)

ՏԵՍԻԼ ԺԲ .

Նոյնք եւ Տիկ . Պէտ .

ՏԻԿ . ՊԵՏ . Աբբայ , Ալլինուս բժիշկը զձեզ կը փնտռէ . . .

Աբբայ զձեզ խաբեր են . Ս . Պօղոսի զանգարահարը աշտարակին մուսնաց մէջ կենդանի պահուած է :

ԿԱՐՈԼՍ . Հոն չ'է այլեւս , տիկին : (Արաբո-Ռեմի Դժ . նին շիմալը զար կ'առնէ) Տեսէք :

ՏԻԿ . ՊԵՏ : Դո՛ն :

(Անոր բաղիւղը մէջ կ'իյնայ)

ՃՈՆ . Գլարա՛ :

ԳԼԱՐԱ : (Ուրախ-Ռեինին արդաստիւղ) Կենդանի՛ , կենդանի՛ . բայց այս վերահատու թիւեր . . . Ալլինուս . . .

ՃՈՆ : Ալլինուս աչացս լոյս տուաւ , տիկին :

ԳԼԱՐԱ : Աչացդ լոյսը :

ՃՈՆ : Սիւթէ Գլարային գանուիլը Դոնին համար լոյս ե կեանք չ'է :

ԿԱՐՈԼՍ : (Օւննիս էրարժե Բաթնէլը) Քու թշնամիներդ կ'ապրին տախաւին եւ Դոն պէտք է այս վայրկենիս վրէժիսնդիր ըլլայ : Հիմա օր անմեղը գտած եմ , յանցաւորը պէտք է ինձի . եկուր ուրեմն պարտահանդէսին մէջ զայն փնտռելու , Դոն :

ՃՈՆ : Այո , արբայ , մեկնինք , քանզի եթէ սրբուցս պատահիմ , չպիտի կրնամ ձեզի հնազանդել . որդիս ամէն բան ինձի մուցնել պիտի տայ . . . Ո՛հ , մեկնինք , մեկնինք :

ԿԱՐՈԼՍ : (Դոնը ի ֆրախիս ասնէլը) Եկուր ուրեմն . . .

ՃՈՆ : Ի պարտահանդէս :

ԿԱՐՈԼՍ : Առ վիլլիէմ Սիւթ :

ՃՈՆ :

ԿԱՐՈԼՍ : } (Սիւթայն) Առ վիլլիէմ Սիւթ :

(Վալէրիլ Երր-ի Ելլիէն)

ՏԵՍԻԼ ԺԳ .

ՏԻԿ . ՊԵՏ . (Աւանդին , Էփրէտ) Ազատեցա՛ւ , ազատեցա՛ւ :

(Անպոնի աշարակին ապարանոյն մէկ սրահը, զարդարեալ ճրագօք և ծաղիօք : — Տեսարանին խորը, երկրորդ սրահի մը վերայ Բայրոսած մեծ տաներ, ուսկէց երբեմն երբեմն հըրու-տրեւուներ կ'անցնին : — Այլ և յսի իղծերը իղծահիտ տաներ :

ՏԵՍԻԼ Ա.

Իդրս Հեկրիկոս, Արսիկեռս

(Արարագոյրը Բայրոսած Ժամանակ, Ալլիկիոսս երկնագոյն (ասմիո) մը հազած անհանգստութեամբ պարահանդէսը իւր Տիպէ : Արս Հեկրիկոս նախնեաց արարոսածին զգեստը հա-գած աջ իղծին գաղափարը իւր մտնէ, զԱլլիկիոսսը իւր կը-ծարէ և երէն իւր Տիպէ)

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Ի՛հ, ուրեմն :

ԱԼՊԵՆՈՒՍ : (Օտրմայմամբ) Դուք հոն :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Ի՛հ, իմ անխոհեմութիւնս մի մեղադրէք :

ԱԼՊԵՆՈՒՍ : Կը մոռնայք ուրեմն որ եթէ Դորս Պէտֆորս զձեզ տեսնէ կրնայ կասկածիլ և պաշտպանած յան-ցաւորին ամէն բան իմաց տալ և ազատել :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Գիտեմ, բայց չկրցայ զիս զտարել : Գէթ խօսք մ'ըսէք հօրս վերայ :

ԱԼՊԵՆՈՒՍ : Ազահով եղիք . . . ուրիշ բան չ'եր, եթէ ոչ աչաց շացութիւն մը : Թշուառ Ղոնը յանկարծ այս հազարաւոր լոյսերուն փայլութենէն շանալով տկարութիւն մը զգաց, բայց անոր աչքը սովորե-լով կամաց կամաց հիմա կրնայ դիմանալ : Տիկին Պէտֆորս զինքը սրահները տարաւ . . . եւ ես կը հսկեմ, բանզի բժշկի մը ներկայութիւնը կրնայ զձեզ ապահովել :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Օրհնեալ ըլլայ, Աստուած . . . քիչ մը
յառաջ տեսայ որ թագաւորը կը հեռանար և վախ-
ցայ . . .

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Դուք չէք խաբուած, Սիլորո : թագաւորը
իւր թիկնապահներուն ձայն տալու գնաց . . .
այլ ևս օգնութիւն չունէր այն ազնուակա-
նութենէն որ այսպէս անարգաբար շինքը մտնեց,
և ինքը անձամբ բանտերը պատրաստել կ'ուզէ : Արք
Ղոն, Ալիլիէմ Սիլթին պատահի, գաղտնաբար զայն
տիկին Պետֆորտի պիտի ցցնէ և աիկին Պետֆորտ
թագաւորին :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Հիմա ալ թագաւորին դուքս եղբայրը Քին-
սինկթոն գնաց . . . անշուշտ հոն զձեզ սպաննել
ուզող անձը բռնելու համար :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Եթէ այս գիշեր չգայիք, Սիլորո, անշուշտ
ես հոն պիտի երթայի :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Ատախնանութիւն մը կայ, եղբայր :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Ե՛րբ . . . մինչ այս ժամուս թշուառ Ղո-
նը զ'իս կ'ընդգրկէր, զ'իս իրեն ազատարարը կանչե-
լով . . . մինչ իր կենդանացեալ աչքերէն խանդա-
ղատանաց և երջանիութեան արտասուք կը սահեին,
իմ վերահատու թիւնս 'ի դուրս ելած տեսնելով . . .
ձեզի պէս ես ալ կ'ըսէի իրեն, Եղբայր, Ատախնա-
նութիւն մը կայ . . . իսկ Մարի :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Օ՛րհնք բերելու համար Ալինտոր մարդ
զրկեցի . . . հիմա որ Ղոն արգարացած է . . .
Մարին վախնալու տեղ մը չ'ունի : իսկ օքիարդ Աննա
Ալեսթոն :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Պարահանգէսին մէջ հիմոց տեսայ :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Թագաւորը ինձի խոտոացաւ քեզի ազնուա-
կանութեան պատիւ տալ, եղբայր, և զու քիչ ա-
տենէն արքունի սենեկապետին ազը կանք ամուսինը
պիտի ըլլաս :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Դրտուած ձեզի լտէ, բարեկամ :

ՊԵՏՓՈՐՏ : (Տեսարանին թշն) Ո՛չ . . . Սիլորո, այլ ևս
խաղալ չեմ ուզեր :

ԱՄՊԻՆՈՒՍ : Լորտ Պետֆորտ կուգայ, Միլորտ, հեռացեք որ զձեզ չտեսնեք :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Իսկ դուք, ձեր գիմակը :

ԱՄՊԻՆՈՒՍ : (Իրմանը բռնելով) Իմ խոհեմութեանս վերայ վստահ եղեք :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Դուք ալ իմ վերաս :

(Դորտ կ'իջնէ : Այլինոսս փեսարանէն վեր կ'իջնէ և խորհը կը պահուրայի : Լորտ Պետֆորտ, Լորտ Պրօֆիլ և որոշ երկուսը կրտսերներն խորհն կ'անցնին) :

ՏԵՍԻԱԲ.

Լարտ Պէտ. Լարտ Պրօֆիլ, երկուսը հրաշքերեսքք. Արպիւնոս տեսարանին խորք :

ԷՈՒՏ ՊԵՏՓՈՐՏ : Միլորտ, շատ աղէկ կը խաղաք, առանց իմանալու կորանցուցի, բայց Վիւտլովը կը փրնուեմ, անխոնջելի խաղացող մը, և կը խոստանամ զ'ինքը ձեզի զսկել :

ՊՐՕՖԻԼ : Ինչպէս որ կը հաճիք, Միլորտ :

(Լորտ Պրօֆիլ երկուսը կրտսերներն : Լորտ Պետֆորտ փեսարանը կուգայ : Ո՞նք որ բիմակաորեալ անոնց կը հեպակեր, խորհը կը կենայ Լորտ Պետֆորտը բիպելոն) :

ՊԵՏՓՈՐՏ : Իրենց անիծեալ խաղը զ'իս կ'արգիլէ խորհիլ և չ'եմ գիտեր ինչ շարունակ խոսիլութիւն մը զիս կը տանջէ : Վիւտլով չգարձաւ և արդէն լուսնալու վերայ է. թերևս պարահանդէսին մէջ երևուիլ վախցաւ. թերևս գետնափոր ճանապարհին մէջ ինձի կ'սպասէ : Տեսնենք :

(Չախ կողմէն դորտ կ'իջնէ : Ո՞նք արագութեամբ Լորտ Պետֆորտի փակած դուռը կը բիմէ) :

ՏԵՍԻԼ Գ .

Ճոն, Արպիկաշու

ՃՈՆ : Ո՛ւր կ'երթայ, ո՞վ է :

ԱԼՊԻՆՈՒՄ : (Որ ամեն բան շփուտ, պեսարանը իջնելով և առան-
ջին) Ճոն . . . ինքն իսկ է :ՃՈՆ : Ա՛հ, տիկին Ղարա, ինչու իմ քույր չե՛ր : (Տե-
սարանէն վեր ելելէն ի՛րեւոյ, Ալպինոսի կը պատահի որ շե-
տիլը յետոյ բռնած է) : Ալպինո՛ւս . այս դուռը մըր կը
տանի . ըսէք :ԱԼՊԻՆՈՒՄ : Ա՛յտարակին գետնափոր ճանապարհը կը
տանի :ՃՈՆ : Այլ անտարակոյս այս գետնափոր ճանապարհը աչ-
տարակէն դուրս ելլելու դուռ մ'ունի՛ր :

ԱԼՊԻՆՈՒՄ : Ո՛չ, ինչո՞ւ համար կը հարցնես :

ՃՈՆ : Ինչո՞ւ համար . քանզի հիմա հոս մտնողը Վ իլի-
էմ Սմիթն էր :

ԱԼՊԻՆՈՒՄ : Վ իլիէմ Սմիթն էր այս դուռը բացողը :

ՃՈՆ : Վ իլիէմն էր :

ԱԼՊԻՆՈՒՄ : Ա՛յն մարդասպանն է :

ՃՈՆ : Ո՛հ, չէք իմանար ձայնիս դողդոջումէն, սրտիս
յուզմունքէն որ Ճոն Վ իլիէմ Սմիթին պատահած
է : Այլ հիմա վազեմ տիկին Պետֆորտը գտնելու :

ԱԼՊԻՆՈՒՄ : Սպասէ :

ՃՈՆ : Հիմա անշուշտ պիտի վերագառնոյ . իրեն անու-
նը անմիջապէս իմանալ կ'ուզեմ :

(Արագութեամբ պեսարանէն վեր ի՛րեւ) :

ԱԼՊԻՆՈՒՄ : (Տեսարանին խորը շայն արհիւնէլով) Կեցի՛ր :

ՃՈՆ : (Օտրոյցմամբ) Ինչո՞ւ ուրէմն :

ԱԼՊԻՆՈՒՄ : Ինչո՞ւ . փան զի տիկին Պետֆորտ գայն չը-
պիտի անուանէ ձեզի :

ՃՈՆ : Ի՞նչ կ'ըսէք :

ԱԼՊԻՆՈՒՄ : Ա՛յս մարդը թագաւորին չպիտի կրնար
մատնել . . . սպասէ և խորհէ նախ և յառաջ, մը-

տաճէ թէ բոլոր անոնք որ իրեն անուներ կը կրեն տա-
բազիր և անուանարկ պիտի ըլլան :

ՃՈՆ : Լ՛յո՛ . վճիւր անողորք և ճշգրիտ է :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Ի՛այց միւսները անմեղ են :

ՃՈՆ : Եօրիք և Սարան որոնց մահուանը պատճառ եղաւ
միթէ յանցաւորներ էին . . . իւր ընտանիքը և
արդեօք ի՛նչ չըրաւ իմ ընտանեացս : Ո՛հ , մահ անոր
և մահ իրեններուն :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Ո՛հ . մի դատապարտեր այսպէս :

ՃՈՆ : Չ՛դատապարտէ՛ . ի՛նչ ըսել կ՛ուզես , բացատրէ՛ :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Կ՛ուզեմ ըսել որ անոր ընտանիքը բոլ ըն-
տանիք է :

ՃՈՆ : Սէճդ Լ՛ստուամճ :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Եւ եթէ վ՛իլլ իէմ Սմիթ , այսօր կտնս Պէտ-
ֆօրտ կը կոչուի :

ՃՈՆ : Ի որտ Պէտֆօրտ վ՛իլլ իէմ Սմիթն է . վ՛իլլ իէմ
Սմիթ Սարիին հայրը : Ի որտ Պէտֆօրտ Վլարային
ամուսինը և իմ որդիս իր անունը կը կրէ : Ո՛հ , դժ-
բախդու թիւն , դժբախտու թիւն :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Ո՛հ , բաճու թիւնդ մի կորսնցներ , ճ՛ոն ,
բաջ եղիր :

ՃՈՆ : Ի՛այց ի՛նչ ընելու է . երդու ընցայ թագաւորին
որ յանցաւորը մատնէմ :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Ի՛այց տիկին Պէտֆօրտ . բայց բոլ որդիդ .

ՃՈՆ : Ո՛հ , կ՛ուզեմ որ տիկին Պէտֆօրտ չգիտնայ այս
բանս :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : (Տիկին Պէտֆօրտը նշարելով) Սէճդ Լ՛ստուամճ :

ՏԻԿ . ՊԵՏ : (Խորին ներս մտնելով) Լ՛հ , ահա առիկ
այս : (Շնչին) Ուրեմն յանցաւորը :

ՃՈՆ : Կը փնտառ եմ զայն , տիկին :

ՏԻԿ . ՊԵՏ : Ի՛այց շատ հրաւ իրեաններ արդէն մեկնեցան :

ՃՈՆ : (Լ՛իւր թիւ) Ի՛ողոր մեկնողները տեսայ , տի-
կին , բայց վ՛իլլ իէմ Սմիթը տակաւին չտեսայ :

ՏԻԿ . ՊԵՏ : Եկուր ուրեմն . . . սրահները մտիր . . .
խաղու սրահներն ալ . . .

ՃՈՆ : Ո՛չ , տիկին , ոչ . . . հիմա որ սովերը գիմակ-

նին հանած են, մեր գիմակները ամենուն ուշադրու թիւնը գրաւեցին, և տարօրինակ բան մ'երևցան :

Ա.Ղ.ՊԻՆՈՒՄ : Եւ մեզի տարակուսական հարցմանց առիթ եղան և ստիպուեցանք հեռանալ . . . հոս տեղէն առանց տեսնուելու կը դիտէիք :

ՏԻԿ • ՊԵՏ : Այո՛, կասկածանաց տեղի տալու չ'է . . . բայց կը դողամ որ մարդասպան յանցաւորը չ'ըլլայ թէ անտեսանելի անցնի . . . բոլոր անոնց դիմացը վերայ որ ինձի հետ կը խօսին, կը կարծեմ տեսնել մատնու թեան նշաններ և քեզի չորս կողմս կը փընառելի ըսելու . Ղո՛ն, մարդասպանը այս է :

ՃՈՆ : Զպիտի կարենայ փախչիլ յանցաւորը . . . բայց տեսէք բազմութիւնը որ զձեզ գտնելու համար հոս կուգայ :

ՏԻԿ • ՊԵՏ : Այո՛, ղիս կը փնտռեն : Հրուիրեաններ իրենց հրաժեշտի ողջոյնները մատուցանելու կուգան ինձ . . . աղէկ դիտէ՛ք, Ղո՛ն . . . թերևս Ա իւրիեմ Սիթ ինձի իւր ձեռքը կարկառէ :

(Տեսարանէն վեր ի'ելէ, տեսարանին իորը Բաղճախի կը բախտէ իւր ողջոյնները կ'ընդունէ, յետոյ սրահներուն մէջ կը մտնէ) :

ՃՈՆ : Ա երջապէս հեռացաւ . . . Ալլպինուս գնաւ . . . գնա թագաւորին անուանելու ղ յանցաւորը . . . որ եթէ Ատուած կամի ոչ պիտի դատուի և ոչ դատապարտուի :

Ա.Ղ.ՊԻՆՈՒՄ : Ի՞նչ կը յուսաս ուրեմն որ ըլլայ :

ՃՈՆ : Չեմ գիտեր . . . բայց ինչպէս 18 տարի յուսալու ունէի, նոյնպէս հիմա ալ ՂՎարբան պաշտպանելու համար սէր, ոյժ, և քաջութիւն ունիմ . . . սուրբ Պողոսի զանգակահարը այս գիշեր աշտարակին բանտերուն մէջ մեռաւ և ես հիմայ որսորդ Ղոնըն եմ . . . ինչպէս երբեմն հիմայ ալ ՂՎարբա վատանգի մէջ է . . . և ես իրեն բռնի եմ, և նոյն յարակին տակ ուր Ա իւր իեմ Սիթ կը գտնուի . . . ո՞վ կուտայ ինձ զէնք մը . . . :

Ա.Ղ.ՊԻՆՈՒՄ : (Օտարմայմամբ) Օհ նք մը . ի՞նչ պիտի ընես :

ՃՈՆ : Ո՛հ , ոչ սպաննելու , այլ անձն պաշտպանելու հա-
մար . . .

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Այո՛ , ի որտ Պետֆորտի գործակիցները բը-
մեզ լաւ կը ճանչնան . և ես զիս պաշտպանելու հա-
մար խոհեմաբար հետո զէնք մը կը կրեմ . . . ա՛ն . . .
(Սէջէն արձանակի մը կը հանէ) Ահա ասիկ այս ատրձա-
նակը :

ՃՈՆ : (Անկէլով) Հնորհակալ եմ :

ԱԼՊԻՆՈՒՍ : Ես Վիթհալ կ'երթամ և վստահութեամբ
կ'երթամ . . . չեմ գիտեր թէ միտքդ դուշա-
կեցի , բայց գիտեմ որ հայրական սէրը հրաշալի գոր-
ծեր ընելու կարող է , և ես բու սիրոյդ ապաւի-
նած եմ . . . և դուք իմ վերաս միշտ ապահով կըր-
նաք ըլլալ :

(Դուրս կ'ելլէ)

ՃՈՆ : (Սիրով և գիտութեամբ) Պ'նա՛ , սկերիտասարդ . . .
և ինձի ըրած բարիքներդ Աստուած քեզի տայ . . .
(ի որտ Պետֆորտը կը նշարէ որ գեպնակոր ձանապարհի մաս-
շէն Դուրս կ'ելլէ) Այս դուռը կը բացուի . . . ասա-
ւասիկ կրկին ինքը . . .

(Դուր (սոսիսին գաբի-լծնը) գլը-իը կ'անցնէ)

ՏԵՍԻԼ Դ .

Լորտ Պետ , ճոն

ՊԵՏՓՕՐՏ : (Անկէ յՈ՛նը գեպնակը) Սիւտով գեռ չ'երեւ-
ցա՛ն . . . Ի՛նչ պատահեցաւ արդեօք . . . եր-
կար ժամանակէ ՚ի վեր Անգղիոյ թագաւորն ալ չ'եմ
տեսներ . . . և գեռ քիչ մ'առաջ կարծեցի լորտ
չ'երկիտը տեսնել . . . Ո՛հ , անտարակոյս ցնորք
մ'էր . . . խրախուսուէ՛ Պետֆորտ . . . բայց
մտատանջութիւններս շատ սոսկալի են . հիմա աշտա-
րակին մառանները իջնեմ :

(Տեսարանէն վեր կ'ելլէ Դուրս ելլելու համար)

- ձՈՆ : (Դիմախորեալ կ'արգելա) Երկու խօսք ունիմ ձե-
զի , Սիւրբա :
- ՊԵՏՓՕՐՏ : (Օարմայմամբ) Ո՛վ ես դու :
- ձՈՆ : (Կիսայն) Քինսինկթօնէն կաւ դամ . . . ձեզի
ծանօթ մարդու մը կողմանէ :
- ՊԵՏՓՕՐՏ : Ի՞ր անունը :
- ձՈՆ : (Կիսայն) Ինձի չ'ըսաւ :
- ՊԵՏՓՕՐՏ : Չ'եմ հասկնար :
- (ձՈՆ : (Տեսարանին խորի դռները դիմելով) Քանի որ այս գրու-
նները բաց են , Սիւրբա , չ'եմ կրնար երկար բացառ-
րու թիւն մը տալ . . . այն ձեզի ծանօթ մարդը
իմ գաղանապահութիւնս և մանաւանդ խոհեմու-
թիւնս չատ սուղ գնեց . . . Երբու ընցայ իրեն ձե-
զի հետ չ'խօսիլ եթէ դռները աղէկ մը գոցուած
չ'ըլան :
- ՊԵՏՓՕՐՏ : (Լուսնիին) Ե՛տանութիւն մը չըլայ այս . . .
(Խորի դռները կը գոցէ) Հիմա գէմբը բաց . . . չ'եմ
տիրեր զանոնք որ կը ծածկուին :
- ձՈՆ : (Լուր (գաբի-լծնը) գրեկն հանելով) Ի՞րաւունք ու-
նիք , Սիւրբա . . . Եւ հիմա կրնանք երեսնիս բաց
միասեղ խօսիլ : (Դիմախոր կը հանէ)
- ՊԵՏՓՕՐՏ : (Ստիկն էր ետ փակելով) Կտրէ :
- ձՈՆ : Ե՛ս երկրորդ անգամն է , Սիւրբա , որ զ'ես չ'կր-
ցար սպաննել . ահաւասիկ հոս եմ . . .
- ՊԵՏՓՕՐՏ : (Լուսնիին) Ո՛վ զինքը հոս բերաւ , (Լուր թայ-
նը փրկել ջանալով) Ի՞նչ սպանութիւն է ըսածդ . . .
Գիտես որո՞ւ հետ կը խօսիս :
- ձՈՆ : Ի՞ որտ Պետֆօրդին հետ :
- ՊԵՏՓՕՐՏ : Ի՞նչ Ի՞ որտ Պետֆօրդ չ'եմ :
- ձՈՆ : Ե՛տու Սիւրբա Սիկն ես . . .
- ՊԵՏՓՕՐՏ : Ի՞ր խաբուիս :
- ձՈՆ : Ի՛նչ կը ձանձնամ զքեզ :
- ՊԵՏՓՕՐՏ : Ի՛նչ կտրէս :
- ձՈՆ : Ա՛յ , Սիւրբա , այժմ կտրէ եմ :
- ՊԵՏՓՕՐՏ : Կը ստես :
- ձՈՆ : Ե՛ւ ի՞նչ հարկ է ընել զքեզ համոզելու համար :

Պէտք է նկարագրել դէմքիդ խռովութիւնը :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Այդ կեղծ դուշակութիւն մ'է :

ՃՈՆ : Պէտք է ուրեմն զգեստիդ գոյնը ըսել :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Ի՞նչ կանխաւ ուրիշի հարցուցած ես :

ՃՈՆ : Ի՞նչ ի՞նչ պէտք է ընել ուրեմն . . . կ'ուզես որ պատին վրայէն աղնուականութեան ղինադը բոշմուղ փրցնեմ . . . և սոսաջ ներքեւ բզկի բզկի ընեմ . . . (Օ) Ինտրոյ՞նը կը փոքնէ և կը փշէ) :

ՊԵՏՓՕՐՏ : (Սըլփի) Թշուա՞ն . . .

ՃՈՆ : (Հանդարտութեամբ) Կրնամ ըսել տակաւին, Սիւլրոտ, թէ կայր եմ . . . Հիմա լսէ ինձի. դու Սարան մեռուցիր . . . աղջիկդ երեսի վերայ թողուցիր . . . բայց Լըկինք քու աղջկանդ ձեռք վրէժ կը սրահանջէ :

ՊԵՏՓՕՐՏ : Աղջիկս :

ՃՈՆ : Այո, Սարի քու աղջիկդ, և ո՞չ իսկ մտածած էիր թերևս որ կինդ մայր կրնայ ըլլալ . . . բայց ես ղինքը ապրեցուցի, քու աղջիկդ, և դու ղինքը յափշտակեցիր ինձմէ. որովհետև աղքատին հացը ղինքը ժողովրդեան մը աղջիկ ըրած էր . . . առանց քու աղջկանդ չպիտի կարենայի զքեզ գտնել, Սիւլրոտ . . . առանց քու աղջկանդ չպիտի կարենայի լայր տեսնել, որդիս և ոչ Տիկին Վլարան գտնել . . . Իմ ամենասիրելի կինս . . .

ՊԵՏՓՕՐՏ : Տիկին Վլարա՞ :

ՃՈՆ : Այսպէս շուտով մոռցար ուրեմն թէ Ղոնին կինը, Սարային բարեկամուհին, Վլարա կը կոչուէր և թէ յեղափոխութիւնը ցեղերը շփոթած էր . . .

ՊԵՏՓՕՐՏ : (Ցնորեալ) Ի՞նչ . . . Հենրիկոսին հայրը :

ՃՈՆ : Այո, գնա և իրեն փառք տուր. որովհետև առանց Հենրիկոսի, պիտի սպասէի մինչև քու դատապարտութեանդ վերջին ժամուն վրէժս յագեցընելը համար, բայց քու դատակնիքդ կ'արատէ զանոնք որ Պէտքօրտ անունը կը կրեն, և չեմ ուզեր որ քու դատակնիքդ կարդացուի, կ'ս :

ՊԵՏՓՕՐՏ : (Յոս առնելով) Ուրեմն բոլոր իմ եղբուս :

ապացոյցները ջնջեցիր :

ՃՈՆ : Ոչ, չ'կրցայ ջնջել այն կեղծ նամակը զոր կամս
Լչքսթէրի տուած էիր, և որ հիմա թագաւորին
ձեռքն է . . .

ՊԵՏՖՕՐՏ : Կոմս Լչքսթէր, ո՞վ է այս մարդը :

ՃՈՆ : Թագաւորը զԼչքսթէրու կամս Լչքսթէր անուա-
նելով Լննա Վէսթօն օրիորդին նշանեց :

ՊԵՏՖՕՐՏ : Լչքսթէր . . .

ՃՈՆ : Լչքսթէրու ազատեցաւ . . . Լչքսթէրու Լնգընց
Թագաւորին և լորտ Վէսթօնի սիրելին է հիմայ :

ՊԵՏՖՕՐՏ : Եւ ի՞նչ կը պահանջես հիմա դու ինձմէ :

ՃՈՆ : (Լարձանակը իրեն ներկայացնելով) Լնձնասպանութիւն :

ՊԵՏՖՕՐՏ : Լնձնասպանութիւն . . . յիմար :

ՃՈՆ : Սեռնելէ զատ քեզի ուրիշ բան չ'մնար :

ՊԵՏՖՕՐՏ : (Տեսարանէն վեր ելլելով) Սեռնել . . . միթէ
չ'եմ կրնար փախչիլ :

ՃՈՆ : (Իրեն ճամբան կտրելով) Հոսկից դուրս չպիտի ելլես :

ՊԵՏՖՕՐՏ : Թող զիս :

ՃՈՆ : (Լարձանակը իրեն վրայ ուղղելով) Դուրս չպիտի ելլես :

ՊԵՏՖՕՐՏ : Լյն ժամանակը պիտի սպասեմ որ կախազան
ելլելով քու որդիդ ալ կորսնցնեմ :

ՃՈՆ : Եւ թէ որ ես զքեզ սպաննեմ, Սիլըրտ :

ՊԵՏՖՕՐՏ : Չ'ես կրնար համարձակիլ, թէ որ կարող ըլ-
լայիր մինչև հիմայ սպաննած էիր :

ՃՈՆ : (Յոստակարարութեամբ) Իրաւունք ունիս, Վիլիէմ
Սմիթ, ես սպաննել չ'եմ գիտեր :

ՊԵՏՖՕՐՏ : Քանզի գիտես թէ Վիլիէմ Սմիթը սպան-
նողը հարկաւ ինք ալ կը մեռնի . միթէ այնպէս չէ՞ :

ՃՈՆ : Կը խաբուես, Սիլըրտ, իմ օրդիս ազատելու
համար մահուընէ չ'եմ փախնար, բայց չ'եմ կրնար
մարդասպանութիւն մ'ընել, քանի որ Լտուած
իւր բարիքներովը զիս լեցուց . . .

ՊԵՏՖՕՐՏ : Կրնաս զիս ազատել :

ՃՈՆ : Ոչ, Սիլըրտ :

ՊԵՏՖՕՐՏ : Ուրեմն դատակնիքիս պիտի սպասեմ :

ՃՈՆ : Ի՞նչ քու դատակնիքդ իմ օրդւոյս անպատու ու-
թիւն է :

- ՊԵՏՓՈՐՏ : Իմ փախուստս միայն կրնայ քու սրդիդ ազատել :
- ՃՈՆ : Գնա ուրեմն :
- ՊԵՏՓՈՐՏ : Եւ քաշուէ՛ ուրեմն . թող որ անցնիմ .
(Դորս ելլել կը պատրաստուի . ինքուի ինքիսն կը լռուի : Պէտքորս կանգ կ'առնու :) Ի՞նչ է այս :
- ՃՈՆ : Փախուստդ անհնար է . Ըշտարակը պաշարեցին :
- ՊԵՏՓՈՐՏ : (Օտրտուրած) Ըստչափ շուտ :
- ՃՈՆ : Ինչնստպանու թիւեր միայն կարող է դքեզ դահճին ձեռքէն ազատել . . . դեռ կը վարանիս . . . բայց այն թագաւորին սարսուփելի վճիռը զոր դու ձեռօքդ գրեցիր , միթէ մուցսր . . . « Բոլոր աշունք որ կարսլսս առաջին Ընդդիոյ , Ակովտիոյ և Իսլանտիոյ կայսեր սրբազան անձին դէմ դաւածանու թեան սճրին մասնակից եղած են՝ գլխատու թեան տեղին վանդակով պիտի տարուին » :
- ՊԵՏՓՈՐՏ : Ի՛նչ :
- ՃՈՆ : « Եւ հոն իրենց աջ ձեռքը պիտի կտրուի . . . »
- ՊԵՏՓՈՐՏ : Ի՛նչ դէ՛ դադրէ :
- ՃՈՆ : (Չայնը Բարձրացնելով) « Եւ այն ձեռքը իրենց աջացը առջև պիտի այրուի . . . »
- ՊԵՏՓՈՐՏ : (Դողդողալով) Ի՛նչ չ'են ուզեր ուրեմն լռել :
- ՃՈՆ : « Եւ գլուխնին պիտի կտրուի » :
- ՉԱՅՆԵՐ : (Իրսէն) Ի՛նչ էք , բացէք :
- ՃՈՆ : Այլ լսե՛ս . թագաւորը դուռը կը բացիտէ :
- ՊԵՏՓՈՐՏ : Տուր ինձի ուրեմն այդ դէնքը :
- ՃՈՆ : (Ըրճանակը իրեն պսլով) Վերջապէ՛ս . . .
(Ճոն կը յաշիտաի զՊէտքորս և խորի դռնէն դուրս կը գնի , դուռը վերայէն կը գոցի աճադարանօք , նոյն վայրի նիւնի մէջու երկու դռնէրը խորհակալելով կը բացուին :)

ՏԵՍԻԼ Ե .

ճոն, Տիկ . Պէտ , Խորտ Հեկրիկոս , Կարո ու Բ . Խորտ
 Կարօն , առագանիք , եւ թիկնապանք երկուս Կողմեն
 ներս կը բուսիկն :

ԿԱՐՈՒՆՍ : (Ղանիկ) Ուր է Խորտ Պէտֆորտ : (Ղան Լյա-
 րախանէր) Ուր է , պատասխանէ :

(Ղան ին վարանի միջ . սարձանալի հարոսածի ճը յայն ին լը-
 ճոն : Լըբայ , Վ իլիկէմ Սիթիթը ահա զինքը սպաննեց :
 ՏԻԿ . ՊԵՏ : Ի՞նչ , միթէ Խորտ Պէտֆորտ Վ իլիկէմ
 Սիթիթն էր :

ԿԱՐՈՒՆՍ : Ո՞վ իր վտանգը իրեն իմացուց :

ՃՈՆ : Լյա , Լըբայ :

ԿԱՐՈՒՆՍ : Գժբանդդ . բուռ արեամբդ պիտի հատուցա-
 նես զայն . . .

ՏԻԿ . ՊԵՏ : Շնորհք , ս՛վ վեհափառ տէր :

ԿԱՐՈՒՆՍ : Ի՞նչ , տիկին ,

ՃՈՆ : (Թագաւորին Տօկնալը) Լըբայ , ես երբեմն Խորտ
 Բիչմոնտը ազատեցի ձեր հօրը պաշտօնեայն , որ Վը-
 բոմուէլի ըսած էր « Լը իմ զլուխս եւ թագաւորը
 ազատէ » : Լյաօր իւր ազջիկը եւ թոսը Վ իլիկէմ
 Սիթիթի անզրժեղի վճուպը պիտի անարգուէին . . .
 Չուզեցի որ հաւատարիմ հարստակներ արենալատ
 թշնամեաց մէկուն դատակնիքին զո՛հ ըլան , իրենց
 պատիւը պաշտպանեցի , իմ որդիս ազատեցի եւ իմ
 պարտքս կատարեցի , հիմայ արքայ՝ ձեր վրէժը իմ
 վերաս թափեցէք :

(Թագաւորը գլուխէն Ղանիկ վերայ ինչայն եւ իր յետ-
 ինքնիցն . Ղան ի ծոռնի իջեալ զայն ին համբոսէ) :

ԿԱՐՈՒՆՍ : (Սիթիթն յետ-ժողովի Տիկ . Պէտֆորտի երկնիկէլը) Ներե-
 ցէք , տիկին : (Խորտ Վ իլիկէմ) Խորտ Վ իլիկէմ :

ՎԵՍՅՈՒՆ , (Սօփիանալը) Լըբայ :

ԿԱՐՈՒՆՍ : Խորտ Պէտֆորտ մեռաւ : Գատաւորի մը ան-
 ուան արձանագրու թիւնը աւրէ , Վ իլիկէմ Սիթիթ

անձնասպան եղաւ . դատապարտելոյ մը անունն ալ
աւրէ : (Ի դրա Հեռիկոս) . Ի դրա Հեռիկոս . այսու-
հետեւ դու քու մեծ հօրդ կոմս (Նիզմոնտի անունը պի-
տի կրես :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Շնորհակալ եմ, տէր իմ, շնորհակալ եմ :
(Թագաւորը ի երկայ ցած խայնով Վէսթմին Կեպ իւ խաի) :

ՃՈՆ : (Իր Բաղիւյցը Տեղ Վլարան և Հեռիկոսը սեղմելով և կե-
սայայն) Վլարան . սրգեանկա :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : Հայր իմ, հայր իմ :

ՃՈՆ : Եւ սուր է Սարին , ըսէք ինձի :

ՀԵՆՐԻԿՈՍ : (Նճապարանոյ) Վլայնուս մեր ամենուս ազա-
տարարը զինքը դիմաւորելու գնաց . հիմա Վլինա-
տրի ճամբուն վերայ է :

ՃՈՆ : Ս՛, եկէք մեք ալ վազենք . առաջնորդեցէք ին-
ձի . չեմ կրնար սպասել : Սարիս , Սարիս , խեղճ աղ-
ջիկըս որ քանի քանի անգամներ իմ սրտիս վերայ տաք-
յուցած եմ , որուն մեծնայը կուրու թեան մատան-
ցրս ներքև զգացած եմ : Տասնևսւթը տարեկան է
իմ մատաղ օգնականս և դեռ տեսած չեմ զինքը . . .
ս՛ , եկէք , եկէք :

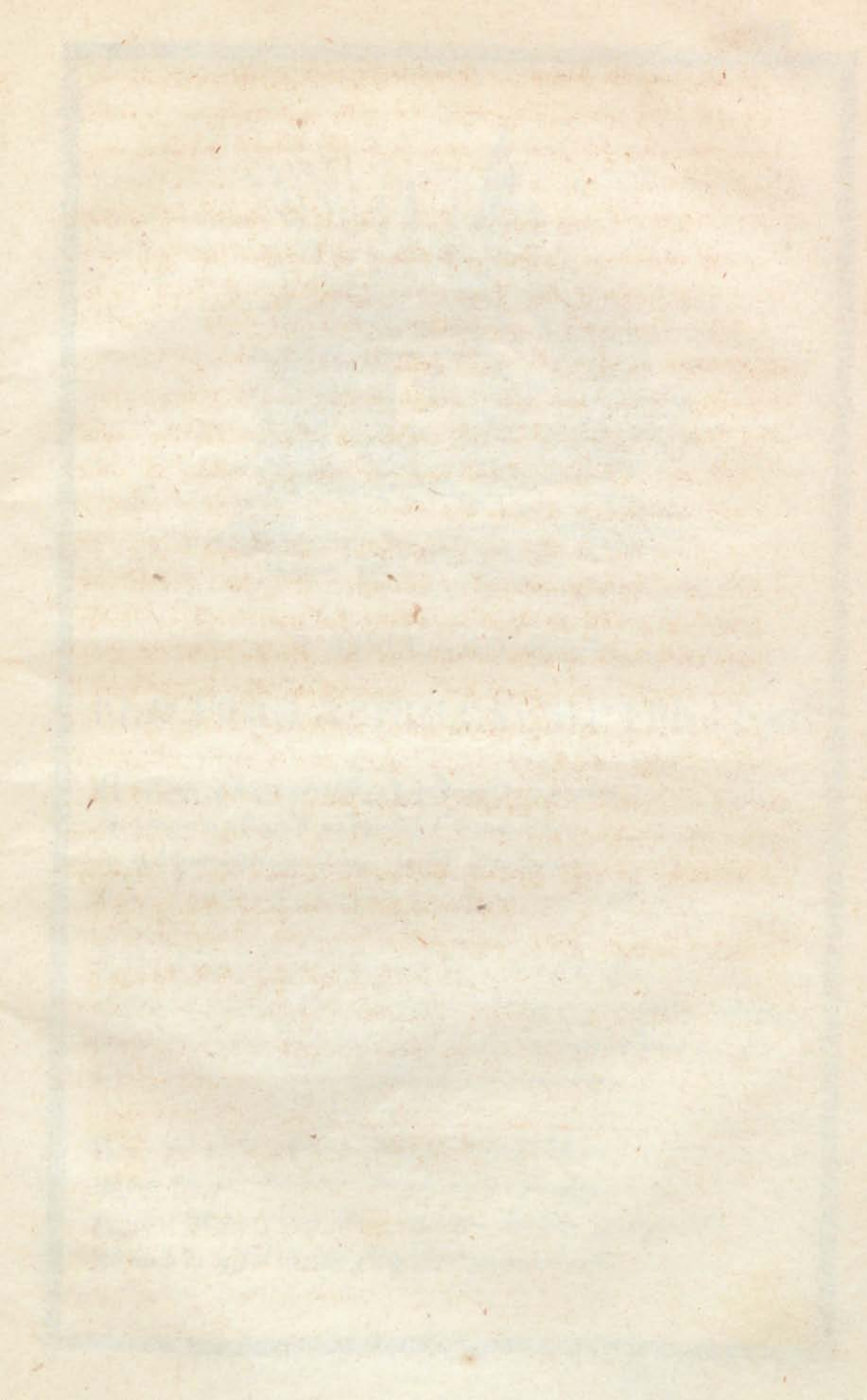
ՄԵՐԻ : (Ներսէն) Հայր իմ, հայր իմ :

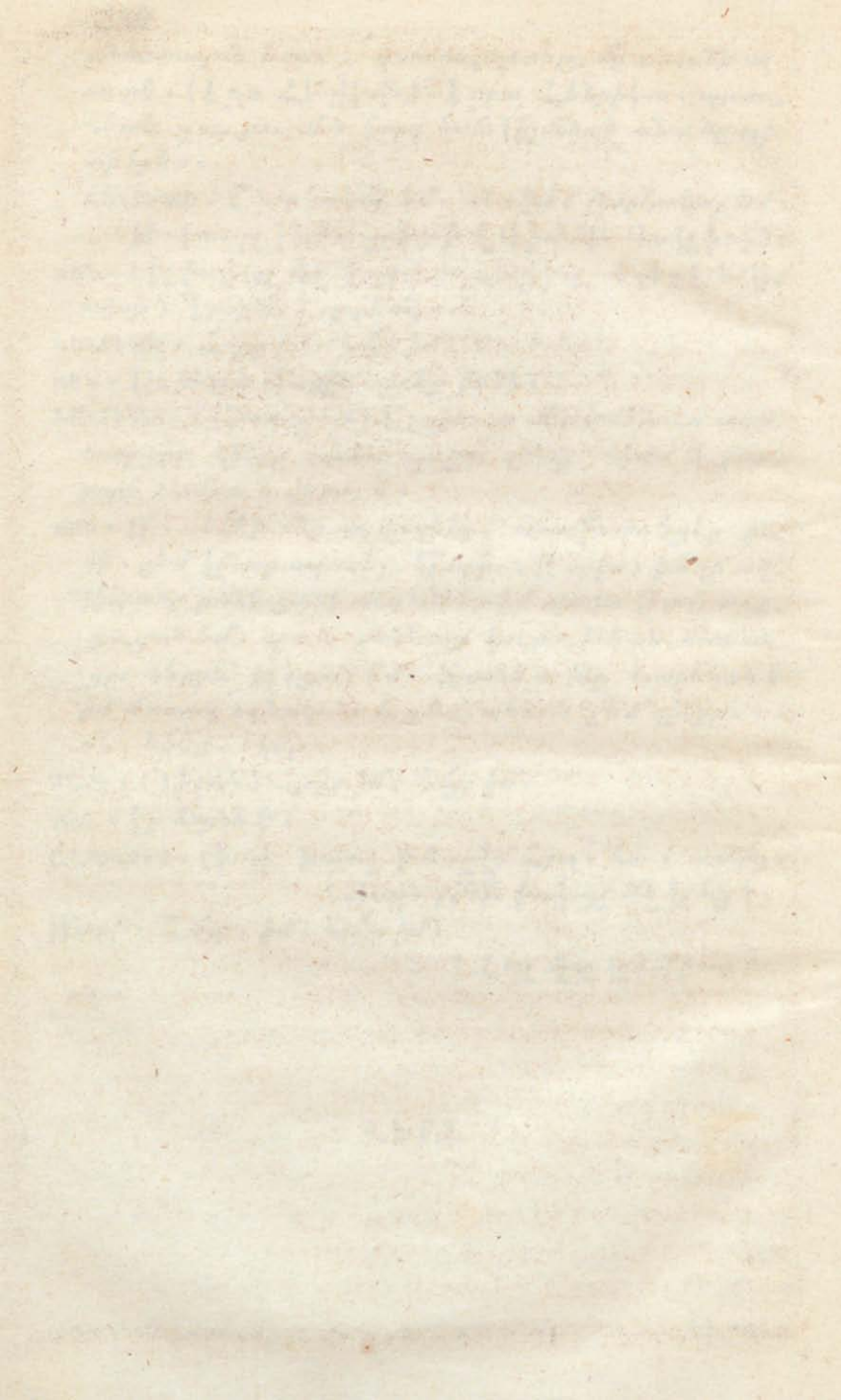
ՃՈՆ : Իր ձայնն է :

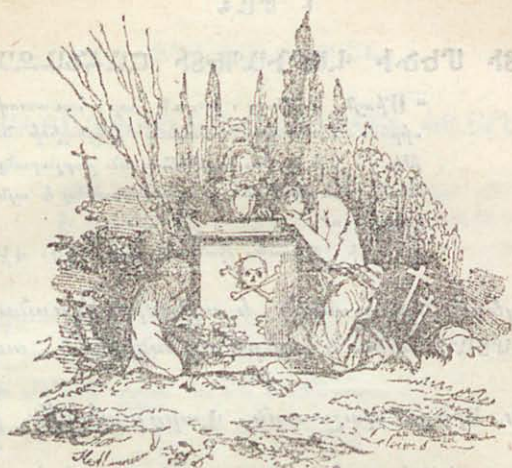
ԱԼՊԵՆՈՒՍ : (Խորի Դոռը Բանալով) Հոս , հոս , ասկից .
(Սարին Տոնի Բաղիւյցը Տեղ իւ Տե) :

Սարի : Հայր , իմ , հայր իմ :

(Հօրը Բեր իւ Բեր-Բ) :

Ի ԱԱՂԱՀԱՍ ՄԱՀ

ՔԵՌ ԻՍՈՅ ՀԱՐՑԱՏԻ ԹԵՂՈՒ ՀԻՈՅ

Ո՛ր Բոյր գեղապանն յ'Երկնային երաստ ,
 Ի կարօս Բոյին անկանիմ տապաստ ,
 Ի գեղատխաւր Բոյր լռիկ դամբան ,
 Ո՛հ , երգնու՛մ , երգնու՛մ սղբալ յաւխանն ,

Սինչ կեամ' և շնչեմ' յ'աշխարհ տատանօր՝
 Տանդ , « Բոյր » գաշ'ցլց , « Բոյր » , ձայնիւ անդօր ,
 Զուարճ գարնայնայ գերդ վարդ քաղցրահոտ ,
 Ո՛հ , թառամեցար կենացդ յ'առաւօտ ,

Ո՛հ , խնդրէ՛ զմահ , խնդրէ՛ անվ'հեր ,
 Սիրտ իմ յաւասհատ խոցեալ կարեվեր ,
 Այ՛ս , Տէր , լուր ինձ , լուր , մահու քաղձամ ,
 Տեսանել զ'իմ Բոյր յ'Երկինս յարամամ :

ԿԱՐԱՊԵՏԻ ՄԵՃԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԱՆՏԵՆԱԿԱՆՅ

« Միայն կամեաց, բունն հար հաւատովք, յուսս, սիրեն, և կարեն տեսանել զյշտիւրի նախատեսութիւն, ըի ոչ ինչ համեմատ են շարչարանք ժամանականք առ կեանն որ պատրաստեալ է այնպիսի ճորչոցաց: »

Երեւելի • Յաղագի Գառնի • Եր • 570 • Վե • 1852 •

Վարդապետ անդուզական, և ողջամիտ ՚ի բանս ՚ի վարս
ԱՆՏԵՆԱԿԱՆՅԱՆՅ անունն պերճ որ աննկունն, սաստիկ և
Չերմ

Հաւատոյ Սրբոյ սաղարանն, Վարդապետին իւրում
Հանգոյն

Հալածեալ յ'անիրաւի, զ'իւրոյ սիրոյն անյիշաչար

Որ առ Ազգն եցոյց նշանս յաւերժականս քան զիթոզ:

Տարագիրն ՚ի Հայրենեաց ծանրութեամբ գող հանձա
րոյն

Քաղաքակիրթն ազատութեան ՚ի միջուկոյնն ձգեալ՝ Նա

Յեւրոպ մեծ, ՚ի միտս յ'ողի, ՚ի սիրտ Ազգին ազդեր
մամլովքն

Մերթ ՚ի դիրս իւր ուրոյնս, մերթ զնախնեաց տուեալ
նշխարս

Մերթ ՚ի թերթ պարբերականն ՚ի հմուտութեան դարան
անդին

Ո՛ր դժնեաց օրհատին որ զ'այնպիսուոյ հատ կենաց թել:

ԱՆՏԵՆԱԿԱՆՅԱՆՅ այր չքնաղ զ'որոյ զնամնն ՚ի ծնանիլ
Նախանձոտ դարբ ամուլենն քան մարմնով սրտիւ խո
ցեալ

Թող զձեզ, ո՛ր Հայք, առ Հարսն յաւերժալ իւր

Որպէս ոմն սասոյ, էր՛չս մին յ'այնոց զորս ոչարժեալ խարհ:

Նա ետ ձեզ զ'որ ունէրն և ՚ի կենդանեաւ և ՚ի մահունն

Դուք նմա զի՛նչ, մէթէ լսի կսրեկցութեան շիթս ար
տասուաց

Նա խնդրէ զ'որ Հայր յ'որդուոյ, զ'իւրոյ վարուցն ՚ի
ձեզ պատկեր:

ՅՈՂԵԱԼԻ ՄԱԿ

Մ. ՆԱԼԲԱՆՏԵԱՆՑ ՆԱՀԱՏԱԿԻՆ ՀԱՅՐԵՆԵԱՑ

Թե՛ ան՛ջի ազատութիւն : Թող ճակոյց զ՛լո ընդ իւրե :
 Ի սեղան սուրբ պաշտաման մասեայց յետին ես ոչ չակեզ :
 Հայի Գիտողներդ • Դր • Ա • Եր • 19 :

Միտ Մուսային շարժի ՚ի լաց :
 Այո , ողբայ և հառաչէ .
 Ի մենիկ վայր նսեմ նոճեաց :
 Փարի զշիրմաւ և անդ գոչէ
 “ Ո՞ զնա խլեաց : ”

Թնդաց այեր , երկիր դողաց ,
 Եւ մի մանկիկ եկն յ'երևան .
 Յ'անշուք դամբան յ'ատին եկաց ,
 Եհարց նմա թշուառ Մուսայն
 “ Ո՞ զնա խլեաց : ”

Գոչեաց մանկիկ ՚ի ձայն հզօր •
 Ողբա , ողբա աստ ՚ի շիրիմ ,
 Ո՛հ , աստ մեռաւ ՚ի վիշտ յ'աքսոր՝
 Միշտ օրհնելով զիւր յիսերիմ ,
 Ռուս բռնաւոր :

Հայրերոյն բօժ ախնկոր ,
 Անկաւ անդէն ազատութեան
 Դրօշակիր ահեղազօր ,
 Անե՛ծք , վոյքեզ մինչ յաւիտեան .
 “ Ռուս բռնաւոր : ”

Ի ՏԱՐԱԺԱՄ ՄԱՀ

ՀԱՐԱԶԱՏԻ ԻՄՈՅ ՍՈՒԵՑԵԼՈՅ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՀԻՒՊԱՏՈՍԻ Ի Ս. ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ

Չե՛ սատ, այո՛, մեռա

Սյլ կեայ յիշատակաւ .

Ինչոքք Պարկայից, առեալ զսուր մանգաղ
 Ո՛հ, վաղ ընդ փայթ հատին զթեյ կենաց մատաղ .
 ԶՅՈՒՀԱՆՆՈՒ, ասեմ, տարագրին չայրենեաց,
 Յերկիր հեռաւոր նա զիւր զկեանս կիբեաց

Ո՛ Մոծանց դու Մասեաց սարին,
 Առ զբամբիւս քոյ թոթոմագին,
 Օ՛ն, նուազեա զայս աղի հագներդ,
 Յեզր Երասխայ գետոյն ՚ի սեգ :

Ի՛ք, անադորուն քորք, հնձէք որպէս յսրեան
 Զայն զոր Աստուած ստեղծ զմարդ անմահական .
 Բարէ, ես դժնգակ, սիլ դու մահ սգակ,
 Անխտիր բառնաս կեանս զփորուն և զկեծի :

Օ՛ն, սիլ գուսան, քնար ՚ի ձեռին
 Հնչեա զչայոց մահ նժդեհին
 Թէտէա մեռաւ, այլ կեայ նա միշտ
 Լիցի յաւերժ անմահ, անվիշտ :

Իմոյ ձայնիս հաղաղ, տայէ ցանդ արձագանդ
 Թէ իշխանին չայոց, անցեալ ընդ բիւր փոանդ
 Զանդին կենացն արե, ՚ի տիս գարնանային,
 Եղնկ, խաւարեցոյց, անէ՛ճք քեզ, մահ ուժդին :

Օ՛ն առ զկիթառ քոյ գեղդեղուն
 Եղերբերդեա զթշնամուցն
 Որ մահ կոչի՞ դանդութ հրոսակ
 Եւ զոր բարձաւն ՚ի մէնջ արագ :

ԱՐՔՈՒՆԻ ԶԱՐՏԱՐԱԳԵՏ ՄԵԾԱՆՈՒՆ ԵՒ ՀՈՅԱԿԱԳ

ԿԱՐՐՊԵՏ ՊԵՅԻ ՊԱՆԵՆ

Օրուարթննդ Մասեսց, զն սրատմեա զն էանց
 Միթէ մահ տխրագոյն նոր հարուած Հայրենեաց
 Ո՛հ, արտում դէմք քոյին արտասուք զըր հեղուս
 Այո, « մահ է » դոչին, անտրք մահ անցոյս :
 Եհան խոր ՚ի յոգևոց Ոգին Հայ աշխարհի,
 « Գոյժ մահու է » ասաց. Գոյժ մահու ՊԱՆԵՆԻ .
 Բարձրեղն Սերովբէ, հատու սուր ՚ի ձեռին,
 Ո՛հ, իղեաց յեզակարծ զկենաց կսպ անգին :
 Հայաստան արտասուեա՛մ. զԱ շխարհի մեծ սպաշտպան
 Զախոյեանն հաւատոյ զբարեբար Հայութեան,
 Ղերջացաւ տարածամ կեանք նորա թանկագին
 Ընկալան զնա Երկինք ՚ի Սրբոց կաճառին :
 Ո՛վ քնարք սևաքօղք համօրէն ընդ աշխարհ
 Հնչեցէք ողբագին, լուխցէ Հայրեար .
 Եւ անդիւտ այս կորուստ արտասուես վէտ ՚ի վէտ
 Քաղեսցէ յաչաց մեր, խառնեսցէ յերախօս դետ .
 Զի եբարձ Տէր զԻւտ զվէհաղն զՊԱՆԵՆ
 ՚ի Գլխոյ Ազգի մեր Հայկազանց յաւիտեան,
 Արդ ընկալ սլ մեր Հայր, դու զնաքեաց զայս գրուադ
 Ընկալ զայս սրտապաց հառաչանք իմ յետին .
 Այո ցանգ և յաւէտ յանմահ Քո յիշատակ
 Լացցէ Ազգն որբացեալ, լացցէ զՔեզ սրտագին :

Ի ՄԵՑՆ ՎԼՄՐԱՆ

* Իսկ կորովն վարդան ի բովբ քաջ նիզակաթոքն ոչ օսկաւ նախճիրս ՚ի տեղւոջն գործեաց, յորում տեղւոջ և ինքն իսկ արժանի եղև առնուլ զկատարեալ նահատակութիւնն ։

Երեւ. Գործակիւր. Գլ. Զ. Եր. 209. ՎԷ. 1852.

Քաջութեանց նահատակք .
 Պատերազմի վեհ ամբարտակք .
 ՎԼՄՐԱՆ մեծ ընդ Պարսիկս ,
 Կնքեաց յԱրտազ դաշտին զկեանս .
 Սուրն հատու ՄԼՄԳՈՆԵԱՆ ,
 Տայր կտորածս թշնամեաց .
 Անթափանց իւր վահան ,
 Լինէր պատուար նետից Պարսկաց .
 Ի գլուխ իւր սաղաւարտ ,
 Նիզակ ՚ի ձեռն սկեզարդ .
 Յերիվար հեծեալ կուռ ,
 Բիւրս բիւրուց հար սուաթուր .
 Լհա բազդն դժխէմ ,
 Տաղթութեան ունէր զդէմ .
 Ոքի անադորոյն ,
 Կըքէր զթևս Դիւցազնոյն ,
 Սլաքն օրհասական ,
 Հար ՚ի քթթեւ զնա ական ,
 Զարիւն իւր ընդ ազգին ,
 Կրօնից սրբոյ մատոյց ՚ի գին ։

Հ Ա Յ Ա Ր Բ Ա Յ Ա Ր Ը Ա Պ Ի Ն Ի

Չէին արդեօք հերիք այնչափ վնասք աղետից
 Չէր շատ և բաւական արատւոյն զոր հեղաք
 Եղևնի Հայոց, զիսրդ յեղևնն և ՚ի թախիծ
 կորուսաք զՀայկեանն ծիրանի զթագ :

Ոգին այն որ ունի զՄասիա ընդ իւրև
 Եւ չքնաղիքան զայն փոխանակե՛ր զ'աթոռ
 Ի կողմանց՝ ուր Աստուածն Մաղդեղանց արև
 Գայ վարժ ՚ի տեգ, ՚ի ձի Պարթևականն գոռ :

Իսրէ, դարձեալ քամնն զ'արտօսք արդ աչք Հայոց
 Անկաւ Տիգրան, եմուտ աստղն Հայոց ՚ի մայր
 Օ՛ն, տուք ձայն յ'ողբերգուս Գողթման փութալ ՚ի կոծ
 Երկինք են քեզ ոստիս, Հայդ ջանաս ընդ վայր :

Ա Ն Ո Ւ Բ Գ Ք Ն Ժ Գ Ե Հ Ի

Կ Ա Մ

Բ Ա Տ Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Կ Ա Թ Ո Ղ Ի Կ Ո Մ Ի

Ի դալարազեզ ՚ի ձոր ՚ի հովիտ,
 Սիւսեցէ Լուսինն յ'երկնից քիւր ժմիտ,
 Եւ բիւք գիշերոյ շէկ և անհամար,

Ըողող փայլեցին ընդ թախն կամար .
 Այլ ես հեք պանդուխտ զստուեր և զանառ .
 Խնդրեմ և ողբամ զՀայրենիս Թշուառ .
 Ա՛յլ դու Հայաստան երկիր սրբազան ,
 Արդւոց Թորգոմայ յաւերժ սիրական :
 Հայրդին ողբայ դքս փառս դարեոր ,
 Ա՛յլ դու սուրբ երկիր , երկիր նախահօր .
 Յարաստուս հարեալ հեճէի յանդոյս ,
 Տառապեալ սրտիս բնաւ մնայր յոյս :
 Լ'ա չար բախան Հայոց բառնայի բողբ ,
 Եւ ոչ շիջաներ սրտիս իմ բորբոր .
 Ընթացայ ձեպիս . ելի յ'Այրարատ :
 Ի հուր վառէին աչք իմ և ճակատ :
 Չայն իմ կերկերէր գողգոջէր իմ քայլ ,
 Եւ պատէր զ'ինեւ թմբբութեան մասլ ,
 Յանկարծ լուսեղեն զբուհք երկնից բացան .
 Եւ երևեցաւ բոցաղարդ կուսան :
 Չայն գայր 'ի վերուստ « Ա՛յլ հարսն իմ Մանդուխտ
 երթ սրտանել Հայոց հաշտութեան զ'իմ ուխտ
 Սրբեմ տակառին զ'աշխարհն Հայաստան .
 Թէ Հայք ինձ որդիք , Ես նոցա պաշտպան ,
 Սի ևս գերութիւն , մի արիւն , աւեր ,
 Եթէ Հայք ճգնին Հայրենեաց 'ի սէր . »
 Եջ մերձեցաւ ինձ ողին լուսալեւաց ,
 Ժպիտ 'ի չր Ժունս զաւրթ ինձ գոչեաց :
 « Ինդէր , ս՛յլ Մանուկ , Թմբբեալ աստ նստիս ,
 Օ՛ն , արի , բեր'՛՛մ ձեզ մեճ աւետի .
 Բարձրացաւ յերկինս ողբ ձեր աղեկեղ ,
 Գեթացաւ Աստուած և հաշտ է ընդ ձեզ :
 Կանգնեցին Աթոռք , Տաճարք սրչազան ,
 Կանգնեցին հին փառք 'ի նոր Հայաստան ,
 Հնչեցէք բամբիւսք Հայոց զուարթագին ,
 Սրբոյ Աթոռոյն գառու արժանին ,
 Իճարգ հանձարեղ անղորդ 'ի կղեր ,
 Ազէ՛ . Հայկազունք , տուք նմա հրաւեր .

Պատգամ Եին է յիւրն սիրելի ,
 Բաղմեսցի յ Աթու , յ Աթու , ԳՐԻԳՈՐԻ :
 Դադարեացին հինգ դարուց հառաջանք
 Հիշեացեն անմահ սիրոյ արձագանք :
 Գուշակք սպառնուցն և դուք մարդարէք
 Թօթախեալ դքուն մահու , խօսեցէք :
 Սիռեցէք մանկուէք սօս կանաչ և վարդ
 Առաջի ստից Նորա բարդ ՚ի բարդ :
 Օտլ , հողմուէք , լերինք , աշխարհ համօրէն
 Ի ձայն ցնծութեան ուրախ երգեսցեն
 ՈՎՍԱՆԱ Ո՛Վ ՔԵՁ ՀԱՅՈՅ ԱՂՆԻԻ ՀԱՅԲ
 ՓԱՌՔ ԵՒ ՈՎՍԱՆԱ , ՀԱՅԲ , ԿԵՑՑԵՍ ՅԱՄԱՅԲ :

ԸՆԴ ՄԵԿՆԵԼ Վ . ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ Ի ԲԻԻ . ՉԱՆԴԻՈՅ

Մինչդեռ ծով ամեհի լեռնաձև կոհակօր
 Գալով գայր քամահէր զ՛ափնաձիր եղերօք ,
 Յանկարծուստ երկնառաք ձայն սաստեաց զՈվկիան ,
 Դադարեաց փոթորիկ և հողմուէք սարսեցան .

Արարչին հրամանն :

Օ՛րնչ դիտեն ուշագիր խուժք ազգաց և ազանց
 Ի դալար Վոսթորեան գեղեցիկ եղերաց .

Աւասիկ հոյլ թռչնոց ճուռողեն միաձայն
 Թէ էառ հրաժեշտ յիւր որդւոց սիրական՝

Գահակալ Սրբազան :

Ահա նաւ բարձրաբերձ յառագաստ հողմուռոց
 Չխաղաղ ճեղքէ ծով , և ողջոյն տայ հանուրց .

Եւ կայմին ՚ի կատար պերճ դրօշ սրբազան
 Ծածանի ՚ի զեփիւռ ՚ի նշան յաղթութեան .

Սա դրօշ Հայկազնեան :

« Իարեաւ երթ ՚ի մէնջ , Հայր » նորոգ ոյժ զգեցիր
 Հայրենեաց զՏաճար երթ կանգնել անձանձիր .

Փրկութիւն , փրկութիւն Հայկազանց անպաշտպան

Նորնաիր դու Մալխէս, Հայր ազին թորդոմեան,
 Հարուած մե՛ծ դերութեան :
 Եւ ո՛վ դու Միածին, որ յերկնից վայր իջեր,
 Եւ Սրբոյ Աթոռոյն հաստարմատ հիմն արկեր,
 Պահեան զԱյն, և զՆորայն Գահակալ եղական
 Յամայր ամն անվրդով ի սգարձանս Հայկայ տան
 Եւ ի փառս անխախճան :

 Ի ԲԱԶՄԻՆՆ

Տ. Տ. ԳԵՈՐԳԱՅ ԱՍՏՈՒԱՏԱՊԱՏԻ ԵՒ ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՀԱՅ
 ԲԱՊԵՏԻ ՀԱՅՈՑ Ի ԳԱՀ Ս. ԷԶՄԻԱՏՆԻ

« Տեր զօրութիւն ժողովոչեան իւրոյ, ապուէն վըր-
 կութեան օծելոյ իւրոյ : »
 ՍՄՁ. ԼԵ. 10 : ՎԷ՝. 1831 .

Կոյս դո՛ւ հիտարանչ ՚ի Մասեաց կատար,]
 Հնչեա խնդագին առեալ դբնար .
 Ահա Հայրենեաց ծագեցաւ Արեգ,
 Անդրէն մի սգար Հոյսատան չ'է հեգ :
 Հայեաց, ո՛ր Մուսայդ, ՚ի լեառն Նպատ
 Նոր իմն Պարթև խնդրէ անխատ
 « Միութիւն ՚ի Հոյս, Սէր նոր մշտակաց
 Եւ աղատութիւն սուրբ մեր Հայրենեաց » :
 Օ՛հ, արի, Հոյոց տալ ոյժ, քաջալեր,
 Համբոյր տալ ՚ի դէն անահ, անվհեք,
 ՕՏԵՒՈՅՆ ՚ի սէր պաշտպան է երկին,
 Տալ Հոյոց հին փառս, մեծութիւն նախկին :

 ՊԵՐՃՆ ԱՄՍՈՑ ՄԱՅԻՍ

Շըլին տերից երկնաբերձ նոճեաց,

Անտառին սրբոյ 'ի գոյն մթազգած ,
 Յարգարէր շքեղ զգիշերոյն հանդէս ,
 Մինչ պատէր զ'երկինս ամոյ սև դեզազէզ :
 Ողջան խի բնութիւն զգածնու ի սուգ ,
 Պարզութիւն օգոյ սչ էր յոյս ուրուք .
 Այլ անդէն յերրորդ պահու անդ լուսին ,
 'Նշողազարդն այն գիշերոյ տիկին
 Երևեալ զկոյտս ամոյոց փարատէր ,
 Բուլից աստեղաց կարգալով հրաւեր .
 Յ'տիան թօթափել կամարն երկնից մեծ ,
 Զտիրութեան քօղն հոլանեալ ընկեց :
 Սորգիկ մնային լուսոյ արևուն ,
 Ի քաղցրահայեաց ծագելոյ այգուն .
 Ահա հասանէր նորին կարապետ ,
 Արշալոյս կարմիր զորոյ ետ ընդ ետ
 Գայր զհետ հսկայն այն բոցածաճանչ ,
 Առնոյր նոր ոգի բնութիւն մեծապանչ .
 Զինի երգոյ այգասէր հաւուն ,
 Զայն քաղցրաբարբառ տայր ստիտակ թռչուն :
 Ոչ ինչ յամեցին համասպրամ ծաղկանց
 Հոյք 'ի ծուալել բուրումն նախանձ :
 Բերին և զեփիւռք 'ի սիւգ քաղցրաշունչ ,
 Ի նոյն յաւելուն և զիւրեանց մրմունջ :
 Հովիւք ի սրինգ դիւզական երգոյ ,
 Ի հորիզոն անդր , հայեցեալ 'ի բոց ,
 Գրեալ տեսի գիր որ տայր աւետիս ,
 Ահա ձեզ այսօր պերճն ամոյոց " ՄԱՅՆՍ " :

Ի Հ Ա Ր Մ Ե Ն Ի Ս

Ի Ե Ր Ե Կ Ե Մ Ի Ի Մ Ո Յ * * *

Ո՛չ չքնաղ օր սրբազան ,
 Ի մի խորեւ զամենայն

Բարեկամաց զհանդէս
 Յուրախութիւն և ի սես .
 Օգտք սիրելեաց երկրբեան
 Անեղձ սիրով միանան .
 Աղէ՛, և մեք սրտագին ,
 Օ՛ն , մաղթեսցուք միասին
 Երջանկութիւն , կեանս յաջող ,
 Սէր ճշմարիտ և դորով :

ԳԻՆՆ Է Ք Ր. 50 Կ.

1787-1792

2-41

2013

1787-1792

2-41

2013

